

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
İŞLETME ENSTİTÜSÜ**

**İŞLETMELERİN HAKSIZ REKABET OLUŞTURAN
EYLEMLERİ: YARGITAY’IN 2012-2018 YILLARI
ARASINDAKİ KARARLARI ÜZERİNDEN BİR ANALİZ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ramazan GÖNENÇ

**Enstitü Anabilim Dalı : İşletme
Enstitü Bilim Dalı : Yönetim ve Organizasyon**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mustafa YASAN

TEMMUZ – 2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
İŞLETME ENSTİTÜSÜ

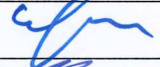

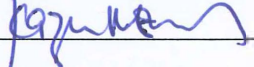
İŞLETMELERİN HAKSIZ REKABET OLUŞTURAN
EYLEMLERİ: YARGITAY'IN 2012-2018 YILLARI
ARASINDAKİ KARARLARI ÜZERİNDEN BİR ANALİZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Ramazan GÖNENÇ

Enstitü Anabilim Dalı
Enstitü Bilim Dalı

İşletme
Yönetim ve Organizasyon

“Bu tez 29/07/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİÜYESİ	KANAATI	İMZA
Doç. Dr. Mustafa YASAN	Basarılı	
Dr. Öğr. Üyesi Yakup KÖSEOĞLU	Basarılı	
Dr. Öğr. Üyesi Kazım MERT	Basarılı	

SAKARYA
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
İŞLETME ENSTİTÜSÜ
TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU

Sayfa : 1/1

Öğrencinin

Adı Soyadı	:	Ramazan GÖNENÇ
Öğrenci Numarası	:	1560Y04075
Enstitü Anabilim Dalı	:	İşletme
Enstitü Bilim Dalı	:	Yönetim ve Organizasyon
Programı	:	☒ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA
Tezin Başlığı	:	İŞLETMELERİN HAKSIZ REKABET OLUŞTURAN EYLEMLERİ: YARGITAY'IN 2012-2018 YILLARI ARASINDAKİ KARARLARI ÜZERİNDEN BİR ANALİZ
Benzerlik Oranı	:	%10

İŞLETME ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.

25/07/2019
Öğrenci İmza

Sakarya Üniversitesi Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

25/07/2019
Öğrenci İmza

Uygundur

Danışman
Unvanı / Adı-Soyadı: Doç. Dr. Mustafa YASAN

Tarih: 25/07/2019

İmza:

KABUL EDİLMİŞTİR

REDDEDİLMİŞTİR

EYK Tarih ve No:

Enstitü Birim Sorumlusu Onayı

Her zaman yanımda olan ve bana destek veren

Annem Cemile GÖNENÇ'e

Ve

Babam Yusuf GÖNENÇ'e

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın yürütülmesi sırasında maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen ve beni bu günlere getiren, emek veren başta Annem Cemile GÖNENÇ'e ve Babam Yusuf GÖNENÇ'e ve yoğun çalışmalarım sırasında bana sabır göstererek katlanan diğer aile bireylerine sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Çalışmamı sahiplenerek titizlikle takip eden danışmanım Doç. Dr. Mustafa YASAN Hocam'a, birlikte çalışma fırsatı bulduğum Dr. Öğr. Üyesi Sevda YAŞAR COŞKUN Hocam'a, ilgilerinden ötürü Arş. Gör. Oğuzhan Öztürk, Arş. Gör. Umut Orhan, Arş. Gör. Abdüssamed Koç Hocalarıma, Dekan yardımcımız Dr. Öğr. Üyesi Adem AKBIYIK Hocam'a, pratik bilgiler vererek işletme alanındaki uzmanlığını ve birikimini ideal aldığım Prof. Dr. Hasan TUTAR Hocam'a ve Doç. Dr. Ali TAŞ Hocam'a ve çalışmamın son haline gelmesinde değerli katkılar yapan Dr. Öğr. Üyesi Kazım Mert ve Dr. Öğr. Üyesi Yakup Köseoğlu'na; büyük, küçük demeden yardımlarını, desteklerini benden esirgemeyen bütün değerli büyüklerime sonsuz şükranlarımı sunmayı bir borç bilirim.

Ramazan GÖNENÇ

29.07.2019

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	IV
TABLO LİSTESİ.....	V
ŞEKİL LİSTESİ.....	VI
GRAFİK LİSTESİ.....	VII
ÖZET.....	VIII
SUMMARY.....	IX
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM 1: KURAMSAL AÇIDAN HAKSIZ REKABET	
1.1. Haksız Rekabetin Tanımı ve Unsurları.....	5
1.1.1. Tanımı.....	5
1.1.2. Unsurları.....	6
1.1.2.1. Dürüstlük Kuralına Aykırılık.....	6
1.1.2.2. Rakipler Arasında Gerçekleşmesinin Şart Olmaması.....	6
1.1.2.3. Kusur Şartının Aranmaması.....	6
1.1.2.4. Zarar Şartının Aranmaması.....	7
1.1.2.5. Failin Yarar Sağlamasının Şart Olmaması.....	7
1.2. Haksız Rekabet Halleri.....	7
1.2.1. Dürüstlük Kuralına Aykırı Reklamlar ve Satış Yöntemleri İle Diğer Hukuka Aykırı Davranışlar.....	8
1.2.2. Sözleşmeyi İhlale veya Sona Erdirmeye Yönelmek.....	10
1.2.3. Başkalarının İş Ürünlerinden Yetkisiz Yararlanmak.....	11
1.2.4. Üretim ve İş Sırlarını Hukuka Aykırı Olarak İfşa Etmek.....	12
1.2.5. İş Şartlarına Uymamak.....	12
1.2.6. Dürüstlük Kuralına Aykırı Genel İşlem Şartları Kullanmak.....	12
1.3. Ülkelere Göre Haksız Rekabet.....	13
1.3.1. ABD Haksız Rekabet Uygulaması.....	13
1.3.2. FRANSA Haksız Rekabet Uygulaması.....	15
1.3.3. İSVİÇRE Haksız Rekabet Uygulaması.....	16

1.3.4. ALMANYA Haksız Rekabet Uygulaması.....	16
1.4. Türk Hukukunda Haksız Rekabetin Düzenlenişi.....	17
1.4.1. 2012 Öncesi Dönem.....	17
1.4.2. 2012 Sonrası Dönem.....	20
1.4.2.1. TBK'daki Haksız Rekabet Düzenlemesi (TBK m.57).....	20
1.4.2.2. TTK'daki Haksız Rekabet Düzenlemesi (TTK m.54).....	21
1.4.2.3. İthalatta Haksız Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun.....	22
1.5. Haksız Rekabetin Hukuki Sonuçları.....	23
1.5.1. Hukuki Sorumluluk.....	23
1.5.1.1. Açılacak Davalar.....	24
1.5.1.2. Dava Açabilecek Olanlar.....	30
1.5.1.3. Davalı Gösterilebilecek Olanlar.....	31
1.5.1.4. Kararların İlanı.....	32
1.5.1.5. Zamanaşımı.....	32
1.5.1.6. İlamın Üçüncü Kişiler Hakkında Uygulanması.....	33
1.5.1.7. İhtiyati Tedbir.....	33
1.5.1.8. Yetkili Mahkemeler.....	34
1.5.2. Cezai Sorumluluk.....	34
1.5.2.1. Kanunilik İlkesinin Geçerliliği.....	34
1.5.2.2. Suç Tanımları.....	35
1.5.2.3. Deliller.....	35
1.5.2.4. Cezai Yaptırım.....	35
1.5.2.5. Şikayete Tabi Suç Vasfı ve Şikâyet Etme Hakkına Sahip Olanlar.....	35
1.5.2.6. Tüzel Kişilerin Yöneticilerinin Cezai Sorumluluğu.....	36

**BÖLÜM 2: YARGITAY'IN 2012-2018 YILLARI ARASINDAKİ HAKSIZ
REKABET KARARLARI: 79 ADET DAVA DOSYASI ÜZERİNDEN BİR
ARAŞTIRMA**

2.1. Araştırma Sürecinin Tasarımı.....	37
2.1.1. Araştırma Soruları ve Örneklem Seçimi.....	38
2.1.2. Vaka Seçimi ve Tasarımı.....	39

2.1.3. Vaka Çalışmaları.....	40
2.2. Araştırmanın Analiz Yöntemi	40
2.2.1. Araştırma Verileri ve Verilerin Toplanma Yöntemi.....	42
2.2.2. Kategorilerin (Temaların) Belirlenmesi.....	43
2.2.3. Verilerin Kodlanması.....	44
2.2.4. Verilerin Güvenilirliği.....	48
2.2.5. Araştırmacının Rolü.....	49
2.3. Araştırmanın Kısıtları.....	50
2.4. Araştırmanın Bulguları ve Analiz.....	51
2.4.1. Yıllara Göre Tek Vaka Modelleri.....	52
2.4.2. Kod-Alt Kod Bölümler Modeli.....	61
2.4.3. Kod Hiyerarşisi ve Tek Vaka Modelleri İlişkisi.....	66
SONUÇ VE ÖNERİLER	74
KAYNAKÇA.....	94
ÖZGEÇMİŞ.....	102

KISALTMALAR

AB.	:	Avrupa Birliği
AT.	:	Avrupa Topluluğu
AY.	:	T.C. Anayasası
BK.	:	Borçlar Kanunu
FSEK.	:	Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
FTC.	:	Federal Ticaret Komisyonu
HMK.	:	Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HMUK.	:	Hukuk Muhakemeleri Usul Kanunu
İHRKK.	:	İsviçre Haksız Rekabetin Korunması Kanunu
İK.	:	İcra ve İflas Kanunu
İSVBK.	:	İsviçre Borçlar Kanunu
İTHHRÖK.	:	İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanun
LCD.	:	Fransa Haksız Rekabete Karşı Federal Kanunu
RG.	:	Resmi Gazete
S.	:	Sayfa
TBK.	:	Türk Borçlar Kanunu
TK.	:	Ticaret Kanunu
TRIPS.	:	Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması
UWG.	:	Haksız Rekabete Karşı Federal Kanun
YARG.	:	Yargıtay
YTTK.	:	Yeni Türk Ticaret Kanunu

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Yıllara Göre Seçilen Vaka Sayıları.....	40
Tablo 2: Analizde Kullanılan Temalar ve Yıllara Göre Davaların Temalara Dağılımı...43	43
Tablo 3: Yıllara Göre Açılmış Davaların Aynı Anda Farklı Kodlara Dağılımı.....	45
Tablo 4: Kod ve Kategorilerin Vakalara Göre Nokta Frekans Dağılımı.....	52

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: 2012 Yılına Ait Tek Vaka Modeli.....	53
Şekil 2: 2013 Yılına Ait Tek Vaka Modeli.....	54
Şekil 3: 2014 Yılına Ait Tek Vaka Modeli.....	55
Şekil 4: 2015 Yılına Ait Tek Vaka Modeli.....	57
Şekil 5: 2016 Yılına Ait Tek Vaka Modeli.....	58
Şekil 6: 2017 Yılına Ait Tek Vaka Modeli.....	59
Şekil 7: 2018 Yılına Ait Tek Vaka Modeli.....	61
Şekil 8: 1.Kod İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlara Dağılımı.....	62
Şekil 9: 2.Kod İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlara Dağılımı.....	63
Şekil 10: 3.Kod İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlara Dağılımı.....	64
Şekil 11: 7.Kod İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlara Dağılımı.....	64
Şekil 12: 8.Kod İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlara Dağılımı.....	65
Şekil 13: 2013 Yılı İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlara Dağılımı.....	67
Şekil 14: 2014 Yılı İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlar İle Gösterilmesi.....	68
Şekil 15: 2015 Yılı İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlar İle Gösterilmesi.....	69
Şekil 16: 2016 Yılı İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlar İle Gösterilmesi.....	71
Şekil 17: 2017 Yılı İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlar İle Gösterilmesi.....	72
Şekil 18: 2018 Yılı İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlar İle Gösterilmesi.....	73

GRAFİK LİSTESİ

- Grafik 1:** Hukuk ve Ceza Daireleri Kararlarının Yıllar İtibarıyla Dağılımı.....51
- Grafik 2:** Yıllara Yayılmış Yargıtay Kararlarına İlişkin Bozma/Onama Sayıları.....66

Tezin Başlığı: İşletmelerin Haksız Rekabet Oluşturan Eylemleri: Yargıtay'ın 2012-2018 Yılları Arasındaki Kararları Üzerinden Bir Analiz	
Tezin Yazarı: Ramazan GÖNENÇ	Danışman: Doç. Dr. Mustafa YASAN
Kabul Tarihi: 29.07.2019	Sayfa Sayısı: ix (ön kısım)+ 93 (tez)+ 9 (ek)
Anabilim Dalı: İşletme	Bilim Dalı: Yönetim ve Organizasyon
<p>Bu yüksek lisans tezi, Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 1 Temmuz 2012 yılından sonra haksız rekabete ilişkin yapılan değişiklikleri ve Yargıtay tarafından incelenen ve karara bağlanan dava dosyalarına ilişkin bir araştırmayı kapsamaktadır. Haksız rekabete ilişkin hükümlerin incelenmesini, haksız rekabetin tanımını, unsurlarını ve mukayeseli hukuktaki yerini; haksız rekabet hallerinin düzenlendiği kanun maddesini ve Türk hukuk sistemi içerisindeki önemini vurgulamak üzere çeşitli açılardan inceleme konusu yapılmıştır. Bu sayede haksız rekabet eylemi neticesinde oluşan hukuki ve cezai sorumluluk noktalarına da değinilmiştir. TTK ve TBK eski ve yeni hallerindeki değişiklikleri, haksız rekabet eylemleri ile ilgili uygulamada beraber kullanılan özel nitelikteki düzenlemeler de ayrıca incelenmiştir.</p> <p>Çalışmamız iki bölümden meydana gelmiştir. İlk bölümde, haksız rekabet ile alakalı literatür taraması yapılmış; haksız rekabetin tanımı, unsurları ve ulusal ve uluslararası düzenlemelerde geçen karşılaştırmalı haksız rekabet eylemlerine ve haksız rekabet neticesinde hukuki ve cezai sorumluluğa değinilmiştir. İkinci kısımda Yargıtay dava dosyalarının içerik analizi ile incelenmesi ve uygulama boyutu ele alınmıştır. Yargıtay'ın incelediği dava dosyalarında haksız rekabete ilişkin durumlarda ne şekilde bir hüküm tesis ettiğini, kararlarda ağırlıklı olarak hangi noktalara vurgu yapıldığına ve Yargıtay'a intikal eden dava dosyaları üzerinden bir analiz yapılmış, çıkarımlar oluşturulmuştur. İncelenen dosyalarda Yargıtay'ın karar verirken; yönlendirici niteliği itibarıyla piyasaları korunmayı öncelikli saydığı görülmüştür. Bir başka deyişle hangi sektörlerde yoğun olarak haksız rekabet yaşanmışsa sektörün durumunu göz önüne alarak hüküm tesis etmiştir. Ayrıca tarafların istemleri ile ilgili hususları, Yargıtay ve 1.derece mahkemelerin haksız rekabet hallerine ilişkin yapacakları araştırmaların da önemli olduğuna vurgu yapılmıştır.</p>	
Anahtar Kelimeler: Haksız Rekabet, Yargıtay Daire Kararları, Ticaret Hukuku, İşletme Hukuku	

Title of Thesis: Unfair Competitive Actions Of Businesses: Between 2012-2018 An Analysis On The Judgements Of The Supreme Court	
Author of Thesis: Ramazan GÖNENÇ Supervisor: Assoc. Prof. Mustafa YASAN	
Accepted Date: 29.07.2019	Number of Pages: ix (pretext)+ 93 (main body)+ 9 (app.)
Department: Business Administration	Subfield: Administration and Organization
<p>This master's thesis covers the changes to unfair competition after the 1st July 2012 when the Turkish Commercial Code came into force and a study on the case files examined and decided by the Court of Cassation. The examination of the provisions regarding unfair competition; its place in comparative law and its importance in the Turkish legal system have been examined in various aspects. Legal and penal responsibility points arising as a result of unfair competition action and the definition of the unfair competition; the elements of the law and the unfair competition are discussed. The regulations of the Turkish Commercial Code and the Turkish Commercial Code (TCC) and Turkish debt (TDL) law, as well as the amendments to the new and new provisions have been examined separately.</p> <p>Our study consisted of two parts. In the first part, a literature review related to unfair competition was made: The definition of the unfair competition, its elements and the comparative unfair competition activities in national and international regulations and the legal and criminal responsibility as a result of unfair competition are mentioned. In the second part, examining the case files of the Supreme Court of Appeals and the application dimension are discussed. In the case files examined by the Court of Cassation, an analysis was made on the cases in which unfair competition was established, what points were emphasized in the decisions, and the cases filed to the Court of Cassation. When deciding on the Supreme Court in the files examined; It was noted seen that the protection of markets as a priority is considered a priority. In other words, it has established a provision by considering the situation of the sector if unfair competition is experienced intensively in the sectors. The Supreme Court of Appeals also emphasized the importance of the investigations concerning the parties' requests and the unfair competition.</p>	
Keywords: Unfair Competition, Decisions of the Supreme Court, Commercial Law, Business Law	

GİRİŞ

Rekabet, insanlık tarihinin geçmişinden bu yana var olan ve insan doğasından kaynaklanan bir kavramdır. Hem gerçek kişiler hem de tüzel kişiliğe sahip kurum ve kuruluşlar arasında gerçekleşmektedir. Rekabet ilişkisinde taraflardan biri, iyi niyet ve hakkaniyet kavramlarını ihlal ederek, belirli sınırlar ve kurallar dışına çıkarsa diğer tarafa rekabette haksızlık etmiş olur.

Nitekim insanlığın atası Hz. Âdem'in; evlatlarından biri olan Kabil'in kural ve sınır tanımazlığı, kardeşi Habil'e karşı bir kıskançlık ve çıkar çatışmasının oluşmasına sebebiyet vermiştir. İki arasında yaşanan ve bu günlere kadar çok farklı bir şekilde süregelen rekabet etme kavramı, çıkış noktası itibariyle ahlaka uygun davranışlar şeklinde var olmuşsa iyi neticelenmiştir. Aksi durumda nefret, kayıp ve çatışmalı süreçleri başlatan bir kavrama dönüşmüştür.

Toplumun çeşitli tabakaları kendi aralarında rekabet ederken rekabeti belirli bir kurallar perspektifine göre yapmayı da ahlaki bir zorunluluk olarak benimseyebilir. Öyle ki bazı toplumlarda dayanışma halinde kalkınma ve başarı söz konusu iken bazı toplumlarda da hırs, tutkular ve aşırı rekabet halleri söz konusu olabilir.

Hal böyle iken hırs, aşırı kazanma isteği ve ben merkezli davranışlar insanın doğası gereği var olan kötüye eğilimi de beraberinde getirebilir ve bu rekabet etme kavramını daha insani bir çizgiden uzaklaştırarak, toplumsal dinamikler içerisinde bir düşmanlaşma eğilimi oluşturabilir.

Aksi gerçekleşince de insanlığın birlikte kazanmaya çalıştığı, paylaşma eğiliminin olduğu, iyi niyetli ve hakkaniyetli davranışlarla bütünleşmeyi ve daha insani bir yaşamın oluşmasına katkı sağlayabilir.

Yukarıda bahsedilen bu perspektif doğrultusunda yapılan bu çalışmada duygusal bir çıkarım yapma eğiliminde olunmadığı gibi rekabetin haksız olduğu durumları daha rasyonel, akılcı ve mevcudu dikkate alan bir anlayışla ele almaya çalışmak amaç edinilmiştir. Var olan anlaşmazlık durumlarının kamusal alanlara ve özel sektöre olan etkilerine göre ve yargıya intikal eden dava durumları olarak belirtilmiştir.

Yıllar itibari ile meydana gelen haksız rekabet sıklığı ve dava dosyalarına ilişkin çıkarımlarda bulunularak, akabinde kanunun koruma altına aldığı durumlar da belirtilmiştir.

1. Çalışmanın Konusu ve Önemi

İşletmelerin piyasa koşulları içerisinde mevcut rekabet durumları göz önüne alınarak, Yeni Türk Ticaret Kanunu'na göre gerçekleştirdikleri eylemler incelenmiş ve bu eylemler neticesinde oluşan uyuşmazlıklar çalışmanın konusu olarak belirlenmiştir.

Bu konu seçilirken önceki akademik çalışmalara ilaveten Yargıtay kararlarının eklenmesi amaçlanmıştır. Bu anlamda TTK içerisinde yer alan haksız rekabet alanına dönük yapılan çalışmalar 36 tane doktora ve yüksek lisans tezi bulunmasına rağmen Yargıtay kararları ile ilgili hususları belirtmemiştir. Bu çalışma ile haksız rekabet, farklı bir boyutu ile ele alınmaya çalışılmıştır. Bu anlamda yapılan çalışma yenilik ve farklılık oluşturacaktır.

Bu doğrultuda hem işletme alanında hem de hukuk alanında mevcut tez'lere ve akademik çalışmalara katkı sunulmak istenmektedir. Ek olarak literatürde var olan ve bir araya getirilmemiş kaynakları daha düzenli, disiplinli bir anlayış ile ele almaya yönelik oluşturulan çalışma, bu açıdan mevcut çalışmaların bilimsel etkinliğini de arttıracaktır.

Nitekim bu alanda yapılan çalışmalar haksız rekabetin kavramsal çerçevesini ve birinci derece mahkemelerde görülen davaları konu edinmiştir.

Bu örnek kararlar üzerinden yapılan içerik analizinde, işletmelerin haksız rekabet oluşturan eylemlerinin, daha yoğunluklu hangi yıllarda ve hangi faaliyetler neticesinde oluştuğu hakkında yapılacak incelemeleri içermektedir.

Ulaşılmak İstenen Hedefler:

İşletme hukuku alanına katkı sunacak başarılı bir çalışma ortaya koymak.

İşletmelerin rekabet şartları altında bir değişken olarak hukuk kurallarını dikkate almalarının önemine vurgu yapmak.

Bu alanda sistemli bir çalışma ortaya koymak.

İleri çalışmalara kaynak olabilecek bir çalışma ortaya koymak.

Belirlenen amaç ve hedeflere uygun ilgili dava dosyalarından belirlenen kıstaslar doğrultusunda yorumlama da yapılmıştır. Ek olarak bu dosyalar incelenirken karar dosyalarının tez'e yazılan kısımları detaylı bir şekilde de anlatılmıştır.

2. Çalışmanın Amacı ve Yöntemi

Araştırmanın Amacı : Yargıtay'ın yerel mahkemelerin verdiği kararların TTK çerçevesinde uygunluğunun ve uygun olup olmadığının denetlenmesini göstermek.

Araştırmanın Ana Sorusu : İşletmelerin birbirlerine karşı açmış olduğu davalar haksız rekabet hallerinden hangisi veya hangilerinde yoğunlaşmıştır?

Bu bakış açısı ile akademik disipline uygun hazırlanan bu tez çalışmasının odak noktası işletmelerin haksız rekabet davalarına konu olan eylemlerine ilişkin pratikte karşılaşılan sorunları da içerik analizi ile gösterebilmek şeklinde ifade edilebilmektedir.

Ulaşılmak İstenen Amaçlar:

Haksız rekabet fiillerinin yargıya intikal eden kısımlarını incelemek.

İşletmelerin ticari faaliyetleri esnasında yoğunluklu haksız rekabet konularını tespit etmek ve haksız rekabete ilişkin yürürlüğe giren yeni maddeleri incelemek.

Serbest Piyasa Ekonomisi içerisinde Devlet, Hukuk ve İşletmelerin konumunu vurgulamak.

Yargıtay kararları üzerinden haksız rekabet alanına dönük analizler yapmak.

Özel Hukuk davalarında bilirkişi olarak görev yapacak olan uzmanlara bir kaynak desteği sunmak.

Haksız rekabet alanında yapılacak Akademik çalışmaların içeriğini zenginleştirecek analizlerin yapılmasına imkân sağlamak.

Yöntem

Çalışma doküman inceleme yöntemi benimsenerek hazırlanmıştır. Tümevarım yöntemi kullanılarak, alan yazın taraması yapılmış, araştırılacak konu hakkında kısıtlar belirlenmiştir.

Bu çalışma hazırlanırken MAXQDA bilgisayar destekli program kullanılarak nitel içerik analizleri yapılmış ve ikincil veriler kullanılmıştır. İncelenen dava dosyaları bir sistematik içerisinde ele alınarak bazı çıkarımlar ve yorumlar da yapılmıştır.

Çalışma içerisinde yer alan TTK dışındaki haksız rekabet durumları, mahkemelerin bunlara yönelik hangi özel kanunlar ile hükmettiği ve Yargıtay'ın da bu hususta belirttiği görüşler de yer almaktadır.

Çalışmanın bütünü içerisinde belirtilen hususlar haksız rekabete yönelik bakışı, perspektifi biraz daha genişletmeye yöneliktir. Bu yüzden kararların incelenmesi ileriki süreçlerde bilirkişi olarak görev yapacaklara dönük ipucu niteliğinde bilgiler barındırmaktadır. Bu açıdan ticaret alanında yapılan çalışmalar somut olaylar üzerinden incelenerek, avukatlar ve yargı ile ilgili kitap yazmak isteyenlerin yararlanabilecekleri bir çalışma olarak da ifade edilebilmektedir.

BÖLÜM 1: KURAMSAL AÇIDAN HAKSIZ REKABET

Gelişmiş ülkelerin; ticari işlemlerinde ve hukuk sistemlerinde yer alan kanunlar ve bu kanunların haksız rekabete ilişkin olanlarını; haksız rekabetin özü, ruhu ve uygulanması bu kısım içerisinde ele alınacaktır.

Haksız rekabet kavramı ile ilgili; haksız rekabetin düzenlenişi, tanımı ve unsurları ile ilgili bilgilere yer verilecektir.

Türk hukuk sistemi içerisinde ve 6102 sayılı kanun'un 54 ila 63. maddeleri arasında yer alan haksız rekabetin, kanun'un çevrilerek alındığı yer olan Almanya ve daha sonra değişen ve gelişen piyasa şartları ile birlikte İsviçre ve Fransa tarafından hangi kısımlarına ekleme yapıldığı üzerinde durulacaktır.

Bunlara ek olarak karşılaştırmalı hukuk bağlamında incelenmesi sırasında ABD'nin ekonomik sistemlerin kurucusu olması ve ekonomik rekabetin yoğun olarak yaşandığı varsayılarak bu alanda gerçekleşen haksız rekabet durumları da inceleme alanı içerisine dâhil edilmiştir.

Son olarak 6102 ile sıkı bir ilişki içinde olan Türk Borçlar Kanunu'nun haksız rekabete ilişkin maddeleri incelenerek haksız rekabet dolayısı ile oluşan durumların hukuki ve cezai sorumluluklarına ve hukuki sonuçlarına yer verilecektir.

1.1. Haksız Rekabetin Tanımı ve Unsurları

1.1.1. Tanımı

TTK, m.54/2'de tanım niteliğinde bir hüküm verilmiştir. "*Haksız rekabet, rakipler arasında veya tedarik edenler ile müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kurallarına aykırı diğer şekillerdeki davranışlar ile ticari uygulamalardır*" denilmiştir (Bahtiyar, 2013: 140). Buradaki tanımda 'etkileyen' in önüne tasarı değerlendirmesi yapan Moroğluna göre, 'olumsuz' sözcüğünün eklenmesi gerekirdi.

Haksız rekabet, rekabeti tehlikeye sokan yahut rekabetten beklenen olumlu sonuçların elde edilmesini engelleyen davranışlar bütünü olarak da tanımlanabilir (Karasu vd. , 2017: 423; Arkan, 2017: 336).

TMK m.2'e göre de her hak gibi rekabet hakkının kullanılması bu açıdan hem ahlaki hem de dürüstlük kurallarına uygun olmak zorundadır (Kayar, 2015: 198).

Rekabetin özgür bir ortamda gerçekleşmesi, müteşebbislerin mallarını pazara rahat bir şekilde sürmelerine ve pazar paylarını arttırmalarına yardımcı olur. Böylelikle rekabet kanuni sınırlar dâhilinde ve özgürce gerçekleşirse, mal ve hizmet kalitesi artar, fiyatlar da düşer (Yasan ve Kayıhan 2017: 133).

Rekabet edenler arasında yapılmaması gereken hareketlerin yapıldığını belirten bir kavram olan haksız rekabet, kuralların dışına istemli çıkma eylemi olarak da tanımlanabilir.

Her ne kadar haksız rekabete ilişkin hükümler 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 54-63'üncü maddelerinde geçiyor ise de 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 57. maddesinde de haksız rekabetin tanımı ile ilgili düzenlenmelerde bulunmaktadır.

1.1.2. Unsurları

1.1.2.1. Dürüstlük Kurahna Aykırılık

6102'de haksız rekabetin unsurları sıralanırken dürüstlük kurallarına aykırı davranışların varlığı, dürüstlük kurallarına aykırı davranışların rakipler, tedarik edenler ve müşteriler arasında gerçekleşen ticari ilişkilerin etkilenmesi ve dürüstlük kurallarına aykırı bu davranışlar neticesinde zarar veya zarar görme tehlikesinin oluşması gerekmektedir.

1.1.2.1. Rakipler Arasında Gerçekleşmesinin Şart Olmaması

TTK, 54. maddenin 1. fıkrasında üçlü koruma yani tüm tarafların korunmasını sağlayacak, genel olarak haksız rekabeti önleyecek yeni hükümler getirmiştir. Söz konusu düzenleme ile de ekonomik birlikler, sivil toplum kuruluşları ve kamusal nitelikteki kurumlara da bu konuda dava açma hakkı tanınmıştır (Ayhan, Özdamar ve Çağlar 2012: 278).

Dava açılabilmesi için tarafların rakip olması da gerekmez. Farklı iş kolunda olsalar dahi birinin tescilli unvanı ile diğerinin iltibas (karışıklığa yol açması) da haksız rekabetin dava koşulu olabilir (Aslan, 2012: 123).

1.1.2.2. Kusur Şartının Aranmaması

TTK m.56'da failin kusurlu olup olmadığı aranmaksızın her türlü haksız rekabet davalarının açılacağı belirtilmiştir. Kusur, haksız rekabetin unsurları arasında değil ancak ilerde oluşabilecek zararın veya zarar görme tehlikesinde tazminat davaları için önem taşımaktadır (Biçer, 2012).

1.1.2.3.Zarar Şartının Aranmaması

Haksız rekabet nedeni ile ekonomik çıkarları zarar gören veya böyle bir tehlike ile karşılaşan müşteriler de haksız rekabet davalarını açabilirler. Ancak malların imhasını isteyemezler. Çünkü müşterilerin bu davaları açarken doğrudan zarar görmeleri şart değildir, sadece ekonomik menfaatlerinin zarar görme tehlikesi ile karşılaşabilecek olması da yeterli kabul edilmiştir (Ayhan, Özdamar ve Çağlar 2012: 280).

Ancak bu görüşü eleştiren hukuki camia; rakip işletmelerin, birbirlerine karşı müşteri görünümünde bazı kişileri tahrik ederek kötü niyetli davranışlar yapılabileceğini ileri sürmüşlerdir. Tabi bu hususta kötü niyetin varlığını da kanıtlamak zor bir durum olarak gösterilmektedir (Bahtiyar, 2013: 149).

1.1.2.4. Failin Yarar Sağlamasının Şart Olmaması

TTK'daki haksız rekabet düzenlemesinin amacı, haksız rekabet fiili ile failin kendisine bir menfaat sağlamış olmasının birbirine bağlı olmadığını belirtmektir. Çünkü haksız rekabet faili her zaman rakip olmayabilir, bu kişi ve kişilerin kusurlu ya da kusurlu olmayan hareketleri de haksız rekabet sonucunu doğurabilir (Ayhan, Özdamar ve Çağlar 2012: 280).

1.2.Haksız Rekabet Halleri

TTK da sayılan haksız rekabet hallerine geçmeden önce aynı kanun maddesi içerisinde geçen hallerden özellikle pratikte çok sık karşılaştığımız haksız rekabet hallerine vurgu yapılacaktır.

TTK m.55'te altı bent halinde ve yirmi alt bent halinde saydığı haksız rekabet hallerinin başlıcaları sayılmıştır. Ancak burada yapılan sayım sınırlı olmamıştır.

Rekabetin olumsuz yapıldığı hallerin çoğunda, haksız rekabet faili kişi birçok defa başkasının emeğini, ününü, piyasadaki itibarını ve ekonomik gücünü kendi yararına ve haksız bir şekilde kullanır (Bozkurt, 2016: 127).

TTK da haksız rekabet halleri bu açıdan genel anlamda 6 ana başlık altında toplanmış ve her bir başlığın altında da ayrıntılı hükümlere yer verilmiştir. Sayılan haksız rekabet bentlerine girmeyen durumlar içinde genel tanıma bakılarak sonuca varılacağı

bildirilmiştir. Yani burada sayılan hallerin sadece bu sayılanlardan ibaret olmadığı haksız rekabet ile ilgili sadece örnek olarak sayılan haller olduğu söylenmektedir.

TTK da yazılan 6 ana başlık ve 20 alt başlık da şu şekilde belirtilmiştir:

1.2.1. “Dürüstlük Kuralına Aykırı Reklamlar ve Satış Yöntemleri İle Diğer Hukuka Aykırı Davranışlar” (TTK 55/1-a)

- **“Başkalarını veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötülemek” (TTK 55/1-a.1).**

Örneğin bir gazetede hırsızlık ile ilgili bir olayın kilit üretici şirketi küçük düşürmesi veya bir tacirin, rakibi hakkında iflas ettiğini ve borçları erteletmek için türlü yollara başvurduğunu beyan etmesi gibi. Oysa gerçeği yansıtan beyanlar kural olarak haksız rekabet oluşturmaz.

- **“Kendisi, ticari işletmesi, işletme işaretleri, malları, iş ürünleri, faaliyetleri, fiyatları, stokları, satış kampanyalarının biçimi ve iş ilişkileri hakkında gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamalarda bulunmak veya aynı yollarla üçüncü kişiyi rekabette öne geçirmek” (TTK 55/1-a.2).**

Örnek olarak reklamda otomobil lastiğinin bilimsel çalışmalar sonucu 80.000 km. yol götürür şeklinde yapılan yanıltıcı bir reklamın yapılması.

- **“Paye, diploma veya ödül almadığı halde bunlara sahipmişçesine hareket, müstesna yeteneğe malik bulunduğu zannını uyandırmaya çalışmak veya buna elverişli doğru olmayan meslek adları ve sembolleri kullanmak” (TTK 55/1-a.3).**

Örneğin Muayenehane açan bir uzman doktorun ‘Prof.’; bir avukatın sahip olmadığı halde ‘Av. ve Dr.’ unvanını birlikte kullanması.

- **“Başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya (iltibasa) yol açan önlemler almak” (TTK 55/1-a.4).**

Örneğin piyasada tescilsiz kullanılan işaretler, işletme adı ve markalar bu hükümle değerlendirilir. Bunun yanında bir markayı tescilsiz kullanan kişi değil de bir başkası tarafından daha sonradan tescil edilen marka, ilk kullanan kişinin haksız rekabet yaptığını

da iddia edemez. Aynı şekilde Yargıtay tarafından ‘Oftalin’ ile ‘Oftaljin’ in ve ‘Pyramidon’ ile ‘Puramiton’ arasında iltibas da bu kısma girmektedir.

- ***“Kendisini, mallarını, iş ürünlerini, faaliyetlerini, fiyatlarını, gerçeğe aykırı, yanıltıcı, rakibini gereksiz yere kötileyici veya gereksiz yere onun tanınmışlığından yararlanacak şekilde; başkaları, malları, iş ürünleri veya fiyatlarıyla karşılaştırmak ya da üçüncü kişiyi benzer yollardan öne geçirmek” (TTK 55/1-a.5).***

Örneğin karşılaştırmalı reklamlar bu madde içerisinde değerlendirilir. Bir yatak üreticisi, kendi mallarının, rakip firmanın mallarına her bakımdan eşit, hatta onlardan üstün olmakla birlikte, %20 daha ucuz olduğunu ileri sürerek reklam yapmış ve bu davranışı haksız rekabet olarak nitelendirilmiştir.

- ***“Seçilmiş bazı malları, iş ürünlerini veya faaliyetleri birden çok kere tedarik fiyatının altında satışa sunmak, bu sunumları reklamlarında özellikle vurgulamak ve bu şekilde müşterilerini, kendisinin veya rakiplerinin yeteneği hakkında yanıltmak” (TTK 55/1-a.6).***

Örneğin İsviçre öğretisinde belirtildiği gibi satıcıların, talebi düşük ürünlerin belli bir kısmını ucuz satarak müşterileri avlamaya çalıştıkları ‘mostra ile aldatma (göstermelik ürün ile avlama) olarak adlandırılmaktadır. Burada mostra olarak sunulan mal (göstermelik) ile gerçek ürünler de aynı kalitede değildir.

- ***“Müşteriyi ek edimlerle sunumun gerçek değeri hakkında yanıltmak” (TTK 55/1-a.7).***

Örneğin tüketicilere sunulan promosyonlar, indirimler ve armağanlar ile malın tüketici tarafından sorgulanması engellenmektedir. Böylelikle hile ve aldatma kastı ile yapılan bu fiil malın kalitesi ve gerçek değeri hakkında müşterinin iradesini başka yönlerle çekerek fesada uğratmaktadır.

- ***“Müşterinin karar verme özgürlüğünü özellikle saldırgan satış yöntemleri ile sınırlamak” (TTK 55/1-a.8).***

Örneğin müşterinin köşeye sıkıştırılmışçasına yapılan kapıdan satışlar, malın alınmaması halinde sağlık açısından risk oluşturacağı şeklinde korku oluşturulması ve bir sipariş olmadığı halde mal veya mal alınmış gibi fatura göndermek. Bu hallerde sözleşmenin

kurulmasında serbest irade değil, korku, şükran, nezaket veya utanma gibi duyguların etkisinden söz edilir.

- ***“Malların, iş ürünlerinin veya faaliyetlerin özelliklerini, miktarını, kullanım amaçlarını, yararlarını veya tehlikelerini gizlemek ve bu şekilde müşteriye yanıltmak” (TTK 55/1-a.9).***

Örneğin işletmenin stoklarında tuttuğu bazı tarihi geçmiş ürünlerin, üzerinde yazılı son tüketim tarihli etiketi sildirerek, yeni tarihli ambalajlar içerisinde satışa sunması.

- ***“Taksitle satım sözleşmelerine veya buna benzer hukuki işlemlere ilişkin kamuya yapılan ilanlarda unvanını açıkça belirtmemek, peşin veya toplam satış fiyatını veya taksitle satımdan kaynaklanan ek maliyeti Türk Lirası ve yıllık oranlar üzerinden belirtmemek” (TTK 55/1-a.10).***

Örneğin giyim sektöründe etiket üzerinde yer alan nakit satış ve taksitli satış fiyatlarının tutarlarını kasada görevli personelin müşteriye herhangi bir bilgilendirme yapmaması ve bazen de vade farklarının müşteriden direkt kesilmesi.

- ***“Tüketici kredilerine ilişkin kamuya yapılan ilanlarda unvanını açıkça belirtmemek veya kredilerin net tutarlarına, toplam giderlerine, efektif yıllık faizlerine ilişkin açık beyanlarda bulunmamak” (TTK 55/1-a.11).***

Örneğin x bankasından kullanılan tüketici kredisinin erken kapama halinde erken kapamaya ilişkin hangi ayda yapılırsa toplam tutarda ne kadarlık bir düşüş oluşturacağına ilişkin bilgilendirmenin, kredi ilk kullanılıncaya sözleşmede yer almaması.

1.2.2. “Sözleşmeyi İhlale veya Sona Erdirmeye Yönelmek” (TTK 55/1-b)

- ***“Müşterilerle kendisinin bizzat sözleşme yapabilmesi için, onları başkalarıyla yapmış oldukları sözleşmelere aykırı davranmaya yönelmek” (TTK 55/1-b.1).***

Örneğin sözleşme ile belirli bir alım taahhüdünde bulunmuş bir akaryakıt dağıtım ofisini başka bir markanın daha ucuz ve daha yüksek miktarda satış vaadi vermek suretiyle sözleşmeyi ihlale sebep olması.

- ***“Üçüncü kişilerin işçilerine, vekillerine ve diğer yardımcı kişilerine, hak etmedikleri ve onları işlerinin ifasında yükümlülüklerine aykırı davranmaya***

yöneltebilecek yararlar sağlayarak veya önererek, kendisine veya başkalarına çıkar sağlamaya çalışmak” (TTK 55/1-b.2).

Örneğin işletmenin, aynı sektörde yer alan başka bir işletme personellerine aldıkları ücretlerin piyasa standartlarının altında olduğunu ve iş yavaşlatma veya iş bırakma eylemlerine yönlendirmesi.

- ***“İşçileri, vekilleri veya diğer yardımcı kişileri, işverenlerinin veya müvekkillerinin üretim ve iş sırlarını ifşa etmeye veya ele geçirmeye yöneltmek***” (TTK 55/1-b.3).

Örneğin x firması, pazarda lider konumda olan başka bir y firmasının işçisine parasal tekliflerde bulunarak; işletmenin üretim tesisinin gizli bir bölümüne kamera yerleştirmesi.

- ***“Onunla kendisinin bu tür bir sözleşme yapabilmesi için, taksitle satış, peşin satış veya tüketici kredisi sözleşmesi yapmış olan alıcının veya kredi alan kişinin, bu sözleşmeden caymasına veya peşin satış sözleşmesi yapmış olan alıcının bu sözleşmeyi feshetmesine yöneltmek***” (TTK 55/1-b.4).

Örneğin emekli maaş müşterilerine yönelik promosyon ve ek edimleri vaat eden bir bankanın, başka bir banka müşterisi olan emekliyi kendi bankası ile olan tüketici anlaşmasını bozdurtmak.

1.2.3. “Başkalarının İş Ürünlerinden Yetkisiz Yararlanmak” (TTK 55/1-c)

- ***“Kendisine emanet edilmiş teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden yetkisiz yararlanmak***” (TTK 55/1-c.1).

Örneğin know-how sözleşmesiyle ortak olup üretim ve pazarlama teknolojilerini sunduğu davalıların ortaklığın bitmesinden sonra da bu teknikleri kullanmaya devam etmeleri ve tasarımı kendilerine ait makinelerin teknik resimlerini kopyalayarak ürettikleri makineleri üretimde kullanmaları.

- ***“Üçüncü kişilere ait teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden, bunların kendisine yetkisiz olarak tevdi edilmiş veya sağlanmış olduğunun bilinmesi gerektiği halde, yararlanmak***” (TTK 55/1-c.2).

- **“Kendisinin uygun bir katkısı olmaksızın başkasına ait pazarlanmaya hazır çalışma ürünlerini teknik çoğaltma yöntemleriyle devralıp onlardan yararlanmak” (TTK 55/1-c.3).**

Örneğin yazarın kitabını telif haklarına aykırılık teşkil edecek şekilde usulsüz çoğaltmak ve satışını yapmak.

1.2.4. “Üretim ve İş Sırlarını Hukuka Aykırı Olarak İfşa Etmek; Özellikle, Gizlice ve İzinsiz Olarak Ele Geçirdiği veya Başkaca Hukuka Aykırı Bir Şekilde Öğrendiği Bilgileri ve Üretenin İş Sırlarını Değerlendiren veya Başkalarına Bildiren Dürüstlüğe Aykırı Davranmış Olur” (TTK 55/1-d).

Örnek olarak İnsider denilen ‘içeriden öğrenilen, bilgi verenler’ vasıtası ile yapılan ticaret haksız rekabet kabul edilmiştir.

1.2.5. “İş Şartlarına Uymamak; Özellikle Kanun veya Sözleşmeyle Rakiplere de Yüklenmiş Olan veya Bir Meslek Dalında veya Çevresinde Olağan Olan İş Şartlarına Uymayanlar Dürüstlüğe Aykırı Davranmış Olur” (TTK 55/1-e).

Örneğin vergi kaçırarak, sigorta primlerini ödemeyen veya noksan ödeyen, iş yerlerinin sıhhi şartlarına uymayan, imalatla standart şartları yerine getirmeyen, asgari ücret kurallarına uymayan ve haksız olarak başkalarına ait malları kullanan kimselerin bu gibi hareketleri sebebi ile sağladığı çıkarlar sayesinde daha ucuz mal vermeleri, daha pahalı ve etkili reklam yapmaları, müşterilerine cazip ikramiye dağıtmaları onların ‘sosyal damping’ yapmalarına sebep olmaktadır.

1.2.6. “Dürüstlük Kuralına Aykırı İşlem Şartları Kullanmak. Özellikle Yanıltıcı Bir Şekilde Diğer Taraf Aleyhine” (TTK 55/1-f).

- **“Doğrudan veya yorum yoluyla uygulanacak kanuni düzenlemeden önemli ölçüde ayrılan, veya” (TTK 55/1-f.1).**
- **“Sözleşmenin niteliğine önemli ölçüde aykırı haklar ve borçlar dağılımını öngören, önceden yazılmış genel işlem şartlarını kullanmak” (TTK 55/1-f.2).**

Genel düzenlemelere yer verilen hükümler (BK 20/I) ve (BK 21/I) içerisinde verilmiştir.

Sözleşmenin niteliği ibaresi, kural olarak yapılması amaçlanan sözleşme ile doğrudan ilişkili olmayan olağandışı ve şaşırtıcı durumları saptamaya yardımcı olmaktadır. Nitekim

bu aykırılık teşkil eden maddeler olmasa idi bu sözleşme kabul edilmiş sayılırdı anlayışı da hukuken kabul görmemiştir (Arkan, 2017/III: 351).

Genel işlem koşullarına göre sözleşme yaptıklarının iddiası da geçerli bir durum olarak kabul edilmemiştir. Bu açıdan hakların ve borçların dağılımı bir tarafı mağdur edecek şekilde tesis edilemeyecektir.

TTK m.55'e 1.f'nin uygulanabilmesi, sözleşmenin taraflarından birinin sadece tüketici olmasını gerektirmez. Hüküm aynı zamanda tacirler arasındaki ticari ilişkilere de uygulanır (Arkan, 2017/III: 351).

1.3. Ülkelere Göre Haksız Rekabet

1.3.1. ABD Haksız Rekabet Uygulaması

Amerikan Hukuku'nda haksız rekabetin gelişim süreci, işçi veya hizmetçisinin ayartılması sonucu uğradığı zararı tazmin etmek isteyen kişilerin açtıkları davalar, haksız ve kötü niyetle yapılan sözleşmeye müdahale hallerini kapsayacak şekilde genişletilmiştir (Sarıkaya, 2014: 10).

Aslında Amerika Birleşik Devletlerinde, kurallı bir haksız rekabet mevzuatı yoktur. Çünkü ABD sermayesinin büyük çoğunluğunu elinde bulunduran küçük bir grubun kontrolünde işleyen bir piyasa sistemi vardır.

Hükümetler üzerinde politik baskılar gerçekleştiren bu kesimler ile ekonomi politikalarına yön verildiği bilinmektedir.

Nitekim bu gruplar, hükümetler eli ile sürekli özel sektörün yapacaklarını veya yapmaması gereken konuları yönetmelikler ile kendilerine ticari işlemlerinde üstünlük sağlayacak şekilde düzenlemişlerdir.

ABD'de sadece FTC (Federal Trade Commission) tarafından piyasadaki haksız rekabet, damping, karteller ve trust durumları denetlenmektedir. FTC, ilki 'rekabet bürosu' , ikincisi 'tüketici bürosu' olmak üzere iki büro şeklinde faaliyet gösterir (İliman ve Tekeli, 2018: 393).

Ekonomik anlamda birçok sistemin kurucusu olan ABD kural olarak yargının bağımsızlığına inanan dışa açık bir ticari sistemi benimsemektedir. Açık ticaret sistemi, ülkeler arasında yapılan serbest geçiş hakkını ve ekonomi piyasalarına eşit koşullarda ve

farklılık gözetilmeden erişim sağlanması gerektiğine inanır. Bu hususu gerçekleştirme noktasında da ABD çok yönlü ya da iki yönlü anlaşmalar gereğince ticaret engellerini azaltarak mütekabiliyet gösteren ülkelerin, A.B.D. piyasa sistemlerine girebilmelerine olanak tanımıştır.

Amerikalılar, ülkelerin ticaret kanunlarının ve uygulamalarının açık olması, herkesin kanunları bilerek ve eşit şartlar altında rekabet ortamında yer alabilmesini kabul eder. Bu bakış açısı ile piyasadaki mevcut rekabet durumunun kontrol edilebilir olmasını amaç edinmiş olan ABD'liler, yabancı ülke yetkililerinin yaptıkları ticari faaliyetler dolayısı ile her türlü yasa dışılığı önlemek ve haksız kazançlar ile ticari çıkar elde etmelerini engellemeye çalışmışlardır. Bunun için de rüşvet başta olmak üzere ticari faaliyetlerde ayartma ya da dürüstlüğe aykırı bir haksız kazanımın yasalara aykırı olduğunu ve haksız rekabet oluşturacağı görüşünü benimsemişlerdir.

Amerika Birleşik Devletleri ayrıca yabancı ülkeleri endüstriyel düzenlemeleri gevşetmeleri, şeffaf konuma getirecek önlemleri almaları konusunda dikkatli davranmaları için özen göstermektedir.

Bunun yanında ülkelerin piyasada belirlenen kurallara göre faaliyet göstermelerini ve çevre kanunlarına göre hareket edebilmelerini istemektedir. A.B.D belirlenmiş bu standartlar ile yapılacak muhtemel zararları da engellemektedir.

Amerika Birleşik Devletleri gümrük tarifeleri ve kotalar uygulayıp yapılan ihracatı tek taraflı olarak sınırlamaktadır.

Görüldüğü üzere ABD'de haksız rekabet halinde, piyasa faaliyetlerini, işlevselliğini bozan noktalarda resen yani kendiliğinden harekete geçen bir komisyon ve özel sektörü direkt olarak yönetmelikler ile kontrol eden bir sistem vardır.

Türkiye de şahıslara ve yaptıkları şikâyetlere bağlı olarak yürütülmekte olan bir süreç varken, hele ki kimi zaman yargıda oluşan iş yükünden ötürü haksız rekabet davalarının sonuçlanması da uzun sürmektedir. Rekabet Kurumu'nun ve kanuni mevzuatımızın daha etkin bir şekilde piyasayı denetlemesi ise Türk Hukuku ve ekonomisi için de bir ayrıcalık olarak da görülebilir.

1.3.2. FRANSA Haksız Rekabet Uygulaması

Fransız hukukunda haksız rekabet düzenlemesi Medeni Kanunda geçen haksız fiil hükümleri doğrultusunda gelişmiştir. Başkasına, kendi kusuru ile zarar veren kimsenin bu zararını tazmin etmek borcu altına sokan Fransız Medeni Kanunu içerisinde yer alan kötöleme, iltibas, taklit, aldatma gibi fiillere karşı düzenleme getirilmiştir.

Bununla birlikte, Medeni Kanun'da sadece bireysel anlamda rakipler korunurken, Fransız Tüketici Kanunu ile tüketiciler, küçük işletmeler ve toplumun korunması amaçlanmıştır.

Haksız rekabet hukuku, haksız fiil sorumluluğunu düzenleyen Fransız Medeni Kanun hükümlerinin yanında doktrin ve yargı kararları ile de gelişmiştir (Sarıkaya, 2014: 13).

Badur'un çalışmasında yer verdiği tanıma göre, hukuki alanda 1850'de Fransa'da yaşanan bozulmuş rekabet ortamı, piyasa faaliyetlerinin dürüstlük kurallarını bozan aldatıcı davranışlar, güvenin her çeşit kötüye kullanılmasına verilen isimdir.

Türk hukuk sisteminde de aynı tanımlama şekli kullanılmış, Klasik Kıta Avrupa'sı sisteminde olduğu gibi rekabet hukuku veya rekabet kavramı, yasaklar ve korumalar şeklinde düzenlenmiştir.

Avrupa'da ki ülkeler arasında haksız rekabet ilk kez Fransa'da dava konusu edilmiştir.

Fransız rekabet hukukunda, Fransız Rekabet Otoritesi'nin (Autorité de la Concurrence) kararlarına karşı ilk önce Paris İstinaf Mahkemesi'ne (Cour d'appel de Paris), sonrasında ise Fransız Yargıtay'ına (Cour de Cassation) başvurulmaktadır (Özkan, 2017: 267).

İfade edildiği üzere Fransa'da rekabet otoritesinin kararlarının hukuka uygunluk denetimini yapmak üzere idari yargı değil, adli yargı makamları görevlendirilmiştir. Tazminat davalarında ise adli yargı ilk derece mahkemelerinde (Asliye hukuk mahkemeleri veya ticaret mahkemelerinde) dava açılmaktadır.

Türk hukuk sistemi de benzer bir uygulamaya giderek kararları bir üst merci olan istinaf ve temyiz sürecine tabi tutmuştur. Türk ve Fransız yargısındaki işleyiş bu açıdan benzerlik göstermekle birlikte haksız rekabet ile ilgili benzer bir uygulama modelinin kullanıldığı da görülmektedir.

1.3.3. İSVİÇRE Haksız Rekabet Uygulaması

TTK oluşturulurken, esas itibariyle İsviçre hukukunda 1986 yılında kabul edilen haksız rekabetin korunmasına ilişkin federal kanun hükümlerinden yararlanılmıştır.

Ek olarak Türk hukukunda yaygın uygulaması olan haksız rekabet, zaman içinde gelişen uygulamalar ve doktrinler de dikkate alınarak uygulama yönü genişletilmiştir.

İsviçre hukuku; haksız rekabeti, rekabeti bozan ve rekabetten beklenen faydalı tüm davranışları engelleyen faaliyetler olarak ve iyi niyet kurallarının ihlali olarak algılamaya başlamıştır (Arkan, 2017/III: 336).

İsviçre'deki haksız rekabet kanunu usul hükümlerini içerirken, Türkiye'deki haksız rekabet kanunu usul hukukuna ilişkin hükümlere yer vermemiştir (Ayhan, Özdamar ve Çağlar, 2012: 273).

Haksız rekabet kavramı günümüz şekli ile aslında ilk kez Fransa'da ortaya atılmış, genel olarak Fransız mahkemeleri bu kavramı geliştirmiştir. Nitekim Fransız mahkemeleri, haksız rekabeti, aynı tür malları üreten tacirler arasında görülen ve rakiplerin müşteri çevresinin elde edilmesine yönelik olan bir haksız fiil olarak adlandırmıştır. Bu şekilde haksız fiil hükümleri, haksız rekabet davası adı altında özel bir dava türü olarak geliştirilmiştir (Güven, 2012: 8). İsviçre hukuku ise bu noktada; Fransız hukukundan etkilenecek, başkasının müşteri çevresinin ayartılmasına yönelik fiilleri haksız rekabet olarak kabul etmiş ve haksız fiil hükümlerine başvurulması gerektiğini belirtmiştir (Erdil, 2012: 11).

Bu durum Türk ticari hukuku için bu şekliyle işlememiştir. Nitekim BK içerisine dâhil edilen haksız fiil, haksız rekabetin bir unsuru olmamıştır.

Bunun yanında İsviçre piyasa fiyatları ile ilgili de bir koruma yoluna gitmiş ve oluşan haksız rekabetin önlenmesi için İsviçre'ye özgü olan 'Fiyatların Gözetimi Kanunu'nu uygulamaya koyarak, rekabet ortamını da ayrıca korumuştur.

1.3.4. ALMANYA Haksız Rekabet Uygulaması

Almanya Haksız Rekabet Kanunu'nda; haksız rekabet oluşturan fiiller, hile ya da müşteriye istismar etme, aldatıcı ve hileli reklam yapma, kötüleme suretiyle rakibin ürününe zarar verme, piyasayı düzenleyen kurallara aykırı davranma gibi haller

örneksene yoluyla sayılmıştır. Kanunlar AB Direktiflerine göre de iç hukuka uyarlanmaktadır.

Almanya uzun yıllardır iş gücüne düşük ücretler ödediği için AB içerisinde haksız rekabet ettiği suçlaması ile karşı karşıyadır. Nitekim bu konuda Fransa tarafından da eleştirilmektedir. Düşük iş gücünün maliyetlerde yarattığı olumlu katkı piyasa fiyatlarının düşmesine neden olacağından uluslararası ticarete Almanya'yı, birlik içerisinde daha avantajlı konuma getirmektedir. Aslında EFTA (Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi) alanı içerisinde yer alan Almanya, bu yaptığı ile bir anlamda anlaşmalı fiyatların bozulmasına ve insanların Schengen (Serbest Dolaşım Hakkı) ile Almanya'da alışveriş yapma eğilimini arttırmak ile de suçlanmaktadır.

Alman haksız rekabet kanunu da 2004 yılında tüketicilere, mesleki ekonomik birliklere de bu açıdan dava açma hakkı tanımıştır (Arkan, 2017/III: 336).

Almanya'da UWG (Haksız Rekabete Karşı Federal Kanun) ile haksız rekabet durumları kontrol edilmektedir. Rekabet Otoritesi'nin (Bundeskartellsamt) kararlarına karşı Düsseldorf Eyalet Mahkemesi'ne (Oberlandesgericht Düsseldorf) itirazda bulunulabilir. Söz konusu mahkemenin kararlarının yargısal denetimi ise Alman Federal Mahkemesi (Bundesgerichtshof) tarafından yapılmaktadır.

Düsseldorf Eyalet Mahkemesi'nin iki, Alman Federal Mahkemesi'nin ise bir dairesi rekabet hukukunda uzmanlaşmıştır. Almanya'da tazminat davaları ise ilk derece mahkemesi niteliğindeki ilgili bölge mahkemelerinde (Landgerichte) açılmaktadır. Bölge mahkemelerinin kararlarının vakıa ve hukuka uygunluk denetimi (Berufung), mahkemesinin bulunduğu yargı çevresindeki eyalet mahkemeleri (Oberlandesgericht) tarafından yapılmaktadır. Eyalet mahkemelerinin kararlarının hukuki denetimi (Revision) için ise Alman Federal Mahkemesi'ne de başvurulabilir (Özkan, 2017: 267).

1.4. Türk Hukukunda Haksız Rekabetin Düzenlenişi

1.4.1. 2012 Öncesi Dönem

Hukukumuzda "haksız rekabete ilişkin başlıca düzenlemeler genel itibari ile 2012 öncesi dönemde 818 Sayılı BK m.48 ve 6762 Sayılı TK m.56-65" arasında yer almıştır. 6762 Sayılı TTK 56.maddesi haksız rekabetin tanımını yapmıştır sonrasında gelen 57.

maddesinde ise uygulamada en fazla karşılaşılan haksız rekabet durumlarına örnekler verilmiştir.

Bununla birlikte, özel nitelik arz eden düzenlemeler de haksız rekabeti ilgilendiren kısımlar olarak özel nitelikteki kanunlar içerisinde yer alan hükümlerde gösterilmiştir (Oruç, 2008: 22).

Bu dönemde haksız rekabet, eski TTK m.56 ile m.65 arasındaki hükümlerde yer aldığı şekliyle ‘‘Ticari işlere ait haksız rekabet’’ hallerine ayrılmıştır. Diğer alanlar ile ilgili özellikle ticari iş niteliğinde olmayan haksız rekabet hallerinden bahsedilmemiştir.

Ticari iş niteliğinde olmayan bu gibi durumlarda 818 Sayılı BK m.48’in alanı içerisinde açıklanmıştır. Yani bir ticaret ve esnaf işletmesi olmayan haksız rekabet halleri Borçlar Kanunu hükümleri ile değerlendirilmiş ve 818 Sayılı Borçlar Kanunu’nun 48. maddesinde düzenlenmiştir.

Ancak BK m.48’in ticari olmayan fakat müşterileri ile ilgili herhangi mesleki bir faaliyetin varlığı durumunda ise örneğin bir hayır derneğinin kar amacı gütmeksizin işlettiği bir işletmeye karşı iyiniyet kurallarına aykırı hareketlerde, bu hükmün uygulanmadığı ve kanunda bu durumla ilgili hususun belirtilmediği de görülmüştür (Ülgen ve diğerleri, 2009).

1 Temmuz 2012 tarihine kadar yürürlükte kalan ticaret kanunumuzda yazılı hükümler ile 818 sayılı Borçlar Kanunu’nun haksız rekabeti düzenleyen hükmü her ne kadar birlikte uygulanmışsa da bu durum her iki kanundaki yeni değişiklikler ile de aynen devam etmiştir.

Fakat farklı bir bakış açısı getirilerek, Türk Ticaret Kanunundaki haksız rekabet ile ilgili hükümlerin, ‘‘sadece ticari işlerden doğan’’ haksız rekabet hallerinde değil ticari işler ile ilgili olmayan kısımlarda da uygulanabileceği vurgulanmıştır (Domaniç, 1998).

Bu açıdan büyük bir hızla gelişen ekonomik ve ticari yaşamın serbest rekabet koşullarında sürdürülmesi, liberal sistemi benimsemiş birçok devlet tarafından anayasal bir ilke olarak benimsenmiştir. Böylelikle, devletler serbest rekabet ortamının korunmasını sağlamaya yönelik bazı görevler yüklenerek, rekabetin serbestleştirilmesine gereken desteği vermişlerdir (Ülgen ve diğerleri, 2009).

Anayasamızda da rekabet etme kavramı, ekonomik sistem içerisinde kişiliğe bağlı dokunulmaz, devredilmez ve vazgeçilmez bir kısım olarak tanımlanmıştır.

Anayasamızın 167.maddesinde Devletin, piyasalarda oluşan anlaşma, tekelleşme ve kartelleşmeyi de önleme görevinden bahsedilmiştir (Arkan, 2017/III: 337).

Kenar başlığı “Çalışma ve Sözleşme Hürriyeti” olan AY m.48’de ticari özgürlüğe sahip herkesin özel girişim kurmayı da serbestçe gerçekleştirebileceği belirtilmiştir. Bu doğrultuda da devletin özel girişimleri milli ekonominin yararlarına ve menfaatlerine olacak şekilde tedbirler almasının gerekliliğinden bahsetmiştir. Devlet, bu hususlar doğrultusunda yasalar yapmak ve bu yasaların uygulamasını sağlamak görevini de yüklenmiştir (Oruç, 2008: 23).

2012 öncesi dönemde uluslararası düzenlemeler ile ilgili ülkemizin uluslararası alanda daha sıkı bir siyasi ve ekonomik işbirliği içerisinde olduğu Avrupa ülkelerinde haksız rekabete ilişkin Avrupa Birliği’ni kuran Roma Antlaşması’nın 85-86 ve 92. maddeleri de işletmeler arası Konsantrasyonların Kontrolü Hakkında 4069 Sayılı Konsey Tüzüğü, üye ülkelerde rekabeti bozan, önleyen ve sınırlayan anlaşmaları, hâkim durumun kötüye kullanılmasını ve rekabeti bozucu devlet yardımlarının da yasak olduğu belirtilmiştir (Kayar, 2015: 194).

Avrupa ülkelerinde haksız rekabetle ilgili olarak farklı sistemler benimsenmiştir. Bu anlamda “haksız rekabetin ne olduğu, haksız rekabete ilişkin kuralların nasıl bir içeriğe sahip olması gerektiği hususunda bir fikir birliği de bulunmamaktadır. AB’de ise doğrudan haksız rekabetle ilgili olan tek düzenleme 2005 tarihli Haksız Ticari Uygulamalar Yönergesidir. Diğer düzenlemeler ise dolaylı olarak haksız rekabetle ilgilidir (Okan, 2005: 67).

Özel Nitelik Taşıyan Düzenlemeler

Genel düzenlemelerin yanı sıra özel nitelik taşıyan düzenlemelerle de haksız rekabet kavramı ele alınmıştır. Tüketiciler ile ilgili haksız rekabeti düzenleyen özel düzenlemelerden bazıları getirilmiştir.

Kanun koyucu, bu şekilde düzenlenen özel kanunlarda haksız rekabete ilişkin özel hükümler varsa ilk önce bu hükümlerin uygulanmasını da korumuştur (Bilgili ve Demirkapı 2014: 230).

Daha ileri bir kısımda İthalatta Haksız Rekabetin Korunması ile ilgili geniş bir araştırmaya vurgu yapılacağı için bu noktada sadece belirli kavramlardan ki bunlar damping, tröst veya yabancı ülkelerde kartelleşme gibi ya da devlet desteklerini haksız rekabet oluşturacak şekilde kullanmak ve bunların ithalat üzerindeki olumsuz yönlerine vurgu yaptığını söylemekle yetinilecektir.

Tüketicilerin Korunması Hakkındaki Kanun'una göre haksız rekabet hükümlerinin öncelikli amacı, tüketicinin korunması değil ama tüketicilerin de ekonomik olarak faydalanabilecekleri dürüst ve bozulmamış bir rekabet ortamının sağlanmasıdır. Bu nedenle 4077 sayılı Tüketicinin Korunmasında belirtildiği üzere temel ve öncelikli hedef, tüketicilerin korunmasıdır denilmiştir (Yasaman, 2009).

İlgili kanunlarda haksız rekabete ilişkin geçen tanımlar; FSEK md. 83'te de bu şekilde tanımlanmıştır. Aynı kanununun 84. maddesi de bu iki kanunun bir arada incelenmesi gerekliliğini belirtmektedir.

Buna göre FVSEK, yapıt niteliğine haiz olsun veya olmasın kitabın adı, işaretleri ile çoğaltılmış nüshalarının, şekillerinin haksız rekabet hükümleri çerçevesinde korunacağını hüküm altına almıştır.

Haksız rekabet hükümleri, eserde veya eserin buna bağlı olarak fikri hakları çerçevesinde bir korunma imkânı bulunmasa dahi uygulanmaktadır (Yasaman, 2009: 309).

Bu noktada, işaret, resim, ses ile bir eserin ad ve alameti Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu tarafından korunmuyorsa, bu durumda bunlar sadece haksız rekabet hükümleri ile korunabilecektir (Tekinalp, 2005: 272-273).

Bu doğrultuda önemle belirtmek gerekir ki, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu tarafından korunan işaret, resim, ses ile bir eserin ad ve alameti, haksız rekabet hükümleri ile birlikte toplu bir değerlendirme yapılmak suretiyle korunmuştur.

1.4.2. 2012 Sonrası Dönem

1.4.2.1. TBK'daki Haksız Rekabet Düzenlemesi (TBK m.57)

1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 hükümleri, önceki 818 BK'nın da özellikle haksız rekabet ile ilgili m.48 de yer alan şeklindeki kanun maddesini değiştirmiştir. Kanun, daha anlaşılır bir dil kullanılarak ve dürüstlük kurallarına aykırılık

teşkil edecek davranışlar ifadesini de eklemek suretiyle TBK m.57 de yer aldığı şekilde açıklanan ifadesi ile değiştirmiştir.

Borçlar kanunu ile ticaret kanunu arasında özellikle haksız rekabet eylemleri noktasında da yakın bir ilişki söz konusu olmuştur. Bu yakın ilişkiye Yargıtay tarafından da bir dava ile ilgili atıf yapılmıştır. Yargıtay'a göre, adi işlerde Borçlar Kanunu hükümlerinin uygulanması Ticaret Kanunu'ndaki hükümlerin kıyas yoluyla uygulanmasına engel değildir. Bu sebeple, Borçlar Kanunu'nun tanıdığı Ticaret Kanunu'ndaki davalar burada da açılabilir (Karahana, 2012: 228).

1.4.2.2. TTK'daki Haksız Rekabet Düzenlemesi (TTK m.54)

6102 Sayılı TTK, önceki kanun olan 6762 Sayılı TK' nu değiştirerek mülga etmiştir. 6762 Sayılı kanunda 56-65.maddeler arasında geçen haksız rekabet düzenlemeleri, Yeni Türk Ticaret Kanununda ise 54-63.maddeler arasında düzenlenmiştir. TTK m.54'te ise haksız rekabetin tanımı yapılmıştır.

Bu tanım yine aynı şekilde önceki m.56'da geçen tanımda kullanılan dili daha anlaşılır bir hale getirmiş ve her ne kadar daha önce sadece rakipler arasında ve ticari işlemler ile ilgili yapılabileceği tanımlanmışsa da bu kavramı, yeni kanun maddesi ile rakiplere ek olarak müşteriler için de haksız rekabet durumlarının oluşabileceğini ve ticari olmayan durumlarda da kullanılabileceğini belirtmiştir.

6102 Sayılı TTK' da md.54 vd hükümler hem ticari hem de ticari olmayan hükümleri kapsadığı için bu prensibi de ayrıca benimsenmiştir.

6102 hükümlerinin gerekçesinde rekabetin haksız yapılması 1986 tarihli İsviçre Haksız Rekabete Karşı Kanun'daki hükümlerin dikkate alınarak oluşturulduğu da açıkça belirtilmiştir. Ancak, 1986 tarihli Kanunu'ndaki mevcut birçok düzenleme aynen Yeni Türk Ticaret Kanunu'na aktarılmamıştır (Yasaman, 2009: 317, 318).

Nihayetinde, 1986 tarihli İsviçre Kanunu'nun idarî nitelikte bazı hükümleri öngörmesi ve söz konusu hükümlerin hukukumuza yansıtılmasının mümkün olmaması, beşinci sebep olarak gösterilmiştir. Haksız rekabet hallerinin çoğaltılması ve kapsamının genişletilmesinin, Mahkemeler tarafından genel hükmün uygulama alanının daraltılmasına ve böylelikle genel hükmün etkisinin ortadan kaldırılmasına neden olacağı

ileri sürülmüştür. Oysaki haksız rekabet hallerinin çoğaltılması hâkimlerin ve davacıların aklındaki tereddütleri önlemeye yönelik olarak düşünülmüştür (Yasaman, 2009: 318).

Aslında haksız rekabete ilişkin öğretide, Türk hukuk sisteminin bütün haksız rekabet hallerini TTK'ya tabi tutması gerektiği de belirtilmiştir (Bahtiyar, 2013: 139).

1.4.2.3. İthalatta Haksız Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun

3577 hükümleri kanuni açıdan eski tarihli olmasına rağmen, güncel olarak kullanılmaya devam edilmektedir.

Kanunun hükümlerine göre, haksız rekabet meydana getiren düşürüm ve sübvansiyon uygulamaları ve bu faaliyetler neticesinde meydana gelen zarar ve ziyan, ürünleri Türk piyasasına sunan veya getiren ithalatçılardan vergiler şeklinde tahsil edilir hükmü benimsenmiştir (Arkan, 2017/III: 341).

Kanun içerisinde düzenlenen haksız rekabet tanımını incelemeye geçmeden önce, kanunun amacı hakkında bilgi verilmesi, damping ve sübvansiyon ve piyasa korunması için antitrustler'in uygulanması kavramlarını açıklamak kanunun daha anlaşılır olması açısından önemlidir.

'İthHRÖK'nun ilk maddesinde kanunun amacı, dampingli veya sübvansiyonlu ithalat nedeni ile meydana gelebilecek zararlar olarak ifade edilmiş, peki nedir bu damping ve sübvansiyonlu ithalat, açıklamak gerekirse:

Damping, ihracatçı ülkeden Türkiye'ye ihraç edilen aynı veya benzer bir ürünün normal değerinin altındaki maliyet fiyatına ihracını. Sübvansiyon ise, menşe işletmelere; Türkiye'ye ihraç edilen bir ürünün imalatında, üretiminde, ihracatında ya da taşınmasında herhangi bir faydanın sağlanmasını ifade etmektedir (Düztepe, 1993: 84).

Antitrustler ise, küreselleşen pazarlarda Rekabetin Korunması ile ilgili kanunların korunması anlamında ithalatçı ticari işler yapan firmaları korumak için alınan tedbirler olarak belirtilmiştir (Aslan, 2012: 121).

İthHRÖK'nun düzenlediği haksız rekabet hali, damping'e veya sübvansiyona konu olan ithalattır. Bu kanunla birlikte, piyasayı bozabilecek her türlü damping'e veya sübvansiyona konu olan ithalat haksız rekabet sayılmıştır.

“İthHRÖK m.3’te, geciktirme durumlarında, önlem alınması gerektiğini” belirtmiştir. Bu geciktirmeler, dumping veya sübvansiyon incelemesi yapan İthalat Genel Müdürlüğü tarafından, şikâyet üzerine veya gerektiğinde resen yapmaktadır.

Gerçek ya da tüzelkişi veya ilgili meslek kuruluşları İthalat Genel Müdürlüğüne yazılı olarak başvuruda bulunabilirler (İthHRÖK m.4).

İthalat Genel Müdürlüğü, yaptığı ön incelemenin ardından, İthalatta Haksız Rekabeti Değerlendirme Kurulu’na soruşturma açılıp açılmaması hususunda öneride bulunur. Araştırma neticesinde verilen karar, soruşturma açılmaması yönüdeyse işlemlere devam edilmez, sonuç ilgililere bildirilir.

Elde edilmiş bulgu ve bilgiler var ise m.10’a göre soruşturma açılır (İthHRÖK m.10). Kurul, soruşturma esnasında geçici önlem ve teminat gibi tedbirlere başvurabilir (İthHRÖK m.6 ve m.12).

Dava konusu haksız rekabeti yapanlardan piyasayı bozdukları için ayrıca alınan vergi, dumping ya da sübvansiyon sonucunda zarar görenlerin zararlarını telafi edici bir yaptırım değildir. Dolayısıyla, zarara uğrayan rakipler kişisel zararlarını tazmin ettirebilmek amacıyla TK m.58 uyarınca dava açabilirler (Arkan, 2004: 296).

Bununla birlikte, ithalata konu olan haksız rekabet neticesinde, ülkede bulunan bir üretim dalı değil sadece bazı üreticiler zarar görmüş olabilirler (Dirikkan, 1996: 272). Zarar gören bu üreticiler de, 6102 Sayılı TTK hükümlerinin haksız rekabete ilişkin hükümlerinden yararlanarak, zararlarının giderilmesini talep edebilirler.

1.5. Haksız Rekabetin Hukuki Sonuçları

1.5.1. Hukuki Sorumluluk

Haksız rekabet ile mücadele edilmesi durumu bir hayli geçmiş dönemlere dayanmaktadır. Çin, Yunan, Roma ve Ortaçağ uygarlıklarında ve bu uygarlık teşkilatlarında haksız rekabete ilişkin cezalar söz konusuydu.

Roma döneminde, işlerini kölelere gördüren efendilerin; kölelerinin, efendilerinin rakipleri tarafından kışkırtılarak, yoldan çıkartılmaları ve böylece efendilerine ait ticari sırları ifşa etmeleri halinde efendilerine karşı korunması hususunu konu edinen “actio servi corrupti” adı altında bir dava mevcuttu (Özdemir, 2005: 213).

Bu dava bir ceza davasıydı ve kölesi yoldan çıkartılan, zarara uğrayan efendi; davacı konumunda, köleyi yoldan çıkartan ise davalı konumundaydı (Özdemir, 2005: 224).

Roma döneminde mevcut olan bu dava günümüz Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan işçileri, onların halinin Roma Hukukundaki karşılığını göstermektedir.

Bu dava, Roma Hukukunda haksız rekabet konusundaki ilk dava olmakla ve haksız rekabet hukukunun çok eski dönemlere dayandığının da bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Özdemir, 2005: 230).

Hukuki Sorumluluğa İlişkin Davalar

TTK m.56 vd. haksız rekabetin sonuçlarını düzenleyerek haksız rekabetin varlığı halinde hukuki sorumluluğa ilişkin düzenleme yapmıştır (Yasan ve Kayıhan 2017: 140). Bu düzenleme görüldüğü gibi, haksız rekabet sebebiyle hukuki sorumluluğu bulunan kişiye karşı açılacak davalar, haksız rekabet eylemini gerçekleştiren kişinin kusurlu olup olmamasına göre değişecektir. Bu nokta, tazminat istemi ile ilgili davaları etkilemektedir.

Haksız rekabet eylemini işleyen kişinin kusurunun bulunmasına gerek olmaksızın açılacak davalar tespit, men, önleme ve sonuçların ortadan kaldırılması davalarıdır. Tazminat davaları ise, haksız rekabet eylemini işleyen kişinin kusurunun bulunması halinde açılacaktır. Dava açma hakkına sahip olan kişi aynı zamanda ihtiyati tedbir talebinde de bulunabilir. Bu talep içinde mahkemeye başvuru zorunludur.

1.5.1.1. Açılacak Davalar

Tespit Davası (TTK m.56/1.a)

Bir haksız rekabetin, tespit edilmesine ilişkin olan ve uygulamada sıklıkla görülen tespit davaları (Kuru, 2011: 296), haksız rekabet ile ilgili olarak 6102 sayılı TTK md. 56/ 1-(a)'da ve 6762 sayılı TTK md. 58/ 1-(a)'da düzenlenmiştir.

Buna göre, haksız rekabette tespit davası, tespitini sağlamaktadır (Yasaman, 2009: 348). Bu yönü ile tespit davası; önleme, düzeltme ve de tazminat davaları için bir ön basamak, kesin delil niteliği de taşımakla birlikte, bu davanın açılması için kusur şart olarak da görülmemiştir (Bilgili ve Demirkapı 2014: 237).

Bunun yanında 6100 hükümlerinin 106. maddesinde tespit davası açıklanmış olup anılan hükümde bu dava vasıtasıyla mahkemeden gerekli haksız rekabet incelemelerinin talep edilebileceği belirtilmiştir.

Bu dava türü, uygulamada birçok kere bir geçici hukuksal koruma türü olan ve HMK md. 400 vd. düzenlenen delil tespiti durumuyla karıştırılmaktadır (Atalay, 2004: 297). Bu durum, HMK md. 106'daki düzenlemede geçerli olmuş ve kanıtlar ile açıklığa kavuşturulmuştur.

Buna karşın haksız rekabet nedeni ile açılan tespit davası, temyiz süresi geçtikten veya onamadan sonra kesin hüküm ve ayrıca kesin delil teşkil eder (İmregün, 2005: 85).

HMK md. 106/ f.2'de tespit davası bu durumda zarar verici etkileri olan belirsiz veya tehlikeli bir durumda, tespit davası için menfaatin var olduğu kabul edilir (Kale, 2004: 27).

Ancak, 6102 sayılı TTK md. 56/ 1-(a)'da ve 6762 sayılı TTK md. 58/ 1-(a)'da yazılı olan bu dava, hukuk usulündeki yerine getirme davası açılırken belirleme davası oluşmayacağı kuralının da bir istisnasını oluşturmaktadır (Ülgen vd, 2009: 467).

Haksız rekabet hukukunda tespit davası, genellikle ileride açılması düşünülen men, eski hale getirme veya tazminat davalarına esas teşkil etmek üzere, fiilin haksız olup olmadığının tespiti amacıyla açılır.

Bu kapsamda tespit davasını açan kişi, haksız rekabeti meydana getirdiğini düşündüğü fiili değil, bu fiil neticesinde haksız rekabetin gerçekleşmiş olduğunun tespitini talep etmelidir (Yavaş, 2006: 778). Öte yandan, 6102 sayılı TTK md. 56/ 1-(a) ile 6762 sayılı

Ancak, haksız rekabet nedeniyle oluşan zararın tespiti, sadece Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre açılacak bir delil tespiti davasında talep edilebilir (Atalay, 2004: 299).

Önleme(Men) Davası (TTK m.56/1.b)

6102 sayılı TTK md. 56/ 1-(b) ile 6762 sayılı TTK md. 58/ 1-(b) uyarınca, haksız rekabet tehlikesinin varlığı veya haksız rekabetin devam ettiği ya da tekrarlama tehlikesinin varlığında söz konusu haksız rekabet fiillerine son verilmesi, bir başka deyişle bunun devam etmesinin önlenmesi men davası ile sağlanmaktadır.

Haksız rekabetin varlığının sadece tespit ettirilmesi, fiili işleyen kimsenin haksız rekabet eylemlerinin durdurulması olanağını sağlamamaktadır. Bu durumda, haksız rekabete uğradığını iddia eden kimse, hukuka aykırı bu fiile son verilmesi için men (önleme) davasını açabilecektir (Ülgen vd, 2009: 456).

Görüldüğü üzere, davacının zarar görme tehlikesine maruz kaldığı hallerde bu davayı açmak tespit davası açmaktan daha yararlı ve etkilidir.

Haksız rekabetin men'i davası için bir hakkın saldırı altında bulunması veya böyle bir tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin yakın, ciddi ve somut olması gerekmektedir.

Bir diğer deyişle, dava açıldığı sırada haksız rekabet fiilinin işlenmek üzere veya işlenmekte olması ya da devam etmesi veya bir tecavüz ihtimalinin kuvvetle muhtemel olması gereklidir (Oruç, 2008).

Haksız rekabetin men'i davası sonucunda verilecek hüküm, somut haksız rekabet fiilini yasaklayıcı nitelikte olmalı ve tespit davasından farklı olarak bir yapmama emrini de içermelidir.

Bu kapsamda önleme karakterli bir dava olan haksız rekabetin meni davasının ikame edilebilmesi için haksız rekabet fiilini gerçekleştiren kişinin kusurlu olması gerekmemektedir.

Ayrıca, men davası sonunda verilen kararın icrai bir niteliğe sahip olmasından ötürü, yargılama sonunda haksız rekabetin varlığına ve davalının bu davranışlardan kaçınmasına yönelik bir hüküm tesis edilir. Örneğin, mahkeme istek üzerine, itibasa sebep olan markaların, işaretlerin kullanılmamasına, aldatıcı ve yanıltıcı reklamlara son verilmesine, kanuni, akdi veya mesleki teamül ve iş şartlarına uygun hareket edilmesine veya işletme sınırlarının rakip müesseselere duyurulmamasına karar verebilir (Doğanay, 2004: 427).

Bu kapsamda, Doğanay'ın vurgulamak istediği nokta davalı haksız rekabete neden olan fiillerine devam ederse anılan karar, icra takibine konu olacaktır.

Bir yapmama emrini içeren haksız rekabetin önlenmesi davası neticesinde verilen karar, İİK md. 30/ f.3'e göre icra edilir ve bu hükme aykırı hareket edilmesi halinde, ilam alacaklısının şikâyeti üzerine, ilgili kişiler İİK md. 343 ışığında İcra Tetkik Mercii tarafından bir aydan üç aya kadar tazyik hapsine çaptırılırlar.

Hapis cezasının uygulanmaya başlamasından sonra ilamın gereği yerine getirilirse cezanın kalan kısmı kaldırılır ve haksız rekabet fiilini işleyen kişi tahliye edilir. Böylelikle, cezanın işlenen suç karşılığında verilmediği anlaşılmaktadır. Bu somut sonucun, dürüst ve bozulmamış rekabet düzenine hizmet ettiği görülmektedir. Bu da bir eda davası niteliğinde olan haksız rekabetin önlenmesi davasıdır (Kale, 2004: 28).

Haksız rekabetin mevcut olup olmadığının tespiti talebini de içerdiğinden ve yargılama sonunda verilen karar aynı zamanda haksız rekabetin tespitine de yönelik olduğundan haksız rekabetin önlenmesi davası açıldıktan sonra, tespit davasının da açılmasında hukuki bir yarar bulunmamaktadır (Ülgen vd, 2009: 468).

Ancak, haksız rekabet nedeniyle açılan bir tespit davası derdestken ya da sonuçlandıktan sonra dahi haksız rekabet fiilini durdurmak amacıyla bir önleme davasının açılması da mümkündür (Oruç, 2008: 70).

Eski Hale İade/Sonuçların Ortadan Kaldırılması Davası (TTK m.56/1.c)

Eski kanunda düzenlenen TK m.58/b.1-c’de düzenlenmiş olan bu dava doktrinde, izale davası, düzeltme davası, ref ve tashih davası, farklı isimlerle adlandırılmaktadır.

Söz konusu hükme göre açılacak olan dava ile haksız rekabeti ortaya çıkaran eylemden önceki durumun temin edilmesi, bilinçli ve bilinçsiz yapılan faaliyetler sonucu yapılan ve bu beyanlar ile ilgili gereken düzeltmelerin talep edilmesidir.

Örnek olarak karıştırılmaya neden olan haksız rekabet eylemi reklam yoluyla işleniyorsa reklamların yayından kaldırılması ya da haksız rekabet teşkil eden malların piyasadan toplatılması bu dava ile talep edilebilecektir (Yavaş, 2006: 779).

YTTK 56/1.c bendinde verilen hükümler rekabetin olumsuzluğunun giderilmesi ve talep edilmesi, sonuçların ortadan kaldırılması davası olarak belirtilmiştir.

Haksız fiili işleyenin kusurlu olması gerekmez ve haksız rekabet mağdurunun da zarar görmüş olması aranmaz.

Tazminat Davası (TTK m.56/1.d/1.e)

6102 sayılı TTK md. 56/ 1-(d) ile 1-(e) uyarınca, haksız rekabet failinin kusurunun mevcut olması durumunda haksız rekabetten dolayı zarar gören kimse, kendi zarar ve

ziyanın giderilmesi için tazminat davası açılabilecektir. Burada mağdur olanın zarar görme tehlikesi tek başına tazminat davası açması için yeterli değildir (Bozkurt, 2016: 135).

Haksız rekabetin işlendiği hallerde, yukarıda sayılan tespit, men ve sonuçların ortadan kaldırılması davalarının yanında, tazminat davaları da açılabilir. Maddi ve manevi tazminat davaları, yukarıda sayılan davalarla beraber açılacağı gibi ayrı ayrı da açılabilir.

Maddi Tazminat Davası (TTK 56/1.d)

Haksız rekabet; özünde bir haksız fiil olduğu için Borçlar Kanunu'nun genel hükümlerine benzer bir uygulama yoluna gidilmiştir. Fail kusurlu ise ve mağdur zarara uğramışsa aynı zamanda failin eylemi ile zarar arasında bir illiyet bağı var ise bu dava açılır (Bilgili ve Demirkapı 2014: 238). Bu davalarda kusurun ispat edilmesi gerekmektedir. Zararı ispat, kural olarak davacıya aittir (BK. M.50/I).

Ancak burada mağdurun zarar görme tehlikesi davayı açmak için geçerli bir sebep olarak kabul edilmemiştir. Hâkim, davacı lehine maddi tazminatı belirlerken, davalının haksız rekabet sebebiyle elde etmesi mümkün görülen menfaatlerin karşılığına da hükmedebilir (Arkan, 2017/III: 353).

Elde edilmesi mümkün görülen maddi menfaat, davalının varsa defterleri üzerinden inceleme yapılmak suretiyle somut hale getirilir. Hüküm altına alınacak tazminat miktarı, davalının elde ettiği net menfaat miktarı kadar olmalıdır. Bu nedenle ilgili döneme ait ödenmiş vergilerin kazanç miktarından düşülmesi de hakkaniyet gereği uygulanmaktadır.

Maddi tazminat davasına Yeni BK md. 49 vd. (818 sayılı BK md. 41 vd.) hükümleri uygulanır ve bu nedenle bu davada haksız fiilin tüm unsurlarının mevcut olması gerekmektedir. Bu kapsamda maddi tazminatın istenebilmesi için; hukuka aykırı bir fiil, kusur, zarar ve haksız fiil ile zarar arasındaki illiyet bağının bulunması gerekir (Kale, 2004: 29).

Tazminat davaları istihdam edenlere karşı da açılabilir. Burada davacı zarar görmeli, istihdam edenin de kusurlu olması gerekmektedir. Bu açıdan istihdam edenin TBK m.66'daki sebeplerden ötürü de kurtuluş beyyinesinden yararlanması da mümkündür (TTK m.57/2) (Kayar, 2015: 217).

Manevi Tazminat Davası (TTK m.56/1.e)

Türk Borçlar Kanunu m.58'de sayılan koşullar mevcutsa, manevi tazminata da hükmedilebilir (Arkan, 2017/III: 355).

Kanunda manevi tazminat içinde ağır kusur şartı aranmıştır (BK m.49).

Haksız rekabet yüzünden iktisadi çıkarları zarar görme tehlikesi olan müşteriler de yukarıdaki davaları açabilirler (TTK m.58/3).

Aslında bu husus rakip işletmeler tarafından birbirlerine karşı müşteri görünümlü bazı kişileri tahrik etmelerine ve kötü niyetli taleplere de yol açabilir öte yandan bu kötü niyetin varlığını da ispat etmek de ayrıca zor kabul edilebilir.

Diğer davalardan farklı olarak tazminat davalarının kabulü için gerekli olan kusur, sorumluluğun esasını ve kaynağını oluşturmakla birlikte tazminat miktarının tayini için de gereklidir.

Haksız rekabetin kasıtlı ve ihmali bir şekilde işlenmesi halinde kusurun varlığı kabul edilir (Karahasan, 2003: 160).

Haksız rekabet sonucunda istenecek olan tazminat miktarının, mağdurun uğradığı zararın tamamına yakınına karşılması gerekmektedir (Karahasan, 2003: 508). Tazminat miktarı olarak verilmesi ile ilgili hüküm, şüphesiz ki, davalının haksız rekabet süresince elde ettiği tüm mal veya hizmetten elde edebileceği bütün menfaate hükmedileceği anlamına gelmemektedir.

Ancak, haksız rekabete dayanan davaların çoğunda gerçek zarar ve ziyanın ispatı oldukça zor ve hatta imkânsız dahi olabilir (Arkan, 2004: 470).

Bununla birlikte basın aracılığıyla haksız rekabet halinde maddi tazminat davasının ikame edilmesi ile birlikte mahrum kalınan kâr da talep edilebilecektir (Karahasan, 2003: 501). Aksi durumun kabulü ise, ticari hayatın olağan akışına aykırıdır.

Davalının elde etmesi mümkün görülen menfaatin tespiti, birçok halde davacının uğradığı gerçek zararın tespitinden ve bu kapsamda davacı tarafın uğradığı zararı ispat etmesi zorunluluğundan daha kolay olduğundan, haksız rekabet hareketleri ekonomik bakımdan yaptırımsız kalmayacak ve davacının uğradığı zarardan başka, davalı tarafın haksız olarak elde ettiği menfaatleri dahi ondan almak ve böylelikle davalı tarafı hukuka aykırı

hareketinin sonucundan hiçbir suretle faydalanmamış hale getirmek olanağı sağlanacaktır.

Ancak, bu gibi hallerde, zayıf bir ihtimal dahi olsa, haksız rekabete maruz kalan kimsenin maruz kaldığı zarardan daha yüksek bir tazminat miktarını alması mümkün olacaktır.

Yine de bu durum, bir başkasının emek ve çalışmasından haksız yere faydalanarak maddi menfaat elde eden kişinin bu kazanımından daha sakıncalı bir sonuç yaratmayacaktır. Ayrıca, bu hüküm, haksız fiillerden doğan tazminat davaları için “medeni bir ceza” niteliğine de sahiptir.

Maddi tazminat yargılaması sonucunda belirlenecek zararın miktarı, tarafların ticari defterleri ve diğer delilleri birlikte değerlendirmek suretiyle bilirkişi incelemesi yaptırılarak saptanmalıdır (Arkan, 2004: 325).

Basın aracılığıyla haksız rekabet halinde davalı olarak gerçek kişi olan haberi yazan, yazıyı yazan, fotoğrafı çeken, karikatürü yapan, yazı işleri müdürü, genel yayın yönetmeni, ilan servisi şefi de olabileceğinden onların ticari defterlerinin incelenmesi şüphesiz ki, mümkün olmayacaktır. Öte “yandan, davalının elde ettiği gelirler hesaplanırken ödediği vergilerin de dikkate alınması suretiyle kazanç miktarından ödediği vergiler düşürülerek davalının elde ettiği net menfaat miktarı” belirlenmelidir (Arkan, 2004: 325).

1.5.1.2. Dava Açabilecek Olanlar

Rakipler

Rakiplerin davacı olabilmesi için haksız rekabet dolayısı ile ‘Müşteri çevresi, kredibilitesi, ticari itibarı, faaliyetleri ya da iktisadi kıymetlerinin, menfaatlerinin kayba uğramış olması veya böyle bir risk ile karşılaşmış olması gerekir. Bunun varlığı halinde rakipler, bütün davaları açabilirler.

Müşteriler

Müşteriler açısından davacı olabilmenin koşulu TTK m.56 f.2 gereğince ekonomik çıkarlarının zarar görmüş olması ya da böyle bir tehlikenin varlığı gerekmektedir (Yasan ve Kayıhan 2017: 141).

TTK 56/f.2'ye göre ekonomik menfaatleri kayba uğrayan veya böyle bir risk ile karşılaşabilecek kişiler de birinci fıkradaki davaları açabilir, ancak araçların ve malların imhasını isteyemezler.

Mesleki ve Ekonomik Birlikler (TTK 56/3)

TTK m.56 f.3'e göre;

'Ticaret ve sanayi odaları, esnaf odaları, borsalar ve tüzüklerine göre üyelerinin ekonomik menfaatlerini korumaya yetkili bulunan diğer meslekî ve ekonomik birlikler ile tüzüklerine göre tüketicilerin ekonomik menfaatlerini koruyan sivil toplum kuruluşlarıyla kamusal nitelikteki kurumlar da birinci fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı olan hukuki davaları açabilirler.' Ayrıca bu kuruluşlar ve iktisadi birlikler mensupları veya müşterileri namına manevi para cezası taleplerinde de bulunamazlar denilmiştir.

1.5.1.3. Davalı Gösterilebilecek Olanlar

Fail

TTK m.56 f.4'e göre haksız rekabet fiil ya da fiillerini gerçekleştiren kişi veya kişiler olarak belirtilmiştir. Hakkında açılan davalarda davalı konumunda olanlar fail'in dışında, verilen kararlar diğer bütün taraflar için de aynen geçerli olmaktadır.

Çalıştıran (İstihdam Eden Kişi/TTK m.57).

(1) Haksız rekabet fiili, hizmetlerini veya işlerini gördükleri sırada çalışanlar veya işçiler tarafından işlenmiş olursa, 56 ncı maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı davalar, çalıştıranlara karşı da açılabilir.

(2) 56 ncı maddenin birinci fıkrasının (d) ve (e) bentlerinde yazılı davalar hakkında Türk Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır.

Basın, Yayın, İletişim ve Bilişim Kuruluşları (TTK 58).

(1) Haksız rekabet, her türlü basın, yayın, iletişim ve bilişim işletmeleriyle, ileride gerçekleşecek teknik gelişmeler sonucunda faaliyete geçecek kuruluşlar aracılığıyla işlenmişse, 56 ncı maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı davalar, ancak, basında yayımlanan şeyin, programın; ekranda, bilişim aracında veya benzeri ortamlarda görüntülenenin; ses olarak yayımlananın veya herhangi bir şekilde iletilenin sahipleri ile ilan veren kişiler aleyhine açılabilir.

(2) Birinci fıkrada öngörülen hâller dışında, aynı fıkrada sayılan kişilerden birinin kusuru hâlinde sıraya bakılmaksızın dava açılabilir.

(3) 56 ncı maddenin birinci fıkrasının (d) ve (e) bentlerinde yazılı davalarda Türk Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır.

(4) Haksız rekabet fiilinin iletimini başlatmamış, iletimin alıcısını veya fiili oluşturan içeriği seçmemiş veya fiili gerçekleştirecek şekilde değiştirmemişse, bu maddenin birinci fıkrasındaki davalar hizmet sağlayıcısı aleyhine açılmaz; tedbir kararı verilemez.

Mahkeme haksız rekabet eyleminin olumsuz sonuçlarının kapsamlı veya vereceği zararın büyük olacağı durumlarda ilgili hizmet sağlayıcısını da dinleyerek, haksız rekabet fiilinin sona erdirilmesini veya önlenmesine ilişkin tedbir kararını hizmet sağlayıcı aleyhine de verebilir veya içeriğin geçici olarak kaldırılması dâhil somut olaya uyan uygulanabilir başka tedbirler de alabilir.

1.5.1.4. Kararların Yayınlanması (TTK 59)

TTK m.59'a göre yargılamanın yapıldığı yer; kazanan tarafın talebiyle, harcamaların haksız çıkan kişilerden alınması için, kararın kesinleşmesinden sonra yayınlanmasına da karar verebilir. İlanın şekil ve kapsamı da yargılama makamı tarafından belirlenir.' denilmiştir.

Amaç rekabetin yol açtığı itibar kaybını kamuoyu gözünde giderebilmektir (Bahtiyar, 2013: 148).

Bu hüküm aynı zamanda haksız rekabete uğrayan kişinin, ilamın icrası sırasında karşılaştığı zorluğu gidermek amacıyla tesis edilmiştir. Ayrıca mahkeme talep edilmeden böyle bir karar veremez.

1.5.1.5. Zamanaşımı (TTK m.60)

TTK m.60'a göre dava açma hakkı olan tarafın bu hakların doğumunu öğrendiği günden itibaren bir yıl ve her hâlde bunların doğumundan itibaren üç yıl geçmekle zamanaşımı süresi dolmuş olur.

Şu kadar ki, TTK 60.1 ve 2. Cümleye göre haksız rekabet fiili, aynı zamanda 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu gereğince daha uzun dava zamanaşımı süresine

tabi olan cezayı gerektiren bir fiil niteliğinde ise, bu süre hukuk davaları için de geçerli olur (Arkan, 2017/III: 360).

Zamanaşımı süreleri TTK ile belirlendiğinden sözleşme ile değiştirilmesi mümkün değildir (Bozkurt, 2016: 139).

Son olarak haksız rekabet fiilinin işlendiği tarihten çok sonra dava açılması, MK. İkinci maddesine ters düşebilir, dosyanın incelenmemesini de gerektirebilir (Arkan, 2017/III: 360).

1.5.1.6. İlanın Üçüncü Kişiler Hakkında Uygulanması

Bir kimse aleyhine verilmiş olan hüküm, haksız rekabete konu malları, doğrudan veya dolaylı bir şekilde ticari amaçla elde etmiş olan üçüncü kişiler hakkında da uygulanır.

Bu husus aynı zamanda HUMK. m.237 de düzenlenen kesin hükümlerin davada taraf olmayan üçüncü kişilere karşı icra edilemez kuralının da istisnasını oluşturmaktadır. Nitekim kanun koyucu bu kişileri iyi niyetli üçüncü kişiler olarak kabul etmektedir.

Yeni TTK bu hususta iyi niyetli üçüncü kişileri ihtiyaçları doğrultusunda malı doğrudan kullanan olarak tanımlamış ve öteki durumları da haksız fiil olarak haksız rekabete konu etmektedir.

1.5.1.7. İhtiyati tedbirler (TTK m.61)

Bazı durumlarda haksız rekabete karşı sadece dava açmak yeterli olmayabilir. Çünkü dava sonuçlanıncaya kadar haksız rekabet amacına ulaşabilir veya haksız rekabet nedeni ile ileride telafi edilmesi mümkün olmayacak zararlar meydana gelebilir. İşte tam da bu yüzden TTK m.61'e göre haksız rekabetin bir an önce önlenmesi için ihtiyati tedbir kararının verilmesi gerektiği kanun koyucu tarafından belirtilmiştir (Aslan, 2012: 138).

Dava açma hakkını haiz bulunan kimsenin talebi üzerine mahkeme, mevcut durumun olduğu gibi korunmasına, 56 ncı maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde öngörüldüğü gibi haksız rekabet sonucu oluşan maddi durumun ortadan kaldırılmasına, haksız rekabetin önlenmesine ve yanlış veya yanıltıcı beyanların düzeltilmesine ve diğer tedbirlere, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun ihtiyati tedbir hakkındaki hükümlerine göre karar verebilir (Bilgili ve Demirkapı 2014: 239).

Ayrıca, hak sahibinin yetkilerine tecavüz oluşturması hâlinde cezayı gerektiren haksız rekabet konusu mallara, ithalat veya ihracat sırasında hak sahibinin talebi üzerine, gümrük idareleri tarafından ihtiyati tedbir niteliğinde el konulabilir (Bilgili ve Demirkapı 2014: 239). El koyma ile ilgili uygulama bu konudaki mevzuata tabidir.

Gümrük idarelerindeki tedbir veya el koyma kararının tebliğinden itibaren on gün içinde, esas hakkında ilgili mahkemede dava açılmaz veya mahkemeden tedbir niteliğinde karar alınmazsa idarenin el koyma kararı ortadan kalkar.

İhtiyati tedbir kararı dava açılmasından önce verilmişse, tedbir talebinde bulunan, bu kararın uygulanmasını talep ettikten iki hafta içinde esas hakkındaki davasını açmak ve dava açtığına dair evrakı, kararı uygulayan memura ibrazla dosyaya koydurmak ve karşılığında bir belge almak zorundadır (Ayhan, Özdamar ve Çağlar 2012: 293).

Eğer davalar bu süre içinde açılmaz ve eksik evraklar tamamlanamazsa ihtiyati tedbir kendiliğinden kalkmış olur.

1.5.1.8. Yetkili Mahkemeler

TTK'da düzenlenen konular mutlak ticari davalar olduğundan görevli mahkemeler (Asliye Ticaret, yoksa Asliye Hukuk Mahkemeleridir.) (Bozkurt, 2016: 139). Haksız rekabet davaları, davalının ikametgahındaki mahkemede açılır. Görevli genel mahkeme, tarih itibariyle oturma adresi yani ikametgahındaki mahkemeleridir. Haksız rekabet, aynı zamanda bir haksız fiili olduğu için de yetkili kabul edilir.

1.5.2. Cezai Sorumluluk

1.5.2.1. Kanunilik İlkesinin Geçerliliği

Ceza hukukuna hakim olan ilkelerden bir tanesi de suçların kanuniliği ilkesidir (TCK m.2/f.1). Buna göre, kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve hakkında güvenlik tedbirinin uygulanmasına karar verilemez.

Genel itibariyle belirtilen fiiller ve hususi hukuk yönünden misal vermek maksadı ile sayılan TTK m.62'ye göre aşağıdaki haksız fiiller cezai sorumluluğa sebep olmaktadır. Bunlar:

- TTK m.55'te sayılmış olan haksız rekabet fiillerinden birini kasten işleyenler.

- Kendi icap ve tekliflerinin rakiplerinkine tercih edilmesi için kişisel durumu, ürünleri, iş ürünleri, ticari faaliyeti ve işleri hakkında kasten yanlış veya yanıltıcı bilgi verenler.
- Çalışanları, vekilleri veya diğer yardımcı kimseleri, çalıştırmanın veya müvekkillerinin üretim veya ticaret sırlarını ele geçirmelerini sağlamak için aldatanlar.
- Çalıştıranlar veya müvekkillerden, işçilerinin veya çalışanlarının ya da vekillerinin, işlerini gördükleri sırada cezayı gerektiren bir haksız rekabet fiilini işlediklerini öğrenip de bu fiili önlemeyenler veya gerçeğe aykırı beyanları düzeltmeyenler.

1.5.2.2. Suç Tanımları

TTK m.56'da düzenlenen hukuk davalarını açmaya hakkı olan kişiler, kanunda belirtilen suç durumlarının oluşması durumunda, aynı zamanda şikayet hakkına da sahiptirler.

1.5.2.3. Deliller

Haksız rekabet fiilleri çok kere haksız fiiller olarak görüldüğünden, bunların ispatı için kanuni deliller gerekmez. Tanık, bilirkişi ve keşif gibi takdiri deliller gerekli ve yeterlidir. İstisna olarak da bir sözleşmeye dayanan haksız rekabet hallerinde yazılı deliller aranmaktadır.

1.5.2.4. Cezai Yaptırım (TTK m.62)

TTK m.62'e göre iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılırlar. Tabi daha ağır bir ceza yoksa ve sadece m.56 da sayılan haller gerçekleşmişse; burada,

Kanun koyucunun daha ağır cezadan kastı 5237 sayılı TCK da belirtilen durumların oluşabileceği yönündeki durumları kapsamaktadır.

Eski Ticaret Kanunumuzda m.64'e göre şikayet üzerine kovuşturma halleri yazılmış beş yüz lira ya da on bin lira arasında veya ikisi ile beraber yaptırım uygulanırdı.

1.5.2.5. Şikâyete Tabi Suç Vasfı ve Şikayet Etme Hakkına Sahip Olanlar

Kanun koyucu, TTK m.55'te belirtilen haksız rekabet durumları ile ve TTK m.62'de belirttiği durumların takibini şikâyete bağlamıştır (Bilgili ve Demirkapı 2014: 243). Şikâyet etme hakkına sahip olanlar; haksız rekabet sonucunda ekonomik çıkarları zarar görenler ya da kayba uğramış bulunan kişiler veya sivil toplum kuruluşları olarak belirtilmiştir.

Bazı durumlar da re'sen incelemelerin yapılacağı da ayrıca belirtilmiştir. Yine eski kanunda kendiliğinden soruşturulacak suçlar arasında m.64/3'e göre sayılmıştır.

1.5.2.6. Tüzel Kişilerin Yöneticilerinin Cezai Sorumluluğu (TTK m.63)

TTK m.63'e göre 'Tüzel kişilerin işlerini görmeleri sırasında bir haksız rekabet fiili işlenirse 62. madde hükmü, tüzel kişi adına hareket eden veya etmesi gerekmiş olan organın üyeleri veya ortakları hakkında uygulanır.

Haksız rekabet fiilinin bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, tüzel kişi hakkında ve bunlara özgü güvenlik tedbirlerine de karar verilebilir.' denilmiştir.

Kanun koyucu burada tüzel kişi adına hareket edenlerin de tüzel kişiler adına verilecek cezalarda müteselsil sorumlu olacaklarını belirtmektedir.

Yine eski kanun m.65'e göre de Tüzel kişiler işlerini görürken; şahıs, kurum namına icraatte bulunmuş ya da bulunması gerekmiş organın, azalarının yahut ortaklarına karşı re'sen soruşturma açılacağı ve verilen para cezalarından da bu gerçek şahıslar ile birlikte müteselsil sorumlu olacağı belirtilmektedir.

BÖLÜM 2: YARGITAY’IN 2012-2018 YILLARI ARASINDAKİ HAKSIZ REKABET KARARLARI: 79 ADET DAVA DOSYASI ÜZERİNDEN BİR ARAŞTIRMA

Yargıtay kararları, MAXQDA programı ile içerik analizine tabi tutulmuştur. Kararlar, programın uygulanmasını kolaylaştıracak şekilde kategorilere ve kodlara göre oluşturulmuştur. Programı kullanan başka kullanıcılara ve konuya hakim danışmanlara da ayrıca kontrol ettirilmiştir. 38 günlük bir süreç sonunda ortaya, kararların her ayrıntısına vurgu yapılabilecek şekiller ve tablolar çıkarılmıştır.

Araştırma sürecinde araştırmacı, her bir kararı 8-10 kez tekrar tekrar okuyarak TTK açısından önemli görülen noktaların altını çizerek ve Merriam’ın de dediği gibi (2015: 4-5) araştırması yapılan ve kısıtlı olan konu derinlemesine incelenmeye çalışılmıştır.

2.1. Araştırmanın Tasarımı

Bu bölümde şu ana kadar oluşturulan ve geçmiş araştırmalardan elde edilen teorik düşünceler eşliğinde, teoriyi genişletmek için çalışmada elde edilecek verilerin yorumlanmasını sağlayacak olan yöntem ve bu yöntemle bağlı olarak kullanılacak tekniklerden bahsedilecektir. Bu tezde kullanılan yöntem, doküman inceleme yöntemi ile elde edilen verilerin nitel içerik analizi yöntemidir.

Nitel içerik analizi yöntemi kullanılarak yapılan araştırmalar, araştırmanın “nasıl ve/veya neden/niçin” sorularına yanıt aranması durumunda kullanılmalıdır. *‘İşletmelerin birbirlerine karşı açmış olduğu davalar, haksız rekabet hallerinden hangisi veya hangilerinde yoğunlaşmıştır? / İncelenen yerel mahkeme kararlarından en sık tekrar eden haksız rekabet hallerine Yargıtay’ın TTK (m.54-63) kapsamında bakış açısı nedir? / TTK m. 55’te 6 bent ve 20 alt bent olan başlıca haksız rekabet halleri ile (2012 – 2018) yılları arasındaki davalardan elde edilen deliller arasındaki ilişkiler nelerdir? / Yargıtay, (2012 - 2018) yılları arasındaki yerel mahkeme kararlarını bozmuş ise bu bozma ile ilgili bozma gerekçeleri nelerdir?’* sorularına bağlı olarak ve bu bağlama ek olarak; *‘İşletmeler birbirlerine karşı nasıl davalar açmışlardır ve bu davaları niçin açmışlardır? Ya da neden Yargıtay bu davalardaki bazı dosyalara bozma uygulamıştır?’* sorularına yanıt aranmaktadır.

Bu yüzden çeşitli ilişkileri ve mekanizmaları çözümlmek ve ampirik gözlemleri temellendirmek için nitel veri analizi teknikleri kullanılmaktadır (Miles ve Huberman, 1994; Strauss ve Corbin, 1998).

Burada anlamlandırmaya konu olan iki temel odak noktası bulunmaktadır: Birincisi, TTK' nın m.55 kapsamında yer alan haksız rekabet hallerinin rekabette yaşanan sıklığını, ikincisi ise yargıya intikal eden bu durumlara; mahkemeler ve Yargıtay'ın yaklaşımlarını incelemek üzere oluşturulmuştur.

Bu çalışma, anlamlandırmaya konu olan bu odak noktalarından hareketle, temel nitel araştırma biçiminde tasarlanmıştır (Orhan, 2018: 48). Buradan hareketle, çalışmanın konusu da göz önüne alındığında, en uygun araştırma türünün temel nitel araştırma olacağı düşünülmektedir. Çünkü bu araştırma “nasıl” sorusuna verilen bir cevap mahiyetindedir. “Nasıl” sorusuna verilen cevaplar ise öznel bir niteliğe sahip olmaktadır (Orhan, 2018: 52). Bu noktada temel nitel araştırmanın başlıca amacı ise bu anlamları açığa çıkarmak ve yorumlamaktır (Merriam, 2015: 24).

Buna paralel olarak, temel gayelerden birisi de; TTK' nın haksız rekabet pratikleri ile ilgili anlamlandırmalarını ortaya koyarak, bunları yorumlamaktır. Bu çalışmada nitel araştırma yönteminin benimsenmesinin bir diğer nedeni ise konuyla ilgili yok denilecek kadar çalışmaların azlığıdır.

Son olarak bu çalışmanın nihai gayesi, konuyla ilgili olguları anlayabilmek ve çalışma konusunu daha özgün ve anlaşılabilir bir niteliğe kavuşturabilmektir.

2.1.1. Araştırma Soruları ve Örneklem Seçimi

Araştırma süreçlerine başlanılmadan önce bir ve/veya birkaç soru ile bazı hususlar incelenmek üzere araştırılmaya başlanılır. Bu yüzden araştırma sorusu/soruları, araştırmacı tarafından net ve kesin ifadelerle belirlenir ve sorulan soruların araştırma yapılacak alana dönük olması da araştırmada elde edilecek başarıyı ve ulaşılabilecek nihai hedeflere de katkı sunar. Araştırma sorularını belirleyen birkaç neden olabilir, özel bir ifadeyle merak etmek ve anlama isteği bu soruların oluşmasına şüphesiz katkı sunmaktadır.

Araştırma soruları:

- İşletmelerin birbirlerine karşı açmış olduğu davalar, haksız rekabet hallerinden hangisi veya hangilerinde yoğunlaşmıştır? (Araştırmanın Ana Sorusu)
- İncelenen yerel mahkeme kararlarından en sık tekrar eden haksız rekabet hallerine Yargıtay'ın TTK (m.54-63) kapsamında bakış açısı nedir?
- TTK m. 55'te 6 bent ve 20 alt bent olan başlıca haksız rekabet halleri ile (2012 – 2018) yılları arasındaki davalardan elde edilen deliller arasındaki ilişkiler nelerdir?
- Yargıtay, (2012 - 2018) yılları arasındaki yerel mahkeme kararlarını bozmuş ise bu bozma ile ilgili bozma gerekçeleri nelerdir?

Örneklem Seçimi:

Bu araştırmanın örneklem çerçevesi, adli davalarda yüksek yargı görevi gören ve kararların temyiz mercii olan Yargıtay'ın; internet adresi aracılığı ile yayınlanan kararları incelenerek ve 7, 11 ve 15. Ceza ve 11 ve 19. Hukuk Daireleri içinden ve içerisinde 6102, TTK ve haksız rekabet gibi ifadelerin geçtiği ama rekabetin korunması ve rekabet hukuku terimlerinin çıkartıldığı ifadelerden oluşan dava dosyaları olmuştur.

Ulaşılan bu dava dosyalarından bütünü temsil açısından toplamda(evren) 193 dava dosyasından tabaka örnekleme ile 79 tane dava dosyası örneklem olarak seçilmiştir. Buradan yaklaşık %40 oranına yakın olacak şekilde dava dosyaları alınmıştır. Aslında araştırma yöntemlerinde örneklem oranının zaman ve maliyet avantajları sağlayacağı için %10 olması yeterli kabul edilir ancak ilgili konuya dönük daha önce bir çalışma yapılmadığından örneklem miktarı yüksek tutulmuştur.

2.1.2. Vaka Seçimi ve Tasarımı

Bu çalışmada kullanılan yöntem bir vaka çalışması uyarlamasıdır (Yin, 2003;). Yin (2003:1)"in de belirttiği gibi, vaka çalışması kullanılarak yapılan araştırmalar, araştırmanın "nasıl ve/veya neden/niçin" sorularına yanıt araması durumunda kullanılmaktadır.

Çalışmada kullanılan vakalar; yerel mahkemeler tarafından bu konuya yönelik açılmış dava dosyalarına yönelik verilmiş kararlardan seçilmiş ve bu kararlar Yargıtay'a ulaşan

davalardan ceza ve hukuk daireleri tarafından ayrı ayrı ele alındığından; çalışmada bu hususa dikkat edilmiştir. Ceza dairelerinin inceleme yaptığı dosyalar (C.1, C.2, C.3.....) şeklinde tasarlanmıştır. Hukuk dairelerinin inceleme yaptığı dosyalar ise (H.1, H.2, H.3.....) şeklinde tasarlanmıştır. Araştırma sorularına uygun olacak şekilde seçilen dava dosyaları, vakaların derinlemesine ve betimleyici bir yaklaşım ile analizine uygun hale getirilmiştir.

Tablo 1: Yıllara Göre Seçilen Vaka Sayıları

	1	2	3	4	5	6
2012	0	0	1	0	0	0
2013	13	1	1	5	2	0
2014	22	1	3	1	2	0
2015	20	2	1	1	1	0
2016	12	1	2	1	4	0
2017	4	0	0	0	1	0
2018	0	0	0	1	0	0

2.1.3. Vaka Çalışmaları

Vaka çalışmaları, belirli bir popülasyondan tesadüfi olarak seçilen yüksek sayıdaki örneklem (ya da vakalar) üzerinde; çeşitli hipotezlerin ve değişkenlerin test edilmesi yerine, belirli bir sebebe bağlı olarak, daha az sayıdaki vakalara odaklanmaktır.

Yin'in tanımına göre; vaka çalışması, güncel bir olguyu gerçekleştirdiği ortamda inceleyen, araştırmacının olaylar üzerinde herhangi bir kontrolünün bulunmadığı, incelenen olgu ile bağlam arasında belirgin sınırların olmadığı ve birden çok kanıtın veri olarak bulunduğu durumlarda kullanılan, bir araştırma yöntemidir (Yin, 2003:13-14).

Yin'in belirttiği şu üç önemli ölçüt bu çalışmada neden nitel bir yöntem kullanıldığı konusunda açıklayıcı niteliktedir: 1) Araştırmacının gerçek davranışsal olaylar üzerinde kontrolünün olmaması, 2) Olgu ve içinde bulunulan bağlam arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirlenememesi, 3) Tarihsel fenomenlere değil ancak çağdaş/güncel olaylara odaklanma (Yin, 2003:13-14).

2.2. Araştırmanın Analiz Yöntemi

Nitel araştırmada veri analizi çeşitlilik, yaratıcılık ve esneklik anlamına gelir. Her nitel araştırma farklı bir takım özellikler taşır ve veri analizinde bir takım yeni yaklaşımları gerektirir. Bu nedenle araştırmacının, gerek araştırmanın, gerekse toplanan verilerin

özelliklerinden yola çıkarak ve var olan veri analiz yöntemlerini gözden geçirerek, kendi araştırması için bir veri analiz planı geliştirmesi gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 221).

Bu çalışmada dile getirilmesi gereken diğer bir husus araştırmanın analizinde tümevarımsal bir strateji kullanılmasının yanı sıra tümdengelim de kullanıldığıdır.

Araştırmanın temel dayanak ve hareket noktasını alan hukuki kararlar oluşturduğu için nitel içerik analizinde kullanılacak kod ve temaların bir kısmına önceden sahip olduğu gerekçesi ile tümdengelimci bir strateji izlenmektedir. Fakat aynı zamanda araştırma kuram genişletme çabası olduğu ve kuramın açıklayıcılığına katkı sağlamayı hedeflediği için tümevarımcı bir strateji de izlenmektedir.

İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 227).

Nitel araştırma verileri dört aşamada analiz edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 228). Yukarıda açıklanan kavramlara bağlı olarak bu çalışmada izlenen analiz aşamaları da şu şekilde olmuştur: (1) Verilerin kodlanması, (2) Temaların bulunması, (3) Kodların ve temaların düzenlenmesi, (4) Bulguların tanımlanması ve yorumlanması.

Kavramlar bizi temalara götürür ve temalar sayesinde olguları daha iyi düzenleyebilir ve daha anlaşılır hale getirebiliriz. Bu çerçevede, nitel içerik analizi yoluyla verileri tanımlamaya, verilerin içinde saklı olabilecek gerçekleri ortaya çıkarmaya çalışırız, nitel içerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır.

Toplanan verinin özgün (orijinal) formuna mümkün olduğu kadar sadık kalarak ve gerektiğinde araştırmaya alınan Yargıtay kararlarının söylediklerinden doğrudan alıntı yaparak betimsel bir yaklaşımla verileri okuyucuya sunmaya çalışılmıştır. Betimsel analiz, Wolcott'un birinci ve bir dereceye kadar ikinci yaklaşımını; içerik analizi de, ikinci ve üçüncü aşamaları kapsamaktadır. Bu yaklaşımlar, nitel araştırmacı için alternatif veri düzenleme ve sonuç yazma yolları olarak da yorumlanabilir. Yani nitel araştırma yapanlar, bu basitten karmaşığa doğru bir yönelim izleyen yaklaşımlardan bir veya ikisini kendi araştırmasına uyarlayarak kullanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 222).

Bu yaklaşımda, veriler ve ulaşılan sonuçlar birbirine "anlatım" olarak çok yakındır. Örneğin, bozma gerekçeleri ve Yargıtay'ın dava dosyalarına yaptığı kanaatlerinin benzerlik taşıması gibi.

Son olarak araştırmacı, yerel mahkeme ve Yargıtay kararlarını temel alarak ve buna ek olarak, veri analizi sürecine kendi yorumlarını da dâhil etmektedir. Burada araştırmacının katılımcı ve öznel yönü daha çok ön plâna çıkmakta, veri toplamanın yanında veri analizinde de, kendi yorumları ve anlayışı ile araştırmacı daha etkin bir rol üstlenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 221-222).

2.2.1. Araştırma Verileri ve Verilerin Toplanma Yöntemi

Araştırmada kullanılan veriler; Yargıtay'ın verdiği kararların tamamının yer aldığı ve bütün vatandaşların kullanımına açık olan, sisteme giriş için özel bir şifre gerektirmeyen Yargıtay'ın 'karar arama' web adresinden aranan kelimeler kısmına haksız rekabet yazılarak, belirtilen güvenlik kodu girildikten sonra detaylı arama butonu tıklanarak yukarıda bahsedilen ceza ve hukuk dairelerinin, 7,11,15. Ceza daireleri ve 11, 19. Hukuk daireleri numaraları işaretlenerek ve sonuçları daralt kısmının içerisinde dahil edilsin kısmına; 6102, TTK ve haksız rekabet kelimelerinin geçtiği; dahil edilmesin kısmına da; 4054 (Rekabetin korunması hakkında kanun) kelimeleri yazılarak ilgili dava dosyalarına ulaşılmıştır.

İnternette yapılan bu inceleme neticesinde ortaya çıkan davaların; 2012 yılında 1 ceza dosyası, 2013 yılında 6 ceza dosyası ve 10 hukuk dosyası, 2014 yılında 1 ceza dosyası ve 18 hukuk dosyası, 2015 yılında 21 hukuk dosyası, 2016 yılında 17 hukuk dosyası, 2017 yılında 1 ceza ve 3 hukuk dosyası ve son olarak 2018 yılında 1 ceza dosyası olmak üzere toplamda 79 dava veri olarak kullanılmıştır.

Bu verileri toplarken hukuki okumanın daha kolay ve daha az etkilendiği; işletme alanında ve ticaret hukuku ilişkisi kapsamındaki dava dosyalarına yoğunlaşıldığından, araştırmacının alanının dışında yazmaya çalıştığı bu çalışmada işini biraz daha kolaylaştırmıştır.

Veriyi toplamak için, nitel araştırmada en sık kullanılan veri toplama yöntemleri görüşme, gözlem ve doküman inceleme olarak belirtilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2004,

s. 36). Bu araştırmada da kullanılan veriler, veri toplama araçlarından nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman inceleme yöntemi üzerinden elde edilmiştir.

2.2.2. Kategorilerin (Temaların) Belirlenmesi

Kategorileri belirlerken bu konuya dönük önceden yapılmış herhangi bir çalışma olmadığından araştırmacı araştırmanın amacına uygun olarak; TTK m.55'te yazan 6 bendin her birine 1'den başlayarak 6'ya kadar numara vermiş ve diğer durumlara '7' ve Yargıtay'ın kararlarına da '8' vermek suretiyle kategorileri belirlenmiştir. Bu durum temaların daha kolay ve daha anlaşılabilir olmasını sağlamıştır. Bunun yanında Tablo'daki kategoriler yıllara göre sırasıyla verilen sayılarla birlikte ifade edilmiştir. Çünkü programda sadece kategorilerin gösterildiği bir gösterim şekli mevcut bulunamamaktadır.

Kategoriler belirli olayların, oluşumların ya da süreçlerin ortak özelliklerini birbirleri ile ilişkilendirmemize yarayan, bu örnekleri bir araya getirmemizi sağlayan yapılarıdır.

Nitel ya da nicel içerik analizinde her araştırmaya uygun geliştirilmiş ve standardize edilmiş kategori sistemi bulunmadığından her araştırmanın kategori sistemini kendi analiz malzemesinden oluşturması gerekmektedir. Başka bir deyişle içerik analizi hem tümdengelim hem de tümevarım yönteminden hareketle kategori sisteminin oluşturulması gerektiğine de işaret etmektedir (Gökçe, 2006: 59).

Tablo 2: Analizde Kullanılan Temalar ve Yıllara Göre Davaların Temalara Dağılımı

Kod Sistemi	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
> 1		13	22	20	12	4	
> 2		1	1	2	1		
> 3	1	1	3	1	2		
4		4	1	1	1		1
5		2	2	1	4	1	
> 6							
> 7. Bu 6durum dışındaki durumlar		4	12	10	10	1	1
> 8. Yargıtay kararları	3	26	27	39	30	7	2

(1) : “Dürüstlük Kuralına Aykırı Reklamlar ve Satış Yöntemleri İle Diğer Hukuka Aykırı Davranışlar” (TTK 55/1-a).

(2) : “Sözleşmeyi İhlale veya Sona Erdirmeye Yönelmek” (TTK 55/1-b).

(3) : “Başkalarının İş Ürünlerinden Yetkisiz Yararlanmak” (TTK 55/1-c).

(4) : “*Üretim ve İş Sırlarını Hukuka Aykırı Olarak İfşa Etmek; Özellikle, Gizlice ve İzinsiz Olarak Ele Geçirdiği veya Başkaca Hukuka Aykırı Bir Şekilde Öğrendiği Bilgileri ve Üretenin İş Sırlarını Değerlendiren veya Başkalarına Bildiren Dürüstlüğe Aykırı Davranmış Olur*” (TTK 55/1-d).

(5) : “*İş Şartlarına Uymamak; Özellikle Kanun veya Sözleşmeyle Rakiplere de Yüklenmiş Olan veya Bir Meslek Dalında veya Çevresinde Olağan Olan İş Şartlarına Uymayanlar Dürüstlüğe Aykırı Davranmış Olur*” (TTK 55/1-e).

(6) : “*Dürüstlük Kuralına Aykırı İşlem Şartları Kullanmak. Özellikle Yanıltıcı Bir Şekilde Diğer Taraf Aleyhine Olan Durumlar*” (TTK 55/1-f).

(7) : TTK m.55’te sayılan 6 durum dışındaki durumlar (Görevsizlik nedeni ile yada dava dosyalarındaki deliller nedeniyle red edilmiş dosyalar)

(8) : Yargıtay’ın dava dosyalarına ilişkin kararları (Yargıtay içtihadına vurgu, dava sonucu; bozma, bozmaya karşı üyelerin oyu ve bozmanın gerekçesi ya da onama ve onamaya karşı üyelerin oyu)

2.2.3. Verilerin Kodlanması

Çalışma içerisinde geçen kodlamalar, araştırmacı tarafından belirlenmiştir. Kodlamalar, okuyucuların daha kolay anlayabileceği bir şekilde düşünülmüştür. Bu sayede bilgisayar programı ile elde edilen şekil ve tablo listeleri de daha kolay anlaşılabilir. Genel anlamda çalışmalarda kod kullanılması da bu amaçla yapılmaktadır. Çünkü kodlamalar, yapılan araştırmaların, kısa adları olarak tanımlanmaktadır.

İçerik analizinde kodlama birimi, biçimsel sentaks (söz dizimi) ya da içeriksel semantik (anlam) olarak tanımlanabilir. Biçimsel sentaks kodlama birimi olarak seçildiğinde tek tek kelimeler ve simgeler belirlenir (Gökçe, 2006: 64). Ancak analizde amaç biçimsel işaretlerin sıklığı ya da yoğunluğunu bulmak değilse o zaman kelimeler yerine kodlama birimi olarak ifadeler ya da anlamlı cümleler kullanılır (Gökçe, 2006: 65). Semantik yani anlamlar üzerinden yapılan içerik analizine nitel içerik analizi denir ve bu analizde kelimelerin sıklığı değil anlamların kuvveti önemlidir. Bu çalışmada da anlamların ön planda olduğu semantik yani nitel içerik analizi gerçekleştirilmektedir.

Tablo 3: Yıllara Göre Açılmış Davaların Aynı Anda Farklı Kodlara Dağılımı

Kod Sistemi	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1							
1.a		2	4	5	5	1	
1.b		1		1	1		
1.c			1	1	2		
1.ç		6	9	9	3	1	
1.d		2	5	3	1	1	
1.e		2	3	1		1	
1.f							
1.g							
1.h							
1.ı							
1.i							
2							
2.a			1		1		
2.b				1			
2.c		1					
2.ç				1			
3							
3.a			1	1			
3.b		1	1		2		
3.c	1		1				
4		4	1	1	1		1
5		2	2	1	4	1	
6							
6.a							
6.b							
7. Bu 6durum dışındaki durumlar							
Görevsizlik kararları		1	3	1	4		
Deliller		3	9	9	6	1	1
8. Yargıtay kararları							
yargıtay içtihadı					1		
Dava sonucu	1						
Bozma	1	9	8	16	11	3	1
Bozmaya karşı oy		1		1	1		
Bozmanın gerekçesi	1	9	8	16	11	3	1
Onama		7	11	5	6	1	
Onamaya karşı oy				1			

Yukarıdaki tabloda yer alan kodlamalar, uzun cümlelerin tekraren yazılmasını önlemek ve anlaşılabilirliği arttırmak amacıyla belirlenmiştir. Bunun yanında görevsizlik kararlarına, delillere, varsa Yargıtay içtihatlarına, karşı oylamalara ve bozma gerekçelerine de ulaşılabilmesi adına kodlanmıştır.

İçerik analizi yapılan vakalar 2012-2018 yıllarından seçilmiş olup, TTK m.55'te sayılan 6 bent ve 20 alt bent harf ve sayılar ile kodlanmıştır. Bunlar:

1.Temada Yer Alan Verilerin Kodlanması:

1.a : *“Başkalarını veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötülemek”* (TTK 55/1-a.1).

1.b : *“Kendisi, ticari işletmesi, işletme işaretleri, malları, iş ürünleri, faaliyetleri, fiyatları, stokları, satış kampanyalarının biçimi ve iş ilişkileri hakkında gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamalarda bulunmak veya aynı yollarla üçüncü kişiyi rekabette öne geçirmek”* (TTK 55/1-a.2).

1.c : *“Paye, diploma veya ödül almadığı halde bunlara sahipmişçesine hareket müstesna yeteneğe malik bulunduğu zannını uyandırmaya çalışmak veya buna elverişli doğru olmayan meslek adları ve sembolleri kullanmak”* (TTK 55/1-a.3).

1.ç : *“Başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya (iltibasa) yol açan önlemler almak”* (TTK 55/1-a.4).

1.d : *“Kendisini, mallarını, iş ürünlerini, faaliyetlerini, fiyatlarını, gerçeğe aykırı, yanıltıcı, rakibini gereksiz yere kötüleyici veya gereksiz yere onun tanınmışlığından yararlanacak şekilde; başkaları, malları, iş ürünleri veya fiyatlarıyla karşılaştırmak ya da üçüncü kişiyi benzer yollardan öne geçirmek”* (TTK 55/1-a.5).

1.e : *“Seçilmiş bazı malları, iş ürünlerini veya faaliyetleri birden çok kere tedarik fiyatının altında satışa sunmak, bu sunumları reklamlarında özellikle vurgulamak ve bu şekilde müşterilerini, kendisinin veya rakiplerinin yeteneği hakkında yanıltmak”* (TTK 55/1-a.6).

1.f : *“Müşteriyi ek edimlerle sunumun gerçek değeri hakkında yanıltmak”* (TTK 55/1-a.7).

1.g : “Müşterinin karar verme özgürlüğünü özellikle saldırgan satış yöntemleri ile sınırlamak” (TTK 55/1-a.8).

1.h : “Malların, iş ürünlerinin veya faaliyetlerin özelliklerini, miktarını, kullanım amaçlarını, yararlarını veya tehlikelerini gizlemek ve bu şekilde müşteriye yanıltılmak” (TTK 55/1-a.9).

1.1 : “Taksitle satım sözleşmelerine veya buna benzer hukuki işlemlere ilişkin kamuya yapılan ilanlarda unvanını açıkça belirtmemek, peşin veya toplam satış fiyatını veya taksitle satımdan kaynaklanan ek maliyeti Türk Lirası ve yıllık oranlar üzerinden belirtmemek” (TTK 55/1-a.10).

1.i : “Tüketici kredilerine ilişkin kamuya yapılan ilanlarda unvanını açıkça belirtmemek veya kredilerin net tutarlarına, toplam giderlerine, efektif yıllık faizlerine ilişkin açık beyanlarda bulunmamak” (TTK 55/1-a.11).

2.Temada Yer Alan Verilerin Kodlanması:

2.a : “Müşterilerle kendisinin bizzat sözleşme yapabilmesi için, onları başkalarıyla yapmış oldukları sözleşmelere aykırı davranmaya yöneltmek” (TTK 55/1-b.1).

2.b : “Üçüncü kişilerin işçilerine, vekillerine ve diğer yardımcı kişilerine, hak etmedikleri ve onları işlerinin ifasında yükümlülüklerine aykırı davranmaya yöneltebilecek yararlar sağlayarak veya önererek, kendisine veya başkalarına çıkar sağlamaya çalışmak” (TTK 55/1-b.2).

2.c : “İşçileri, vekilleri veya diğer yardımcı kişileri, işverenlerinin veya müvekkillerinin üretim ve iş sırlarını ifşa etmeye veya ele geçirmeye yöneltmek” (TTK 55/1-b.3).

2.ç : “Onunla kendisinin bu tür bir sözleşme yapabilmesi için, taksitle satış, peşin satış veya tüketici kredisi sözleşmesi yapmış olan alıcının veya kredi alan kişinin, bu sözleşmeden caymasına veya peşin satış sözleşmesi yapmış olan alıcının bu sözleşmeyi feshetmesine yöneltmek” (TTK 55/1-b.4).

3.Temada Yer Alan Verilerin Kodlanması:

3.a : “Kendisine emanet edilmiş teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden yetkisiz yararlanmak” (TTK 55/1-c.1).

3.b : “Üçüncü kişilere ait teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden, bunların kendisine yetkisiz olarak tevdi edilmiş veya sağlanmış olduğunun bilinmesi gerektiği halde, yararlanmak” (TTK 55/1-c.2).

3.c : “Kendisinin uygun bir katkısı olmaksızın başkasına ait pazarlanmaya hazır çalışma ürünlerini teknik çoğaltma yöntemleriyle devralıp onlardan yararlanmak” (TTK 55/1-c.3).

6.Temada Yer Alan Verilerin Kodlanması:

6.a : “Doğrudan veya yorum yoluyla uygulanacak kanuni düzenlemeden önemli ölçüde ayrılması” (TTK 55/1-f.1).

6.b : “Sözleşmenin niteliğine önemli ölçüde aykırı haklar ve borçlar dağılımını öngören, önceden yazılmış genel işlem şartlarını kullanmak” (TTK 55/1-f.2).

2.2.4. Verilerin Güvenilirliği

Bu çalışmada incelenen olguyla ilgili “veri toplama süreçlerine uygun ve yeterli sayıda veri” stratejisi (Merriam, 2015: 209) izlenerek bulgularla ilgili bir doyum noktasına ulaşılmıştır. Bu hususta resmi kurum tarafından yayınlanmış kararlar ele alınarak çalışmanın güven vericiliği arttırılmıştır. Bunun yanında haksız rekabete yönelik yazılmış ve literatürde kabul görmüş ve haksız rekabetin ne olduğuna yönelik yazılan kuramsal bir çerçeveden hareket edilmiştir.

Nitel araştırmalarda gerçeğin bütünsel, çok boyutlu, sürekli olarak değişken olduğu; tekil veya sabit olmadığı varsayılmaktadır. Ayrıca burada gerçek, nicel çalışmalarda olduğu gibi gözlenmeyi, keşfedilmeyi veya ölçülmeyi bekleyen nesnel bir fenomen de değildir. Dolayısıyla nitel çalışmalarda geçerlik, kanıtlanabilecek gözleyle bakılabilecek bir şey değildir ve göreceli bir kavram olarak görülmektedir (Merriam, 2015: 203).

Ancak nitel araştırmacıların asla “nesnel bir doğruya veya gerçeğe” ulaşamayacağı bilinse bile; araştırmacılar, bulgularının “inanılabilirliğini” artırmak için birtakım stratejilere başvurabilmektedir (Merriam, 2015: 205).

Son olarak; araştırmacı, bu konu ile ilgili elde ettiği tüm verileri, hukuk alanında uzmanlığı bulunan akademisyenler ve avukatların yardımları ile bir araya getirmiş, bu çevrenin katılımını sağlayarak hukuken hata yapılması olasılığı da azaltılmıştır.

2.2.5. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı çalıştığı haksız rekabet, Yargıtay ve mahkeme kararları konularında gerekli alt yapıya sahip olduğunu dűřünmektedir. Ayrıca araştırmada yöntem olarak kullanılan nitel araştırmalar konusunda da daha önce aldığı eğitim ve uygulamalara bağlı olarak gerekli kuramsal alt yapıya ve uygulama bilgisine de sahip olduğunu dűřünmektedir.

Araştırmanın her aşamasında hesap verilebilirliğin ve Őeffaflıđın artırılması için araştırmacı ilgili alan yazından sağladığı bilgileri; araştırma öncesi, süresi ve sonrasında sürekli göz önünde bulundurarak araştırma boyunca izlediği tüm süreçleri detaylı olarak anlatmıştır. Nitel araştırmalarda araştırmacı araştırmanın merkezinde ve araştırmanın bir parçası konumundadır.

Hem çalıştığı alanla ilgili olarak hem de nitel araştırma yöntemlerini kullanarak yaptığı bilimsel çalışmalar, geçirdiği yaşantılar ve daha sonrası tez öncesinde aldığı nitel araştırma teknikleri ve tez aşamasında bilgisayar destekli nitel veri analizi eğitimi ile bu araştırma geleneğinin doğasına uygun donanımları kazanabildiğini dűřünmektedir.

Her ne kadar araştırma konusunun karmaşık oluşu, kaynak azlığı ve bilgisayar destekli programın içerik analizinde kullanılmasının zor olması, araştırmacının psikolojik olarak ruh halini etkilese de çalışma üzerinde olumsuz bir etkiye neden olmamak dűřüncesiyle ve bunun farkında olunmasından ötürü bu hususlara dikkat edilerek kontrol altına alınmıştır. Öyle ki çalışmanın her safhasında uzman akademisyenlere ve hukukçulara tekrar tekrar ulaşılarak yazılanlar her safhada kontrol ettirilmiştir. Araştırmacı, araştırma boyunca geçirilen tüm süreçlerin net bir Őekilde belirtilip yazılmasının nitel çalışmalarda çalışmanın Őeffaflıđı ve hesap verilebilirliği açısından önemli bir yere sahip olduğunu dűřündüđünden bu hususları belirtme gereği hissetmiştir.

Olaylar ve olgularla ilgili verilerin içeriklerinde yer alanların yazılması sırasında yönlendirmelerden, önyargılardan ve verilerin güvenilirliğini azaltacak davranış ve tutumlardan kaçınmak araştırmacının öncelikli hedeflerinden biri olmuştur.

Araştırma raporunun yazımı sürecinde, araştırmacı her bir vakayı kendi içinde değerlendirmiştir. Her bir vakada Yin'in (2003) alışmasında belirttiği gibi literal replication “ birebir tekrarlama ile benzer sonuçlar elde etme olasılığı” olup olmadığını görmek için bütün vakalar tek tek değerlendirilmiştir. Her bir vakada her bir kod ile ilgili elde edilen bulgular veri kaynağından çoklu alıntılarla sunularak güçlendirilmiştir.

Araştırmacı yorumları için gerekli gördüğü yerlerde birebir alıntılar kullanarak yorumlarını güçlendirmiştir. Sentaksa dayalı yani kelimelerin sayılıp sıklığının belirlendiği, nicel bir içerik analizi olmadığı için raporda nicel araştırmalardaki gibi sayısal verilere ya da verilerin inandırıcılığını arttırmak için sayısal içeriklere sahip tablolara yer verilmemiştir. Çalışma semantik yani anlamlar üzerinden yapılan nitel bir içerik analizidir. Bu yüzden analizde kelimelerin sıklığı değil anlamların kuvveti önemli olduğu için raporda kullanılan tablolar ve grafiklerde bu kuvveti belirten şekiller ve işaretler kullanılmıştır. Bazı makalelerde belirtildiği gibi iyi bir nitel çalışmada bulunması gereken düzenleyici şekillerin, tabloların ve resimlerin bu çalışmanın rapor kısmında da birer araç olarak da bunlardan yararlanılmasına özen gösterilmiştir.

2.3. Araştırmanın Kısıtları

Çalışmada elde edilen veriler sadece Yargıtay'ın paylaşmış olduğu özet kararlar üzerinden bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Dava dosyaları ile ilgili bütün ayrıntılara ulaşma imkanının olmayışı ve bu açıdan dosyalardan elde edilmiş bilirkişi, keşif veya diğer delillerin kısmen(bazı dosyalar) için paylaşılması ve bunların ne olduğuna dair de herhangi bir paylaşım yapılmadığından tam olarak isabetli çıkarımlar da yapılamamıştır.

Bazı dava dosyalarının karar açıklamalarında maddelerden bazılarında onama bazılarında bozma verildiğinden programda bunları ayıramadığımızdan tek vaka modellerinde birkaç dosya fazla imiş gibi görünmektedir. Bunun okuyucuyu şaşırtmaması için her bir yıla ait dava sayıları verilmiştir.

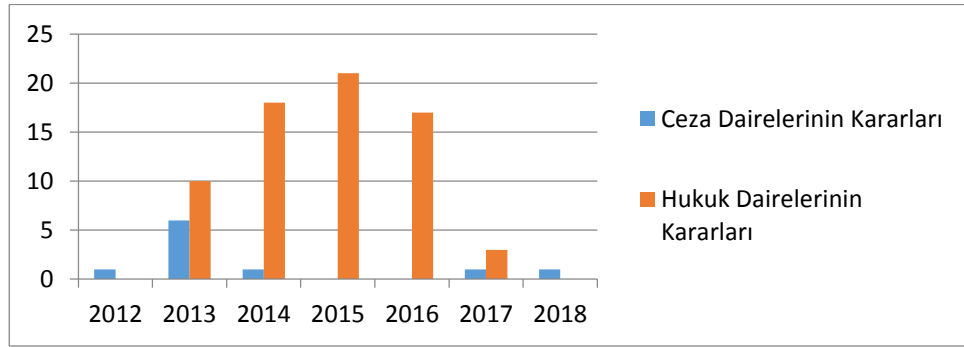
Bunun yanında Yargıtay kararlarındaki bazı dosyalarda karşı oy kullanan kimi üye'nin gerekçe açıklamaması, diğer üyelerce verilmiş kararın tam olarak isabetli olup olmadığı tespitinde zorluklar oluşturmuştur. Halbuki bütün Yargıtay üyelerinin dava dosyalarına ilişkin kanunların yanında akademik kaynaklara atıf yapabilmelerini ve bunları gerekçe kısmına dahil edebilmeleri verilen kararların daha güçlü ve önemli bir etkiye kavuşturabileceği düşünülmektedir.

Çalışma; bir araştırma çalışması olmakla birlikte, mevzuatta yazılanların ne düzeyde ticari hayatta gerçekleştiğini ve bunların yargısal boyutunun incelendiği ve Yargıtay'ın yerel mahkeme kararlarının uygunluğunu denetlemesi açısından değerlendirildiğinden, ortaya hukuki yeni bir kavram kazandırmak veya hukuk çevrelerine eleştiri sunmak mahiyetinde inceleme yapılmamıştır.

Son olarak ticari ilişkiler münasebeti ile birbirlerine haksız rekabet davası açan işletmelere ulaşarak, onların piyasadaki rekabet beklentileri, yargıdaki haksız rekabet davalarına ilişkin bakış açıları ve mevzuatı ne denli bildiklerinin tespiti de yapılabilir.

2.4. Araştırmanın Bulguları ve Analiz

Bu kısımda en başta daire kararlarının dağılımı verilerek; hukuk ve ceza dairelerinin, almış oldukları kararların yıllara göre dağılımı esas alınarak oluşturulan grafik aşağıda verilmektedir.

Grafik 1: Hukuk ve Ceza Daireleri Kararlarının Yıllar İtibarıyla Dağılımı

Aslında haksız rekabete ilişkin 11. ve 19. Hukuk Dairelerinde ve 7. 11. ve 15. Ceza Dairelerinde Yargıtay'a temyize gidilen genel toplam itibari ile 2012-2018 yılları arasında 193 dosya mevcuttur. Bu dosyalar içerisinde 79 adet dosya bire bir 6102 içinde yer alan (54-62. maddeler) ile ilgilidir ve dolayısıyla rekabetin haksız yapıldığının ortaya çıkarılması, engellenmesi, ortadan kaldırılması içerikli dosyalardan seçilmiştir. Nitekim diğer dava dosyaları, fikir ve sanat eserlerinin korunmasında yaşanan haksız rekabeti, markaların korunması sırasında yaşanan haksız rekabet durumlarını ve rekabet yasağını, reklam, basın araçları ile yapılan haksız rekabeti ve iltibas ile ilgili yaşanan diğer haksız rekabet durumlarına ilişkin kararları içermektedir. Bu dosyalara çok olmasa da burada da yer verilmiştir.

Tablo 4: Kod ve Kategorilerin Vakalara Göre Nokta Frekans Dağılımı

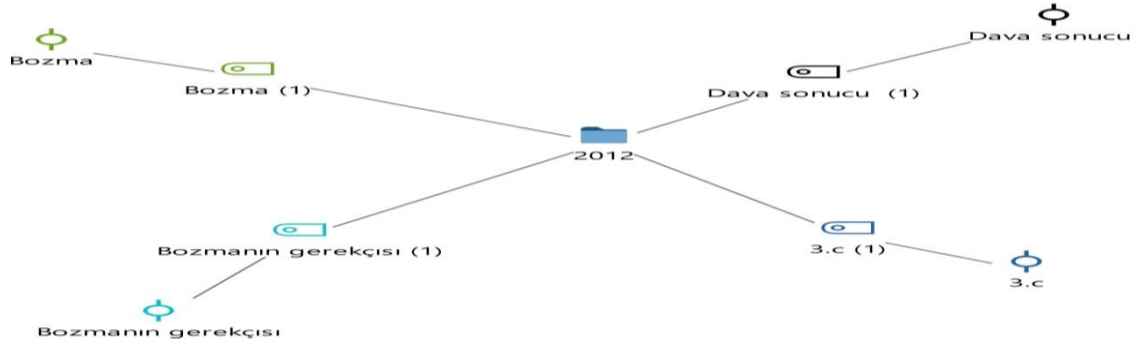

Kod ve kategoriler (temalar)’ın frekans dağılımına bakıldığında 2014 ve 2015 yıllarında frekans yoğunluğu görülmektedir. 2014 yılında “*Dürüstlük Kuralına Aykırı Reklamlar ve Satış Yöntemleri İle Diğer Hukuka Aykırı Davranışlar*” yoğunluklu çıkmıştır. 2015 yılında ise Yargıtay’ın bozma kararları ve bozma gerekçesi frekansları yoğunlaşmıştır.

2.4.1. Yıllara Göre Tek Vaka Modelleri

MAXQDA programından elde edilen yıllara göre tek vaka modelleri; yıllar itibarı ile açılmış dava dosyalarının hangi haksız rekabet hallerinden dolayı açıldığını, dava sonucunu (varsa bozma ile ilgili gerekçeyi) ve diğer durumları ilgili yıllar için sayısal olarak en az 5 kez tekrarlanmış durumları göstermektedir. Böylelikle yıllara göre tek vaka modellerine bakarak o yıl içerisinde en çok hangi durumlar daha sık dava konusu

olunmuş, tespit edilebilmektedir. Son olarak 2012, 2017 ve 2018 yıllarında seçilen dava dosyalarının azlığından dolayı en az 5 kıstasından ayrı tutularak programda tek vaka modelleri oluşturulmuştur.

Şekil 1: 2012 Yılına Ait Tek Vaka Modeli

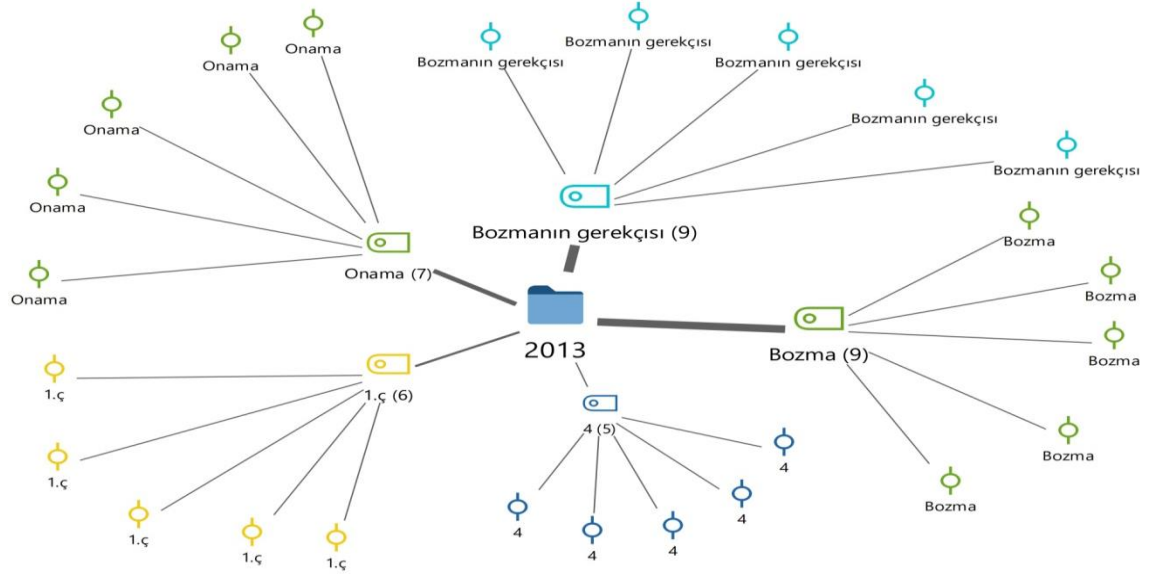
2012 yılında yani Yeni Türk Ticaret Kanun'u yürürlüğe girdiği yıl, sadece 1 haksız rekabet davası Sulh Ceza Mahkemesi'nde görülmüştür. Bu dava haksız rekabet suçunun işlenmesini konu almıştır. Yerel mahkemenin yeni kanuna binaen ilk haksız rekabet davasında verdiği karar; delillerin eksikliği, suç'un sabit olmayışı ve mahkemenin yeterince araştırma yapmaması gibi nedenlerle Yargıtay'ın 7.Ceza Dairesi tarafından bozulmuştur.

2012 yılında görülen ceza dava dosyalarına ilişkin:

Yeni TTK ile haksız rekabet suçu ile açılmış yalnızca 1 tane ceza dosyası vardır. Bu dosya incelendiğinde risk iştahı görülen bir sektör için işletme, kendisinin uygun bir katkısı olmaksızın başkasına ait pazarlanmaya hazır çalışma ürünlerini teknik çoğaltma yöntemleriyle devralıp onlardan yararlanmış. Haksız yollardan ve bayisi olmadığı firmalardan haksız kazanç elde etmek isterken suça konu malları mahkemece belirlendiği üzere yakalatmıştır.

Bu yıl içinde Hukuk Dairelerinin herhangi bir dosya incelemeye de Yargıtay karar arama sisteminden anlaşılmaktadır.

2012 yılına baktığımızda yerel mahkeme dava dosyasını incelerken, Yargıtay tarafından çok yönlü bir şekilde eleştirilmiştir. Aslında burada yerel mahkeme aynı davalara yönelik bir pratik eksikliği içerisinde olabileceğinden bu husus vurgulanabilir.

Şekil 2: 2013 Yılına Ait Tek Vaka Modeli

2013 yılı ceza davalarının tamamı Sulh Ceza Mahkemesi 7. Ceza Dairesi tarafından incelenmiştir. Genellikle sanığın hukuki durumu, delillerin takdirinde yerel mahkemenin yanılığa düştüğü gibi hususları Yargıtay tarafından belirtilmiştir.

2013 yılı hukuk davalarının 10 tanesinden 4'ü Asliye Hukuk Mahkemelerinde (Asliye Ticaret Mahkemeleri sıfatıyla), 3'ü Fikri ve Sınâî Haklar Hukuk Mahkemesinde (Markaya tecavüz ile oluşan haksız rekabet hali), 3'ü de Ticaret Mahkemesinde görülmüştür. Davaların tamamı 11.Hukuk Dairesinde incelenmiştir.

2013 yılında görülen ceza dava dosyalarına ilişkin:

Eski kanun yürürlükten kaldırılınca bozma gerekçesinde Ceza Dairelerine temyiz'en 6 tane dava dosyalarının yeniden değerlendirilmesi açısından yapılan başvurular ve yerel mahkemelerin yeterli delil elde edemeden hüküm tesis edilmesi Yargıtay Ceza Daireleri tarafından eleştirilmiştir. Sanıklar lehine verilen beraat kararları yerinde görülmemiştir. Bu açıdan Yargıtay tarafından tamamı 'Bozma' şeklinde sanıklar aleyhine değiştirilmiştir.

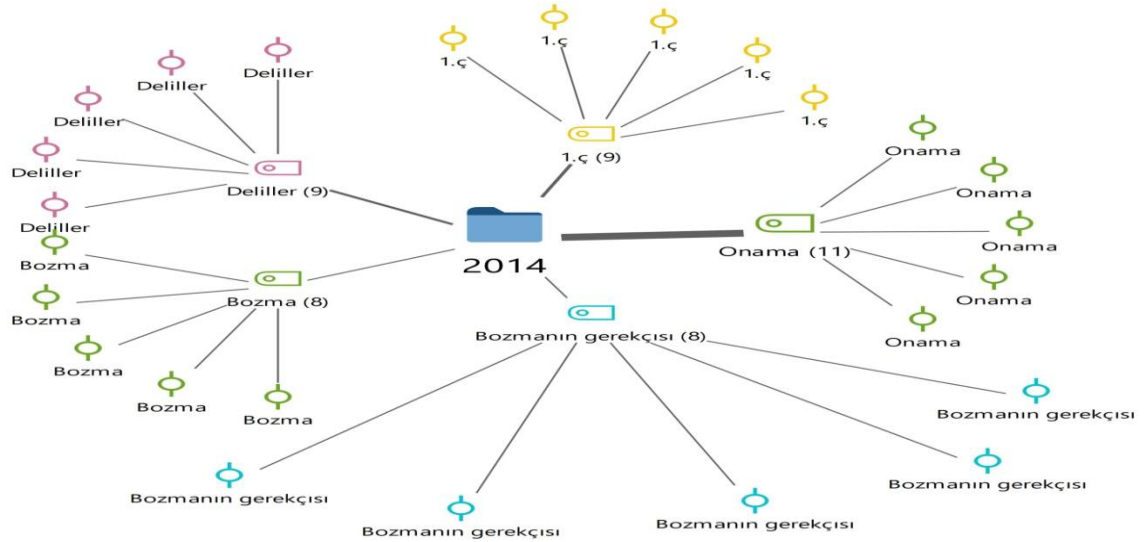
2013 yılında görülen hukuk dava dosyalarına ilişkin:

Yukarıdaki şekilde 2013 yılı içerisinde Hukuk Dairelerinde temyiz sürecinde karara bağlanan ve dava dosyalarından haksız rekabete ilişkin hangi kanun maddelerine göre açılmış davalar ve yoğunluklarına yer verilmiştir. 1 tane dava dosyası iki konudan dava edilmiştir. 2013 yılı içerisinde Hukuk Daireleri kararlarından 10 tanesi alınmıştır.

Bu dava dosyalarından; 6'sı "Başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya (iltibasa) yol açan önlemler almak" konusu ile dava konusu olurken,

5'i "Üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı olarak ifşa etmek; özellikle, gizlice ve izinsiz olarak ele geçirdiği veya başkaca hukuka aykırı bir şekilde öğrendiği bilgileri ve üretenin iş sırlarını değerlendiren veya başkalarına bildiren dürüstlüğü aykırı davranmış olur" konusu ile davaya konu olmuştur.

2013 yılına bakıldığında en fazla dava işletmeler arası iltibas yapıldığı gerekçesi ve üretim ve iş sırlarının hukuka aykırı bir şekilde ifşasından kaynaklanmaktadır. Dosyalarda mevcut delillerin eksikliğinden kaynaklı ve mevzuata uygun kararlar alınamadığından bozma sayısı alınan kararlar fazla olmuştur.

Şekil 3: 2014 Yılına Ait Tek Vaka Modeli

2014 yılı için ceza davası olarak 1 dosya Ağır Ceza Mahkemesinde 15.Ceza Dairesinde görülmüştür. Görevi kötüye kullanma ve dolandırıcılık suçunun işlendiğine yönelik görüş belirtilmiştir. Aslında bu dosyada haksız rekabet TTK m.62'ye göre açılmış ancak Cumhuriyet savcısı kovuşturmayaya yer olmadığına karar verdiği için Yargıtay tarafından müdahale edilerek kanun yararına bozma yoluna gidilmiştir.

2014 yılı hukuk davalarının 18 tanesinden 3'ü Asliye Hukuk Mahkemelerinde (Asliye Ticaret Mahkemeleri sıfatıyla TTK m.55 ve m.56'ya) göre görülmüştür. 6'sı Fikri ve Sınâî Haklar Hukuk Mahkemesinde (556 Sayılı Marka ve 554 Sayılı Tasarım Haklarının ihlali ile oluşan haksız rekabet) davalarından, 5'i Asliye Ticaret Mahkemelerinde

görülürken 4'ü ise Ticaret Mahkemesinde görülmüştür. Davaların tamamı 11.Hukuk Dairesinde incelenmiştir.

2014 yılında görülen ceza dava dosyalarına ilişkin:

Temyize gelen 1 tane dava dosyası hizmet nedeni ile güvenin kötüye kullanılması ve haksız rekabet suçu işlenmiş ancak Cumhuriyet Savcısı tarafından kovuşturmaya yer olmadığına yönelik bir karar verilmiştir. Konu; kanun yararına bozma talebi ile Yargıtay'a götürülmüştür. Yargıtay, Cumhuriyet Savcılarının usulen CMK' ya uyarak bir suçu öğrenmelerine müteakip soruşturma başlatmaları ve gerekirse kamu davası açmalarını bildirmiştir. Burada Savcı direkt araştırma yapmadan kovuşturmaya yer olmadığına karar verince konu kanun yararına bozma davasına konu olur ve dava açılır denilmiştir. Bu sebeplerle Yargıtay, dosyanın kanun yararına bozularak incelenmesini ve varsa haksız rekabet suçuna konu unsurların müeyyide'ye tabi tutulması gerektiğini kararlaştırmıştır.

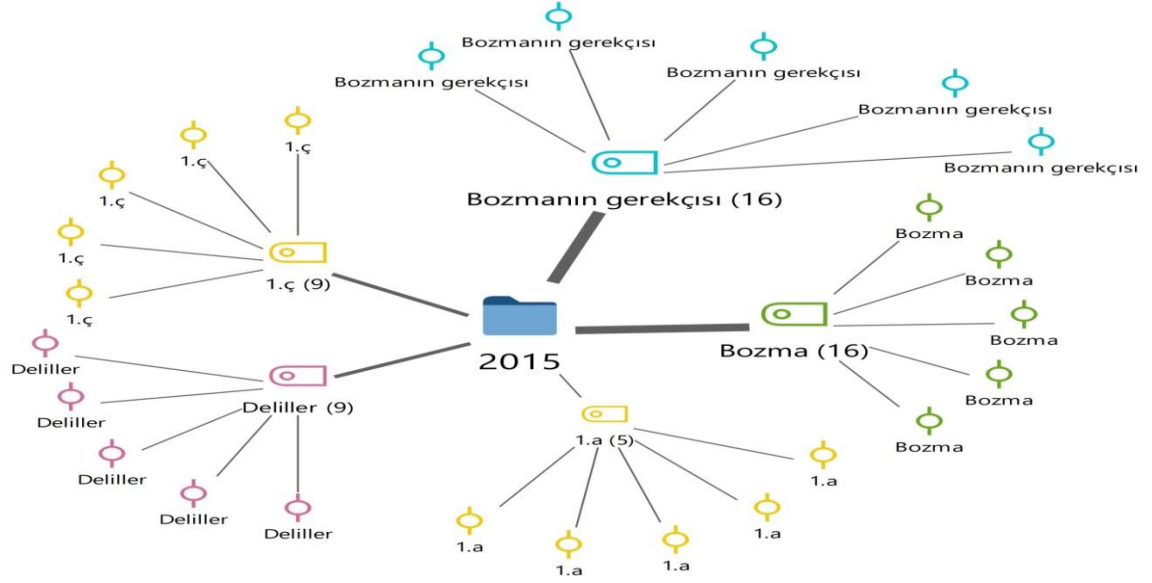
2014 yılında görülen hukuk dava dosyalarına ilişkin:

Yukarıdaki şekilde 2014 yılı içerisinde Hukuk Dairelerinde temyiz sürecinde karara bağlanan ve dava dosyalarından haksız rekabete ilişkin hangi kanun maddelerine göre açılmış davalar ve yoğunluklarına yer verilmiştir. 2014 yılı içerisinde Hukuk Daireleri kararlarından 18 tanesi alınmıştır.

Bu dava dosyalarından; 9 tanesi "*Başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya (iltibasa) yol açan önlemler almak*" konusu ile dava konusu olurken, haksız rekabet durumuna binaen yargı sürecine dâhil edilmiştir. Diğer dava dosyaları sayıları 5 defa tekrarlanmadığından model içerisine dahil edilmemiştir ancak 'Kod Hiyerarşisi ve Tek Vaka Modelleri İlişkisi' başlığı altında açıklanacaktır.

11 dava dosyası deliller (keşif, bilirkişi ve yeterli incelemeler) olduğundan onanmış, 8 dava dosyası da gerekçesi açıklanmak suretiyle bozulmuştur.

2014 yılına bakıldığında en fazla dava işletmeler arası iltibas yapıldığı gerekçesi ile açılmıştır. Dosyalarda mevcut delillere ve mevzuata uygun kararlar alındığından onama sayısı alınan kararlar fazla olmuştur.

Şekil 4: 2015 Yılına Ait Tek Vaka Modeli

2015 yılı hukuk davalarının 21 tanesinden 8'i Asliye Hukuk Mahkemelerinde (3'ü Asliye Ticaret Mahkemeleri sıfatıyla ve TTK m.55, m.56 ve m.57'ye göre 5'i Fikri ve Sınâî Haklar Hukuk Mahkemeleri sıfatıyla TTK m.56, m.58 ve m.59'a istinaden marka ve tasarım haklarının ihlali ile oluşan haksız rekabet durumlarına) göre görülmüştür. 5'i Fikri ve Sınâî Haklar Hukuk Mahkemelerinde (Marka ve tasarım hakları ihlaline ilişkin haksız rekabete yönelik, 4'ü Asliye Hukuk Mahkemelerinde görülürken 4'ü ise Ticaret Mahkemelerinde görülmüştür. Davaların tamamı 11.Hukuk Dairesinde incelenmiştir.

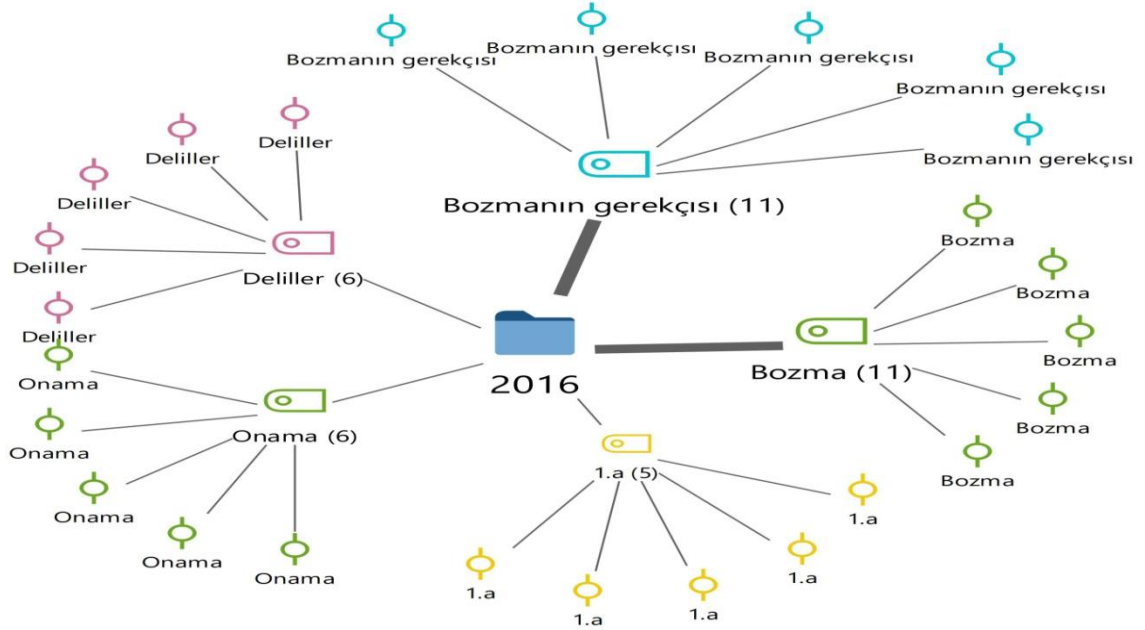
Yukarıdaki grafikte 2015 yılı içerisinde Hukuk Dairelerinde temyiz sürecinde karara bağlanan ve dava dosyalarından haksız rekabete ilişkin hangi kanun maddelerine göre açılmış davalar ve yoğunluklarına yer verilmiştir. 2015 yılı içerisinde Hukuk Daireleri kararlarından 21 tanesi alınmıştır.

2015 yılında görülen hukuk dava dosyalarına ilişkin:

Bu dava dosyalarından; 9 tanesi “Başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya (iltibasa) yol açan önlemler almak” konusu ile dava konusu olurken, 5 tanesi “Başkalarını veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötölemek” konusu ile yargıya taşınmıştır. Diğer dava dosyaları sayıları 5 defa tekrarlanmadığından model içerisine dahil edilmemiştir ancak ‘Kod Hiyerarşisi ve Tek Vaka Modelleri İlişkisi’ başlığı altında açıklanacaktır.

5 dava dosyası deliller (keşif, bilirkişi ve yeterli incelemeler) olduğundan onanmıştır. 2015 yılı için ise bozma kararı alınan 16 dava dosyasından 4 dosya için de delil belirtilerek bozma kararı alınmış ve bozma gerekçeleri de ayrıca açıklanmıştır.

2015 yılına bakıldığında en fazla dava işletmeler arası iltibas yapıldığı gerekçesi ve kötülemek sebepleri ile açılmıştır. Dosyalarda mevcut delillerin eksikliğinden kaynaklı ve mevzuata uygun kararlar alınamadığından bozma sayısı alınan kararlar fazla olmuştur.

Şekil 5: 2016 Yılına Ait Tek Vaka Modeli

2016 yılı hukuk davalarının 17 tanesinden 5'i Asliye Hukuk Mahkemelerinde (4'ü Asliye Ticaret Mahkemeleri sıfatıyla ve TTK m.55, m.56'ya göre 1'i Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi sıfatıyla marka ve tasarım haklarının ihlali ile oluşan haksız rekabet durumlarına) göre görülmüştür. 12'si ise Ticaret Mahkemelerinde görülmüştür. Davaların tamamı 11.Hukuk Dairesinde incelenmiştir.

Yukarıdaki grafikte 2016 yılı içerisinde Hukuk Dairelerinde temyiz sürecinde karara bağlanan ve dava dosyalarından haksız rekabete ilişkin hangi kanun maddelerine göre açılmış davalar ve yoğunluklarına yer verilmiştir. 2016 yılı içerisinde Hukuk Daireleri kararlarından 17 tanesi alınmıştır.

2016 yılında görülen hukuk dava dosyalarına ilişkin:

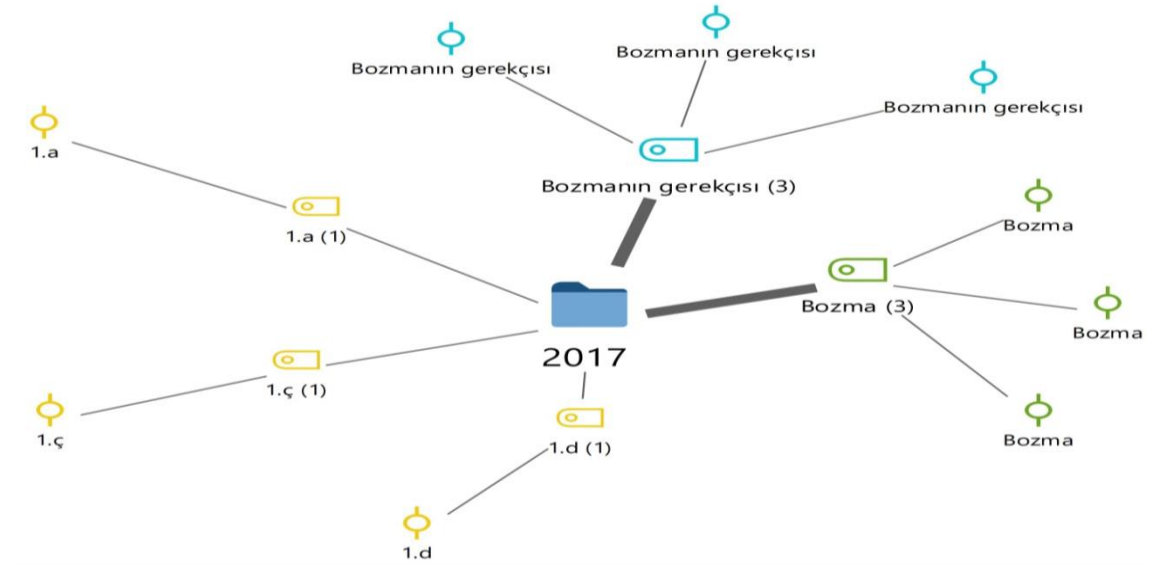
Bu dava dosyalarından; 5 tanesi "*Başkalarını veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici*

açıklamalarla kötölemek” konusu ile yargıya taşınmıştır. Diğer dava dosyaları sayıları 5 defa tekrarlanmadığından model içerisine dahil edilmemiştir ancak ‘Kod Hiyerarşisi ve Tek Vaka Modelleri İlişkisi’ başlığı altında açıklanacaktır.

6 dava dosyası deliller (keşif, bilirkişi ve yeterli incelemeler) olduğundan onanmış, 11 dava dosyası da gerekçesi açıklanmak suretiyle bozulmuştur.

2016 yılında ceza dairelerine ilişkin bir dava dosyası bulunmamıştır.

2016 yılına bakıldığında en fazla dava işletmeler arası başkalarını, onların faaliyetlerini kötölemek sebepleri ile açılmıştır. Dosyalarda mevcut delillerin eksikliğinden kaynaklı ve mevzuata uygun kararlar alınamadığından bozma sayısı alınan kararlar fazla olmuştur.

Şekil 6: 2017 Yılına Ait Tek Vaka Modeli

2017 yılı ceza davası olarak sadece 1 tane dava Sulh Ceza Mahkemesinde 15.Ceza Dairesinde görülmüştür. Bu davada da yine sanığın lehine gelişen kanuni süreç ile sanığın durumunun yeniden değerlendirilmesi adına işlem yapılmıştır.

2017 yılı hukuk davalarının 3 tanesinden 2’si Asliye Hukuk Mahkemeleri (1’i Asliye Ticaret Mahkemesi sıfatıyla ve TTK m.55’e göre diğeri Fikri ve Sınaî Haklar Hukuk Mahkemesi sıfatıyla marka ve tasarım haklarının ihlali ile oluşan haksız rekabet durumlarına) göre görülmüştür. 1’i ise Ticaret Mahkemesinde görülmüştür. Davaların tamamı 11.Hukuk Dairesinde incelenmiştir.

2017 yılında görülen hukuk dava dosyalarına ilişkin:

Yukarıdaki grafikte 2017 yılı içerisinde Hukuk Dairelerinde temyiz sürecinde karara bağlanan ve dava dosyalarından haksız rekabete ilişkin hangi kanun maddelerine göre açılmış davalar ve yoğunluklarına yer verilmiştir. 2017 yılı içerisinde Hukuk Daireleri kararları sadece 3 tanedir.

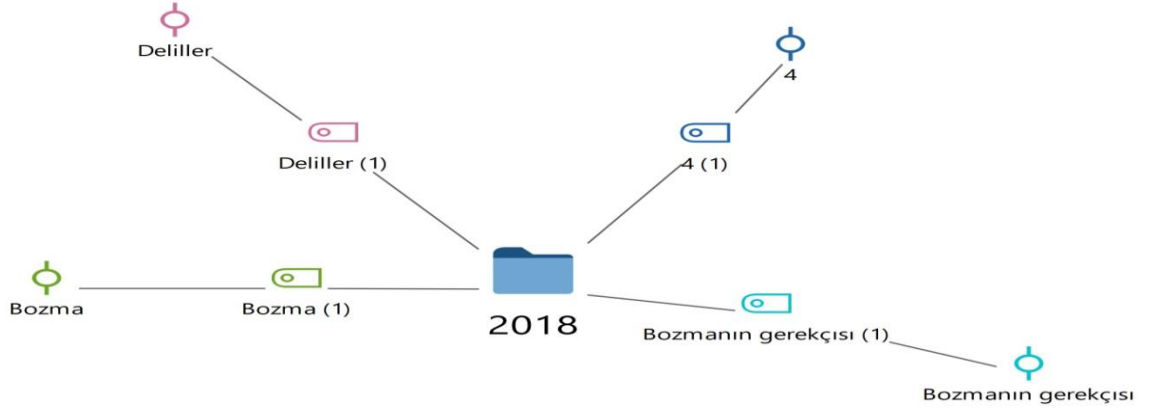
Bu dava dosyalarından; 1 dosya *“Başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya (iltibasa) yol açan önlemler almak”* konusu ile dava konusu olurken, 1 dosya *“Başkalarını veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötülemek”* ve 1 dosya da *“Kendisini, mallarını, iş ürünlerini, faaliyetlerini, fiyatlarını, gerçeğe aykırı, yanıltıcı, rakibini gereksiz yere kötüleyici veya gereksiz yere onun tanınmışlığından yararlanacak şekilde; başkaları, malları, iş ürünleri veya fiyatlarıyla karşılaştırmak ya da üçüncü kişiyi benzer yollardan öne geçirmek”* konusu ile yargıya taşınmıştır.

2017 yılında onanmış dava dosyası yoktur. 3 dava dosyası da gerekçesi açıklanmak suretiyle bozulmuştur.

2017 yılında görülen ceza dava dosyalarına ilişkin:

Bu dava dosyasında 554 Sayılı Tasarımın Korunması Hakkında KHK hükümlerini ihlal ederek, benzer bir ürün meydana getirmek suretiyle haksız rekabet suçu işlendiği ve soruşturma açıldığı belirtilmiştir. Ancak bu dava dosyasında yerel mahkemenin yanlış kararı Yargıtay’a başvuran taraf lehine kanun yararına bozulma işlemi yapılması için yerel mahkemeye gönderilerek, yerel mahkeme kararı bozulmuştur.

2017 yılına bakıldığında en fazla dava işletmeler arası iltibas yapıldığı gerekçesi, kötülemek ve başkalarının tanınmışlığından yararlanmak suretiyle üçüncü kişileri rekabette öne geçirmek sebepleri ile açılmıştır. Dosyalarda mevcut delillerin eksikliğinden kaynaklı ve mevzuata uygun kararlar alınamadığından bozma sayısı alınan kararlar fazla olmuştur.

Şekil 7: 2018 Yılına Ait Tek Vaka Modeli

2018 yılında ise ceza davası olarak 1 tane Sulh Ceza Mahkemesinde 11.Ceza Dairesinde görülmüştür. Bu davada da aynı şekilde sanığın lehine gelişen kanuni süreç ile sanığın hukuki durumunun yeniden değerlendirilmesi adına işlem yapılmıştır.

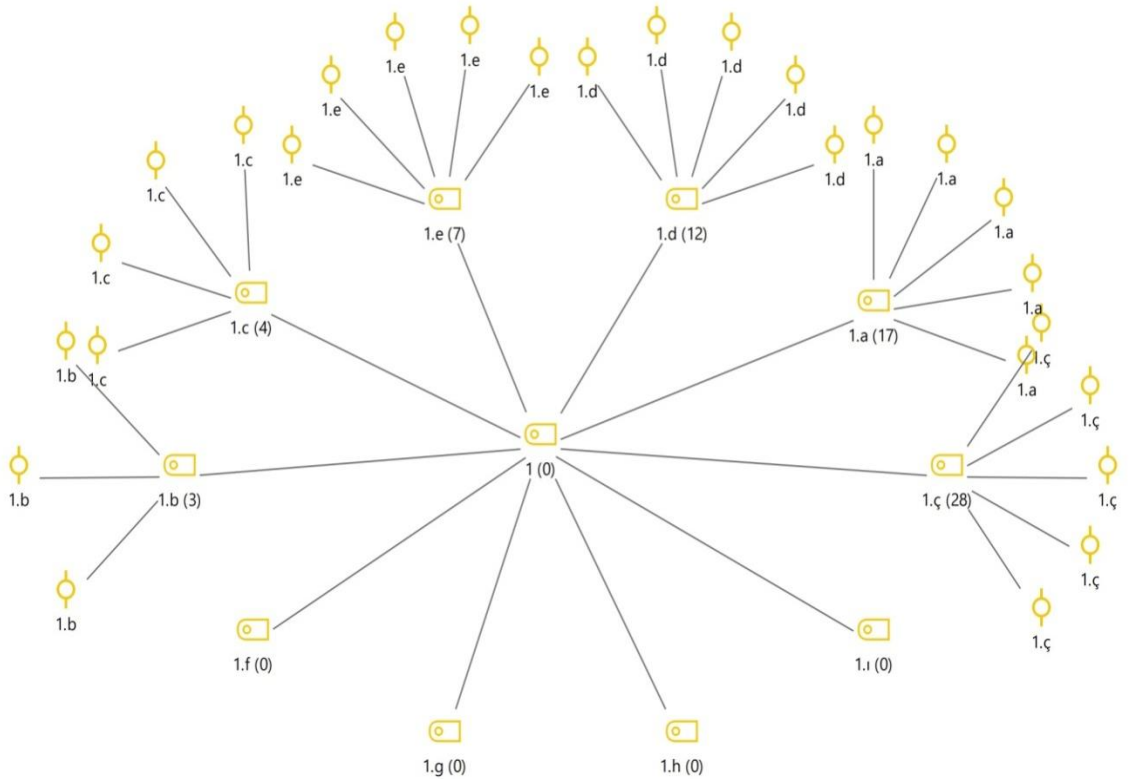
2018 yılında görülen ceza dava dosyalarına ilişkin:

Bu dava dosyasında TTK m.62'e göre güveni kötüye kullanarak haksız rekabet yapılması ve özel belgede sahtecilik suçlarından dava açılmıştır. Ancak bu dava dosyasında yerel mahkemenin yanlış kararı Yargıtay'a başvuran taraf lehine kanun yararına bozulma işlemi yapılması için 15. Ceza Dairesine gönderilerek, bozulmuştur.

2018 yılında hukuk dairelerine ilişkin bir dava dosyası bulunamamıştır.

2.4.2. Kod-Alt Kod Bölümler Modeli

Aşağıda yer alan kod 1, kod 2, kod 3, kod 7 ve kod 8'in alt kodlarına göre açılmış dava dosyaları olduğundan dolayı MAXQDA sadece bunlara giren kısımları şekiller itibari ile belirtmiş diğer kodlara ait herhangi bir alt kod bulunmadığından ve sadece kod 6'ın alt kodu olmasına rağmen bu alt kodlara göre açılmış dava dosyaları mevcut olmadığından şekiller, bu şekilde meydana gelmiştir. Burada bir dava bazen iki veya daha fazla kodu birden kapsayacak şekilde açıldığından programda her koda ayrı ayrı ekleme yapılmıştır.

Şekil 8: 1.Kod İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlara Dağılımı

1.Kod içerisinde yer alan dava dosyalarından;

17 tanesi “Başkalarını veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötölemek”

3 tanesi “Kendisi, ticari işletmesi, işletme işaretleri, malları, iş ürünleri, faaliyetleri, fiyatları, stokları, satış kampanyalarının biçimi ve iş ilişkileri hakkında gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamalarda bulunmak veya aynı yollarla üçüncü kişiyi rekabette öne geçirmek”

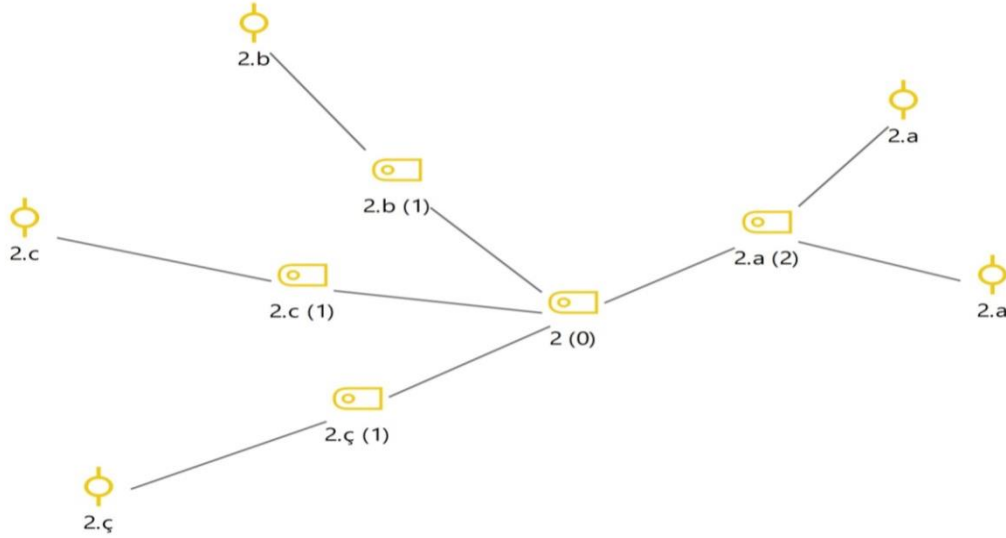
4 tanesi “Paye, diploma veya ödül almadığı halde bunlara sahipmişçesine hareket müstesna yeteneğe malik bulunduğu zannını uyandırmaya çalışmak veya buna elverişli doğru olmayan meslek adları ve sembolleri kullanmak”

28 tanesi “Başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya (iltibasa) yol açan önlemler almak”

12 tanesi “Kendisini, mallarını, iş ürünlerini, faaliyetlerini, fiyatlarını, gerçeğe aykırı, yanıltıcı, rakibini gereksiz yere kötöleyici veya gereksiz yere onun tanınmışlığından

yararlanacak şekilde; başkaları, malları, iş ürünleri veya fiyatlarıyla karşılaştırmak ya da üçüncü kişiyi benzer yollardan öne geçirmek”

7 tane dava dosyası da “Seçilmiş bazı malları, iş ürünlerini veya faaliyetleri birden çok kere tedarik fiyatının altında satışa sunmak, bu sunumları reklamlarında özellikle vurgulamak ve bu şekilde müşterilerini, kendisinin veya rakiplerinin yeteneği hakkında yanıltmak” konuları ile yargıya intikal ettirilmiştir.

Şekil 9: 2.Kod İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlara Dağılımı

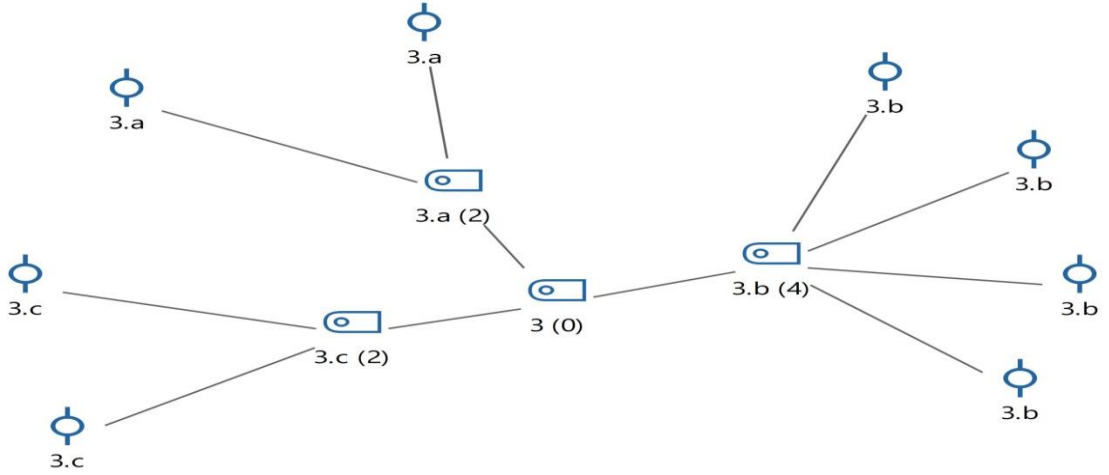
2.Kod içerisinde yer alan dava dosyalarından;

2 tanesi “Müşterilerle kendisinin bizzat sözleşme yapabilmesi için, onları başkalarıyla yapmış oldukları sözleşmelere aykırı davranmaya yöneltmek”

1 tanesi “Üçüncü kişilerin işçilerine, vekillerine ve diğer yardımcı kişilerine, hak etmedikleri ve onları işlerinin ifasında yükümlülüklerine aykırı davranmaya yöneltebilecek yararlar sağlayarak veya önererek, kendisine veya başkalarına çıkar sağlamaya çalışmak”

1 tanesi “İşçileri, vekilleri veya diğer yardımcı kişileri, işverenlerinin veya müvekkillerinin üretim ve iş sırlarını ifşa etmeye veya ele geçirmeye yöneltmek”

1 tanesi de “Onunla kendisinin bu tür bir sözleşme yapabilmesi için, taksitle satış, peşin satış veya tüketici kredisi sözleşmesi yapmış olan alıcının veya kredi alan kişinin, bu sözleşmeden caymasına veya peşin satış sözleşmesi yapmış olan alıcının bu sözleşmeyi feshetmesine yöneltmek” konuları ile yargıya intikal ettirilmiştir.

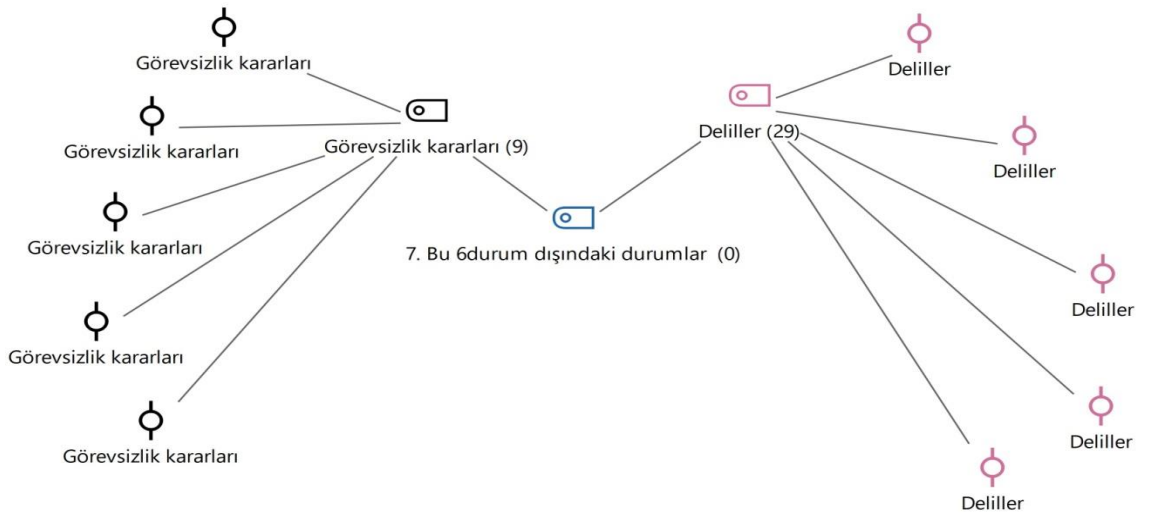
Şekil 10: 3.Kod İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlara Dağılımı

3.Kod içerisinde yer alan dava dosyalarından;

2 tanesi “Kendisine emanet edilmiş teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden yetkisiz yararlanmak”

4 tanesi “Üçüncü kişilere ait teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden, bunların kendisine yetkisiz olarak tevdi edilmiş veya sağlanmış olduğunun bilinmesi gerektiği halde, yararlanmak”

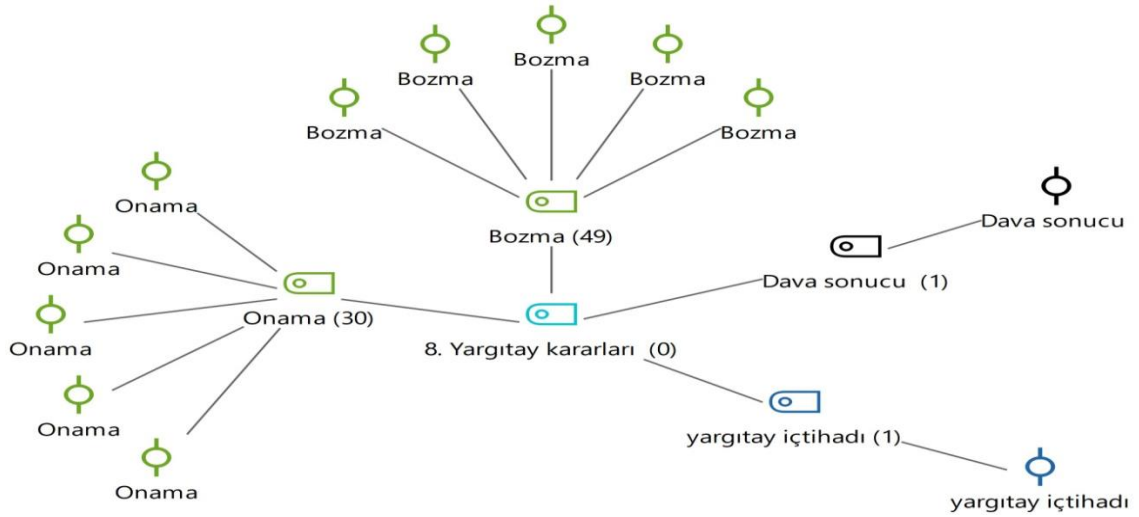
2 tanesi de “Kendisinin uygun bir katkısı olmaksızın başkasına ait pazarlanmaya hazır çalışma ürünlerini teknik çoğaltma yöntemleriyle devralıp onlardan yararlanmak” konuları ile yargıya intikal ettirilmiştir.

Şekil 11: 7.Kod İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlara Dağılımı

7.Kod içerisine giren kısımları; TTK da belirtilen ve analizin temel noktasını oluşturan 6 bentli haksız rekabet hallerine girmeyen diğer dava dosyalarından oluşmuştur.

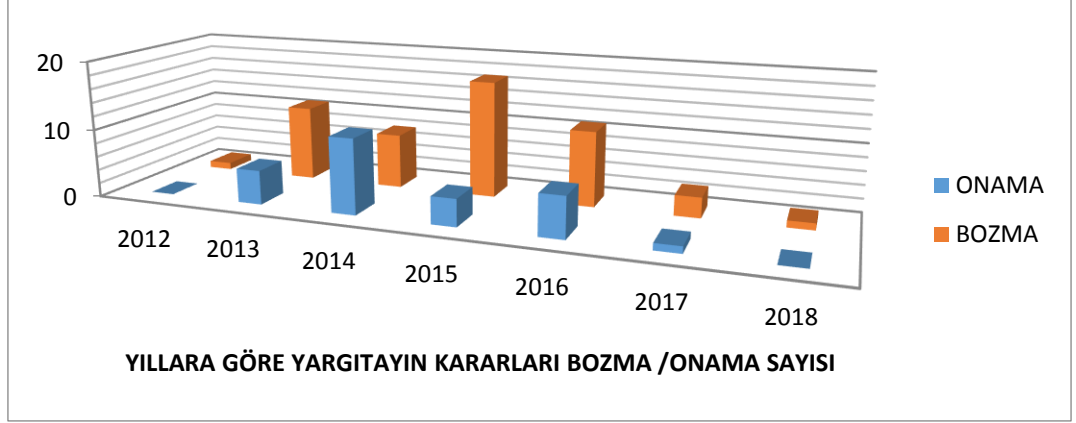
Haksız rekabete yönelik açılmış 9 tane dava dosyası ile ilgili görevsizlik kararları alınmıştır. Genel olarak 6 durum dışına girmeyen 29 dava dosyasında ise delillere göre inceleme yapıldığı vurgulanmıştır.

Şekil 12: 8.Kod İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlara Dağılımı

8.Kod içerisine giren kısımlarda ise; Yargıtay'ın dava sonucuna göre haksız rekabete ilişkin açılan dava dosyalarının bozma ve onama durumlarını göstermek üzere oluşturulmuştur. Bunun yanında Yargıtay'ın 1 dosya ile ilgili içtihadında “*Dairemizin yerleşik uygulamalarında (25.04.2016 tarih ve 2015/9705-2016/4563 sayı), ruhsatsız olarak düğün salonu işletmeciliği veya düğün organizasyonu yapan işletmelerin, ruhsatlı olarak bu işi yapanlara karşı haksız rekabet eyleminde buldukları kabul edilmektedir*” denilmiştir. Bunun yanında bazı dosyalarda Yargıtay içtihadı ile HSK kararı arasında bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Özellikle “*Markaların haksız kullanımı ile ilgili, kullanıma itirazın zamanaşımı süresi geçtikten sonra yapılıp yapılmayacağı ile ilgili hususta*” görülmüştür.

Son olarak 8.kod içerisinde görüldüğü üzere genel toplam itibarı ile 79 dava dosyasından; 49 tane dava dosyası bozulmuş, 30 tane dava dosyası da onanmıştır.

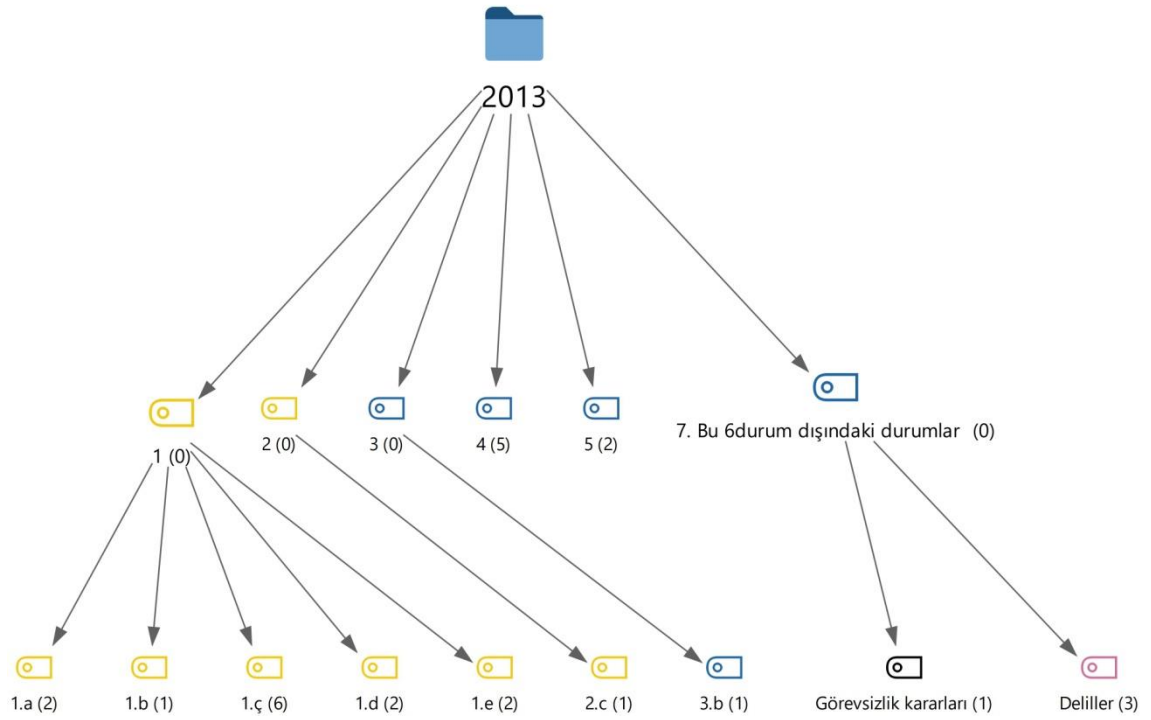

Grafik 2: Yıllara Yayılmış Yargıtay Kararlarına İlişkin Bozma/Onama Sayıları

Yargıtay’da haksız rekabete ilişkin 193 tane dava dosyası olduğunu belirtmiştik. Bu dava dosyalarının yaklaşık %40’ına tekabül eden kısmını yani 79 tane dava dosyasını incelediğimizi de belirtmiştik. Bu dava dosyalarına ilişkin alınan mahkeme kararlarının yaklaşık %34’ü Onama, yaklaşık %66’sı da Bozma şeklinde Yargıtay tarafından temyiz süreci sonu olarak neticelendirilmiştir. Yargıtay’ca Onama kararının alındığı en yüksek yıl 2014 iken Onama kararının alındığı en düşük yıl 2012 ve 2018 yılları olmuştur. Bozma kararının alındığı en yüksek yıl 2015 yılı iken Bozma kararının en düşük alındığı yıl olan 2012 ve 2018 yılları olmuştur.

2.4.3. Kod Hiyerarşisi ve Tek Vaka Modelleri İlişkisi

Kod hiyerarşisi ve tek vaka modelleri; kodları, tek vaka modelleri ile birlikte gösteren genel bir görünüm haritasıdır. Burada tek vaka modellerinde gösterilemeyen sayısal olarak 5 kez tekrar etmemiş dava dosyaları diğer dava dosyaları ile birlikte gösterilmektedir. Dolayısı ile tek vaka modelinde değinilmeyenlere burada değinilecektir. Yıllara göre verilmiş şekiller kod yıllarını ve alt kodlara giren dava sayısını göstermektedir.

Şekil 13: 2013 Yılı İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlara Dağılımı

2013 yılında 2 dava “Başkalarını veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötülemek”

1 dava “Kendisi, ticari işletmesi, işletme işaretleri, malları, iş ürünleri, faaliyetleri, fiyatları, stokları, satış kampanyalarının biçimi ve iş ilişkileri hakkında gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamalarda bulunmak veya aynı yollarla üçüncü kişiyi rekabette öne geçirmek”

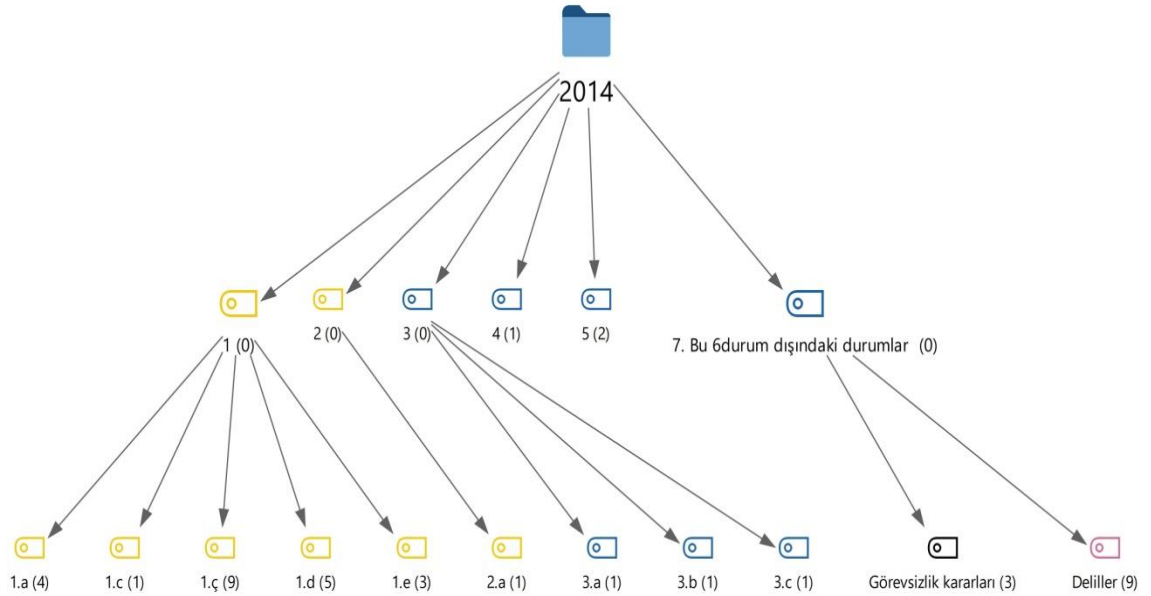
2 dava “Kendisini, mallarını, iş ürünlerini, faaliyetlerini, fiyatlarını, gerçeğe aykırı, yanıltıcı, rakibini gereksiz yere kötüleyici veya gereksiz yere onun tanınmışlığından yararlanacak şekilde; başkaları, malları, iş ürünleri veya fiyatlarıyla karşılaştırmak ya da üçüncü kişiyi benzer yollardan öne geçirmek”

2 dava “Seçilmiş bazı malları, iş ürünlerini veya faaliyetleri birden çok kere tedarik fiyatının altında satışa sunmak, bu sunumları reklamlarında özellikle vurgulamak ve bu şekilde müşterilerini, kendisinin veya rakiplerinin yeteneği hakkında yanıltmak”

1 dava “İşçileri, vekilleri veya diğer yardımcı kişileri, işverenlerinin veya müvekkillerinin üretim ve iş sırlarını ifşa etmeye veya ele geçirmeye yöneltmek”

1 dava “Üçüncü kişilere ait teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden, bunların kendisine yetkisiz olarak tevdi edilmiş veya sağlanmış olduğunun bilinmesi gerektiği halde, yararlanmak”

2 davada ise “İş şartlarına uymamak; özellikle kanun veya sözleşmeyle rakiplere de yüklenmiş olan veya bir meslek dalında veya çevresinde olağan olan iş şartlarına uymayanlar dürüstlüğe aykırı davranmış olur” maddelerine istinaden işletmeler arasında 2013 yılındaki haksız rekabet uyuşmazlık konuları yargıya taşınmıştır.

Şekil 14: 2014 Yılı İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlar İle Gösterilmesi

2014 yılında 4 dava “Kendisi, ticari işletmesi, işletme işaretleri, malları, iş ürünleri, faaliyetleri, fiyatları, stokları, satış kampanyalarının biçimi ve iş ilişkileri hakkında gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamalarda bulunmak veya aynı yollarla üçüncü kişiyi rekabette öne geçirmek”

1 dava “Paye, diploma veya ödül almadığı halde bunlara sahipmişçesine hareket müstesna yeteneğe malik bulunduğu zannını uyandırmaya çalışmak veya buna elverişli doğru olmayan meslek adları ve sembolleri kullanmak”

5 dava “Kendisini, mallarını, iş ürünlerini, faaliyetlerini, fiyatlarını, gerçeğe aykırı, yanıltıcı, rakibini gereksiz yere kötüleyici veya gereksiz yere onun tanınmışlığından yararlanacak şekilde; başkaları, malları, iş ürünleri veya fiyatlarıyla karşılaştırmak ya da üçüncü kişiyi benzer yollardan öne geçirmek”

3 dava “Seçilmiş bazı malları, iş ürünlerini veya faaliyetleri birden çok kere tedarik fiyatının altında satışa sunmak, bu sunumları reklamlarında özellikle vurgulamak ve bu şekilde müşterilerini, kendisinin veya rakiplerinin yeteneği hakkında yanıltmak”

1 dava “Müşterilerle kendisinin bizzat sözleşme yapabilmesi için, onları başkalarıyla yapmış oldukları sözleşmelere aykırı davranmaya yöneltmek”

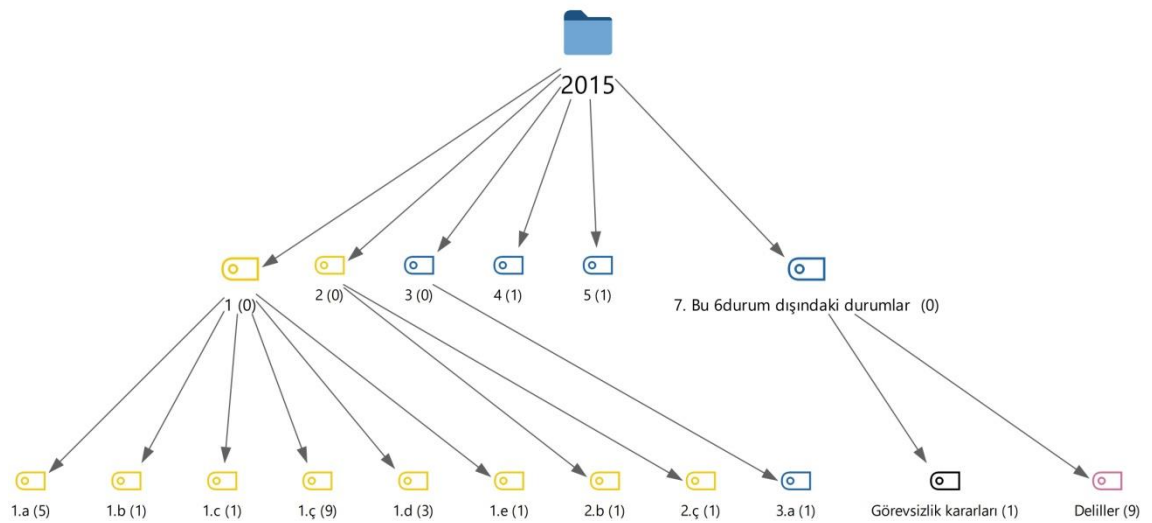
1 dava “Kendisine emanet edilmiş teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden yetkisiz yararlanmak”

1 dava “Üçüncü kişilere ait teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden, bunların kendisine yetkisiz olarak tevdi edilmiş veya sağlanmış olduğunun bilinmesi gerektiği halde, yararlanmak”

1 dava “Kendisinin uygun bir katkısı olmaksızın başkasına ait pazarlanmaya hazır çalışma ürünlerini teknik çoğaltma yöntemleriyle devralıp onlardan yararlanmak”

1 dava “Üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı olarak ifşa etmek; özellikle, gizlice ve izinsiz olarak ele geçirdiği veya başkaca hukuka aykırı bir şekilde öğrendiği bilgileri ve üretenin iş sırlarını değerlendiren veya başkalarına bildiren dürüstlüğe aykırı davranmış olur”

2 davada ise “İş şartlarına uymamak; özellikle kanun veya sözleşmeyle rakiplere de yüklenmiş olan veya bir meslek dalında veya çevresinde olağan olan iş şartlarına uymayanlar dürüstlüğe aykırı davranmış olur” maddelerine istinaden işletmeler arasında 2014 yılındaki haksız rekabet uyuşmazlık konuları yargıya taşınmıştır.

Şekil 15: 2015 Yılı İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlar İle Gösterilmesi

2015 yılında 1 dava “Kendisi, ticari işletmesi, işletme işaretleri, malları, iş ürünleri, faaliyetleri, fiyatları, stokları, satış kampanyalarının biçimi ve iş ilişkileri hakkında gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamalarda bulunmak veya aynı yollarla üçüncü kişiyi rekabette öne geçirmek”

1 dava “Paye, diploma veya ödül almadığı halde bunlara sahipmişçesine hareket müstesna yeteneğe malik bulunduğu zannını uyandırmaya çalışmak veya buna elverişli doğru olmayan meslek adları ve sembolleri kullanmak”

3 dava “Kendisini, mallarını, iş ürünlerini, faaliyetlerini, fiyatlarını, gerçeğe aykırı, yanıltıcı, rakibini gereksiz yere kötüleyici veya gereksiz yere onun tanınmışlığından yararlanacak şekilde; başkaları, malları, iş ürünleri veya fiyatlarıyla karşılaştırmak ya da üçüncü kişiyi benzer yollardan öne geçirmek”

1 dava “Seçilmiş bazı malları, iş ürünlerini veya faaliyetleri birden çok kere tedarik fiyatının altında satışa sunmak, bu sunumları reklamlarında özellikle vurgulamak ve bu şekilde müşterilerini, kendisinin veya rakiplerinin yeteneği hakkında yanıltmak”

1 dava “Üçüncü kişilerin işçilerine, vekillerine ve diğer yardımcı kişilerine, hak etmedikleri ve onları işlerinin ifasında yükümlülüklerine aykırı davranmaya yöneltebilecek yararlar sağlayarak veya önererek, kendisine veya başkalarına çıkar sağlamaya çalışmak”

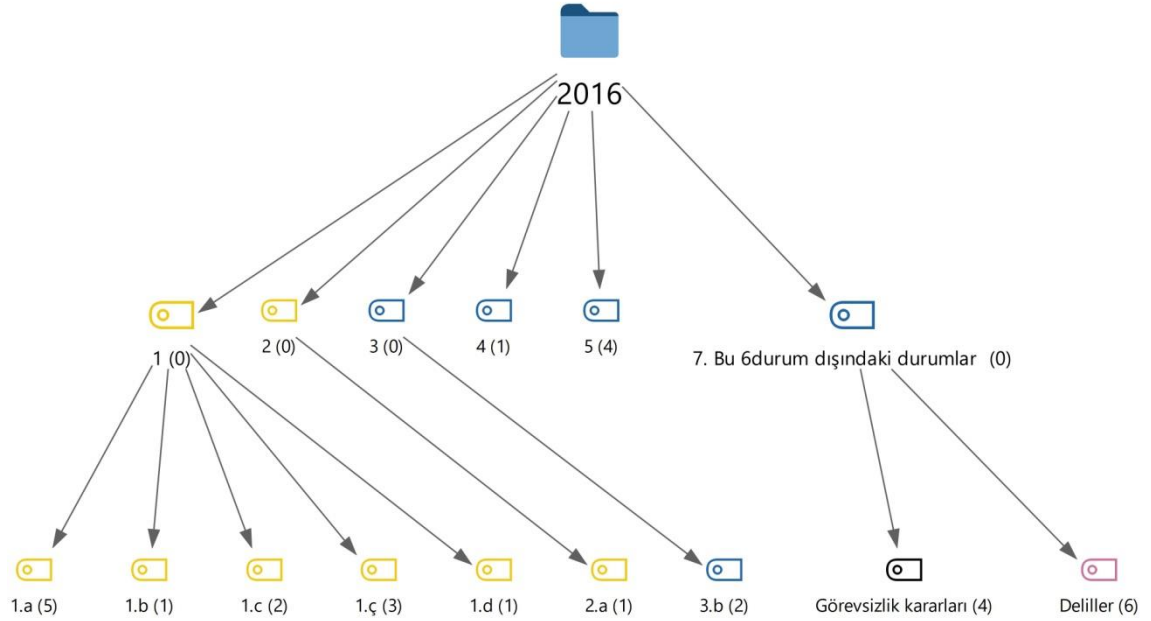
1 dava “Onunla kendisinin bu tür bir sözleşme yapabilmesi için, taksitle satış, peşin satış veya tüketici kredisi sözleşmesi yapmış olan alıcının veya kredi alan kişinin, bu sözleşmeden caymasına veya peşin satış sözleşmesi yapmış olan alıcının bu sözleşmeyi feshetmesine yöneltmek”

1 dava “Kendisine emanet edilmiş teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden yetkisiz yararlanmak”

1 dava “Üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı olarak ifşa etmek; özellikle, gizlice ve izinsiz olarak ele geçirdiği veya başkaca hukuka aykırı bir şekilde öğrendiği bilgileri ve üretenin iş sırlarını değerlendiren veya başkalarına bildiren dürüstlüğü aykırı davranmış olur”

1 dava “İş şartlarına uymamak; özellikle kanun veya sözleşmeyle rakiplere de yüklenmiş olan veya bir meslek dalında veya çevresinde olağan olan iş şartlarına uymayanlar

dürüstlüğe aykırı davranmış olur” maddelerine istinaden işletmeler arasında 2015 yılındaki haksız rekabet uyuşmazlık konuları yargıya taşınmıştır.

Şekil 16: 2016 Yılı İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlar İle Gösterilmesi

1 dava “*Kendisi, ticari işletmesi, işletme işaretleri, malları, iş ürünleri, faaliyetleri, fiyatları, stokları, satış kampanyalarının biçimi ve iş ilişkileri hakkında gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamalarda bulunmak veya aynı yollarla üçüncü kişiyi rekabette öne geçirmek*”

2 dava “*Paye, diploma veya ödül almadığı halde bunlara sahipmişçesine hareket müstesna yeteneğe malik bulunduğu zannını uyandırmaya çalışmak veya buna elverişli doğru olmayan meslek adları ve sembolleri kullanmak*”

3 dava “*Başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya (iltibasa) yol açan önlemler almak*”

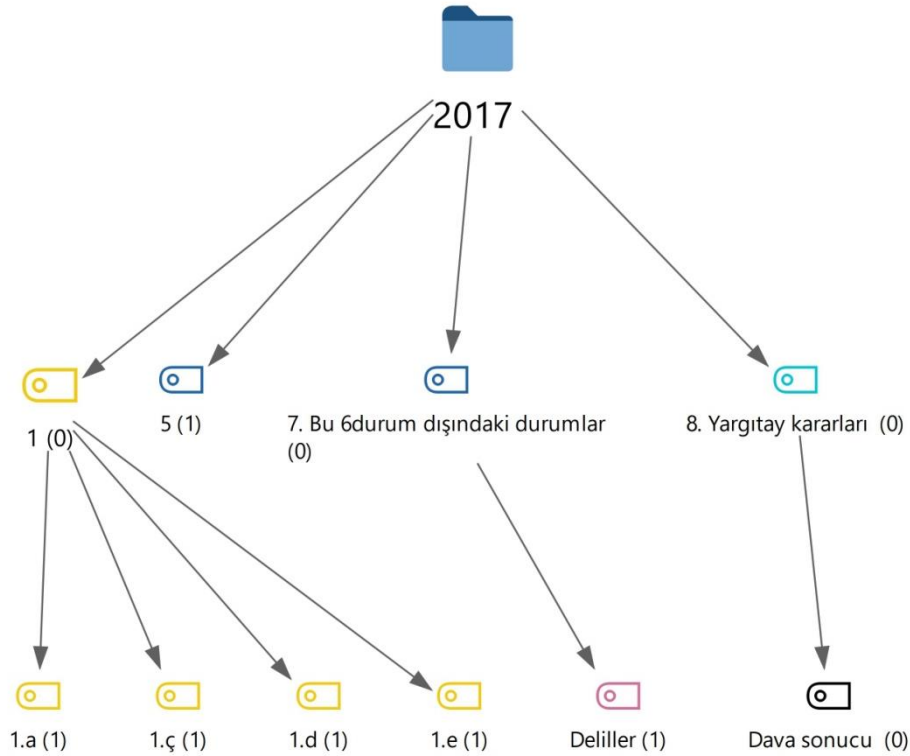
1 dava “*Kendisini, mallarını, iş ürünlerini, faaliyetlerini, fiyatlarını, gerçeğe aykırı, yanıltıcı, rakibini gereksiz yere kötüleyici veya gereksiz yere onun tanınmışlığından yararlanacak şekilde; başkaları, malları, iş ürünleri veya fiyatlarıyla karşılaştırmak ya da üçüncü kişiyi benzer yollardan öne geçirmek*”

1 dava “*Müşterilerle kendisinin bizzat sözleşme yapabilmesi için, onları başkalarıyla yapmış oldukları sözleşmelere aykırı davranmaya yöneltmek*”

2 dava “Üçüncü kişilere ait teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden, bunların kendisine yetkisiz olarak tevdi edilmiş veya sağlanmış olduğunun bilinmesi gerektiği halde, yararlanmak”

1 dava “Üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı olarak ifşa etmek; özellikle, gizlice ve izinsiz olarak ele geçirdiği veya başkaca hukuka aykırı bir şekilde öğrendiği bilgileri ve üretenin iş sırlarını değerlendiren veya başkalarına bildiren dürüstlüğü aykırı davranmış olur”

1 dava “İş şartlarına uymamak; özellikle kanun veya sözleşmeyle rakiplere de yüklenmiş olan veya bir meslek dalında veya çevresinde olağan olan iş şartlarına uymayanlar dürüstlüğü aykırı davranmış olur” maddelerine istinaden işletmeler arasında 2016 yılındaki haksız rekabet uyuşmazlık konuları yargıya taşınmıştır.

Şekil 17: 2017 Yılı İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlar İle Gösterilmesi

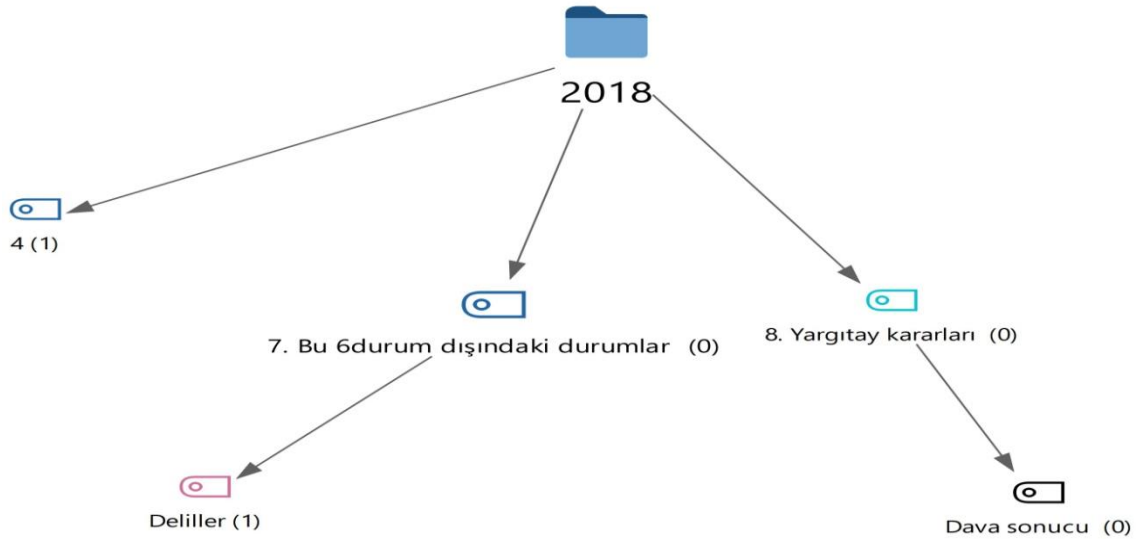
1 dava “Başkalarını veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötülemek”

1 dava “Başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya (iltibasa) yol açan önlemler almak”

1 dava “Kendisini, mallarını, iş ürünlerini, faaliyetlerini, fiyatlarını, gerçeğe aykırı, yanıltıcı, rakibini gereksiz yere kötüleyici veya gereksiz yere onun tanınmışlığından yararlanacak şekilde; başkaları, malları, iş ürünleri veya fiyatlarıyla karşılaştırmak ya da üçüncü kişiyi benzer yollardan öne geçirmek”

1 dava “Seçilmiş bazı malları, iş ürünlerini veya faaliyetleri birden çok kere tedarik fiyatının altında satışa sunmak, bu sunumları reklamlarında özellikle vurgulamak ve bu şekilde müşterilerini, kendisinin veya rakiplerinin yeteneği hakkında yanıltmak”

1 dava “İş şartlarına uymamak; özellikle kanun veya sözleşmeyle rakiplere de yüklenmiş olan veya bir meslek dalında veya çevresinde olağan olan iş şartlarına uymayanlar dürüstlüğe aykırı davranmış olur” maddelerine istinaden işletmeler arasında 2017 yılındaki haksız rekabet uyuşmazlık konuları yargıya taşınmıştır.

Şekil 18: 2018 Yılı İçerisinde Yer Alan Davaların Alt Kodlar İle Gösterilmesi

1 dava “Üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı olarak ifşa etmek; özellikle, gizlice ve izinsiz olarak ele geçirdiği veya başkaca hukuka aykırı bir şekilde öğrendiği bilgileri ve üretenin iş sırlarını değerlendiren veya başkalarına bildiren dürüstlüğe aykırı davranmış olur” maddesine istinaden işletmeler arasında 2018 yılındaki haksız rekabet uyuşmazlık konuları yargıya taşınmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İşletmeler, ekonomik yaşamın vazgeçilmez unsurlarından biridir. Gelir dağılımında birincil piyasa dediğimiz alanda kendi döngüleri içerisinde yaşarlar. Devletin, kanunlar ile piyasa yapıcı, yönlendirici rolü sayesinde ikincil gelir dağılımı evresine geçilir. Kimi işletmeler bu süreç içerisinde güçlü yapısal reformlar ve değişiklikler ile işletme kalkınmasına odaklanırken kimi işletmeler de taklit, kolaycılık ve haksız kazanımlar ile yaşamaya çalışırlar. Bu yönü ile değerlendirdiğimizde işletmeler, ülkenin ekonomisine olumlu katkı sağlayabileceği gibi piyasa yapısına olumsuz etkilerde de bulunabilirler. İşte bu yüzden çalışmamız işletmeler arasında yaşanması muhtemel negatif rekabetler ve haksız kazanımların yargısal boyutu üzerine yoğunlaştırılmıştır. Nitekim geçmişten bugüne değin yaşanan haksız rekabetin tanımını, unsurlarını ve haksız rekabet hallerini incelerken; özellikle yargıda görülen davalar incelenmiştir.

Çalışma genel hatları itibarı ile nitel bir çalışma şeklinde yazılmıştır. Ancak yer yer nicel verilere de yer verilmiştir. Metodolojik olarak çalışma içerisinde yer alan dava dosyaları zaman esaslı sıralanmış, yüksek mahkeme tarafından dile getirilen görüşlerin yerel mahkemelerin sonraki davalarda vereceği kararları da etkilediği gösterilmiştir.

Bulgulara Göre Araştırma Sorularının Cevapları:

Araştırma bulgularının değerlendirilmesi, verinin anlamını dışarıya aktarma sürecidir. Verinin anlamını dışarıya aktarma ise katılımcıların söylediği ile araştırmacının gördüğü-okuduğunu birleştirme, indirgeme ve yorumlamayı ifade etmektedir. Yani veri analizi, araştırma sorularını cevaplamak için kullanılan süreçtir (Merriam, 2015: 167-168).

Haksız rekabet'in Yargıtay'da temyize götürülmüş (2012-2018) yıllarını kapsayacak şekilde incelenmesi sonucunda;

İşletmelerin birbirlerine karşı açmış olduğu davalar haksız rekabet hallerinden hangisi veya hangilerinde yoğunlaşmıştır? (Araştırmanın Ana Sorusu)

İşletmeler arasında en çok dava konusu olanlar sırasıyla;

1.Kategoride yer alan (1.ç, 1.a, ve 1.d) ve 5.Kategoride yer alan durumlar en sık dava konusu olan durumlar olmuştur. Yıllar itibarı ile de 2014, 2015 ve 2016 yıllarında haksız rekabet durumlarının artış göstermesinin sebebi, kanunun; iş hayatı içerisinde yavaş yavaş uygulamaya girdiği ve bu açıdan piyasadaki işletmelerin birbirlerine karşı rekabetin

yoğun olarak yaşandığı yıllar olmasından kaynaklanmaktadır. Bir anlamda bu dönem içerisinde ticaret, işletmeler açısından daha sirküle bir durum gibi görünmektedir.

İncelenen yerel mahkeme kararlarından en sık tekrar eden haksız rekabet hallerine Yargıtay'ın TTK (m.54-63) kapsamında bakış açısı nedir?

- *“Başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya (iltibasa) yol açan önlemler almak.”*

(İltibasın) aynı sektörde faaliyet gösterenler arasında yapıldığı gerekçesi ile konu yargıya taşınınca yerel mahkemeler; faaliyet alanları aynı olanlarına ilişkin haksız rekabetin oluşacağını bildirmiş, aynı coğrafik bölgelerde olmayan işletmeler arasında iltibasın olmayacağına yönelik hüküm tesis edilmiştir. Yargıtay da bu türden davalar ile ilgili yerel mahkeme kararlarını yerinde bulmuştur. Yerel mahkemeler, bazı dava dosyalarında faaliyet alanları farklı olan işletmeler arasında iltibasın oluşmayacağı yönünde de karar vermişlerdir.

Bunun yanında yerel mahkemeler, benzer dava dosyalarında 3 yıllık zamanaşımının geçmesi halinde iddiaların kabul edilemeyeceğini beyan etmişlerdir. Oysa Yargıtay, yerel mahkemeleri davayı zamanaşımı yönünden kabul etmemeleri gerektiği konusunda eleştirmiş ancak dava ile ilgili verilen iltibasa ilişkin kararları da yerinde bulmuştur.

- *“Başkalarını veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötülemek.”*

Yerel mahkemeler, basın yoluyla oluşan haksız rekabete ilişkin yazıları bilirkişilere inceleterek; kusur, suç veya haksız rekabete ilişkin aykırılık tespit etmeye çalışırlar. Yargıtay, işin esasına girilmesi gerekliliğini bildirmiştir ve bu konuda yerel mahkemelerin sektörden bilirkişi raporu almaları gerektiği görüşü ile yerel mahkemelerin bu hususa dikkat etmeleri gerektiğini belirtmiştir.

- *“Kendisini, mallarını, iş ürünlerini, faaliyetlerini, fiyatlarını, gerçeğe aykırı, yanıltıcı, rakibini gereksiz yere kötüleyici veya gereksiz yere onun tanınmışlığından yararlanacak şekilde; başkaları, malları, iş ürünleri veya fiyatlarıyla karşılaştırmak ya da üçüncü kişiyi benzer yollardan öne geçirmek.”*

Bir dönem kendisi ile çalışan işçisinin aynı sektörde, bir başka iş yerinde çalıştığını ve kendisine karşı ticari sırlarını ifşa ettiği iddiasına ilişkin Yerel mahkemeler, bu konuda

işletmelerin kesin ve inandırıcı delil sunması gerektiğini belirtmiştir. Oysaki Yargıtay bu türden davalarda işçileri değil de yönetici konumunda olanlara karşı açılan davalarda, inandırıcı ve kesin delil sunulmasının kabul edilebileceğini bildirmiştir. Müdür ortağın işletmeden ayrılarak, rakip olmak suretiyle işletmenin ticari sırlarını kullandığı ve rekabet etme yasağına aykırı davrandığı iddiası ile konu yargıya ulaşırsa Yerel mahkemelerin, yönetim kademelerinde görev almış kişilere yönelik bu hususta kesin delil sunulacağına vurgu yapılmıştır. Yargıtay, yerel mahkemelere kanaatini bu şekilde paylaşmıştır.

Yargıtay, yerel mahkemelerin marka hakkına tecavüzün haksız rekabet oluşturduğu durumlara yönelik kanunlaştırılan 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında KHK'ya uygun şekilde karar tesis etmeleri gerektiğini belirtmiştir.

Yerel mahkeme, bilirkişi raporu ve incelemeler neticesinde Tasarıma ilişkin 554 sayılı Tasarımların Korunması Hakkında KHK hükümlerini de dikkate alarak tasarım ihlali ile haksız rekabet edildiğine karar vermiştir. Yargıtay da bu şekilde alınan kararları da uygun gördüğüne yönelik görüş belirtmiştir.

Yargıtay, dava açanların Türkiye de tescilli bir sınaî hakka dayanmayan uyuşmazlıklarına ilişkin TTK hükümleri ile uyuşmazlıkların çözülmesi gerektiğini belirtmiştir. Dolayısıyla burada rekabet etme durumu olmayan taraflar arasında haksız rekabetin oluşmadığına karar verilmiştir.

Yargıtay'a göre işletmeler usulüne uygun sicilden terkin işlemi yapmamış iseler ticaret unvanının başkalarınınca kullanımını haksız rekabet olarak kabul edilemez.

- *“İş Şartlarına Uymamak; Özellikle Kanun veya Sözleşmeyle Rakiplere de Yüklenmiş Olan veya Bir Meslek Dalında veya Çevresinde Olağan Olan İş Şartlarına Uymayanlar Dürüstlüğe Aykırı Davranmış Olur.”*

Yerel mahkemeler, piyasa fiyatlarının bozulması durumunu da bazı kararlarda sadece tacirler arasında gerçekleşebilen bir durum olarak nitelendirmiştir. Hâlbuki Yargıtay, piyasa fiyatlarının bozulmasını piyasada faaliyet gösteren herkes arasında meydana gelebileceğini vurgulamıştır. Yargıtay, fiyat tarifesini bozanlar ile ilgili bir tarifte bulunmuştur. Bu tarife göre maliyet fiyatlarının altında yapılan satışlar fiyat tarifesini bozan eylemler olarak kabul edilmiştir.

Yargıtay, sözleşmelerin ihlallerine ilişkin bu tür davalarda haklı çıkan tarafça tazminat istenmemişse feragat edildiğini varsaymak gerektiğini ve maddi tazminat yönünden ret kararının verilmesinin uygun olacağını belirtmiştir.

Genel mahkeme sıfatı taşımalarına rağmen bazen yerel mahkemeler haksız rekabete ilişkin görevsizlik kararı verince Yargıtay, bu durumu eleştirmiştir. Bazen yerel mahkemeler, Hâkim ve Savcılar Kurulu'nun kararı gereğince 3.Asliye Hukuk Mahkemesinin aynı zamanda Fikri ve Sınaî Haklar Mahkemesi olarak görev yapabileceğine yönelik almış olduğu kararı dayanak göstererek davayı görevsizlik yönünden incelememiştir. Yargıtay tarafından bu husus eleştirilmiştir.

Yukarıda anlattığımız gibi yapılan incelemeler neticesinde haksız rekabete ilişkin teorik anlamda yaşanan kavram karmaşası, yargılamalarda da aynı şekilde vukuu bulmuştur. Aynı maddelere istinaden açılan davalar bazen farklı mahkemelerde incelenmiş kimi mahkemeler görevleri olmasına rağmen görevsizlik kararları vermiş kimi mahkemeler de yanlış kararlar vererek Yargıtay tarafından eleştirilmiştir.

TTK m. 55'te 6 bent ve 20 alt bent olan başlıca haksız rekabet halleri ile (2012 – 2018) yılları arasındaki davalardan elde edilen deliller arasındaki ilişkiler nelerdir?

2012 ve 2013 yıllarında dava dosyalarından delillere yönelik bir vurgu yapılmamıştır.

2014 yılındaki delil durumu değerlendirildiğinde 9 dosya mevcuttur. Bu dosyalar kapsamında Yargıtay delillere yönelik açıklamalar yapmıştır. Bunlar:

“Keşif’te tespit edilen, mağaza girişindeki büyük tabelada kendi markası ile birlikte davacının markasının asıl ve ayırt edici unsur olarak ön plana çıkarır şekilde, büyük puntolarla kullanılmasının, ürününün cinsini ve niteliğini belirtmek amacı dışında, 556 sayılı KHK' nın 12 maddesindeki dürüstçe kullanım şeklini aşan nitelikte olduğu, ortalama tüketiciler nezdinde davacının yetkili bayii izlenimi verebileceği kabul edilmiştir.”

“Sulh Ceza Mahkemesi'nin 2012/1390 D.İş dosyası incelendiğinde; davacı şirket tarafından davalı şirket aleyhine davaya konu yazılardan dolayı tekzip talebinde bulunduğu, mahkemece 03.12.2012 tarihinde davaya konu yazıların içerikleri bir bütün olarak değerlendirildiğinde eleştiri olarak yapılmış olup insanları bilgilendirmeye

yönelik haber niteliğinde olduğu, bunun basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.”

“Davacının, davalının müşteriler üzerinde baskı kurduğu onları kendisi ile sözleşme yapmaya zorladığı yönünde hiçbir delil ve belge sunmadığı belirtilmiştir.”

“Davacı odanın berberlik hizmeti ifa edenler yönünden azami fiyat tarifesini belirleme yetkisi bulunmakla birlikte odaya bağlı berberlik faaliyetinde bulunanların hizmet fiyatını belirleme serbestisini engellemesinin mümkün bulunmadığı, ayrıca sunulan delillerle davalının aynı iş kolunda faaliyet gösterenlere yönelik rekabet hakkını kötüye kullanarak yasada tanımlanan biçimde haksız eylem ve İstanbul genelinde piyasa dengesini değiştirecek nitelikte faaliyette bulunduğu da kanıtlanamadığı kabul edilmiştir.”

“Marka ile işletme adı arasındaki fonksiyon farklılığı ve davalının bu ibareyi işletme adı olarak kullanmaya başladığı 2002 yılı itibariyle hizmet alıcılarının aynı coğrafik bölgede bulunmamaları gözetildiğinde, davacı markaları ile itibas oluşturmayacağı, aksinin kabulü halinde dahi davacının uzun süre sessiz kalarak hak kaybına uğradığı anlaşılmıştır.”

“Taraflar arasındaki sözleşme ilişkisi sona ermesine rağmen davalının iş yeri tabelalarında, vitrininde, menülerde, içeride asılı tabelalarda "...” ibaresini kullandığı, davalının eyleminin 556 sayılı KHK ve 6102 sayılı TTK kapsamında marka hakkına tecavüz ve haksız rekabet oluşturduğu kabul edilmiştir.”

“İbarelerinin okunuşlarının aynı olduğu, tarafların aynı iş kolunda, aynı sektörde ve aynı ilde faaliyet göstermesi nedeniyle davalının kullanımının haksız rekabete neden olma olasılığı bulunduğu kabul edilmiştir.”

“Mahkemece, iddia, savunma, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, davalının yasal bir hakka dayanmaksızın "...” ve "...” ibarelerini aynı/benzer hizmetlerde halk tarafından karıştırılma ihtimali doğuracak şekilde kullandığı gerekçesiyle tabelasında, kartvizitlerinde, basılı evraklarında, "...” ve "...” alan adlarında ve site içeriklerinde markasal olarak kullanılması delil olarak kabul edilmiştir.”

“9 kişilik ekiple hizmet verdiğini söylemesi gibi gerçek dışı ve yanıltıcı beyanlarda bulunması delil olarak kabul edilmiştir.”

2015 yılındaki delil durumu değerlendirildiğinde 9 dosya mevcuttur. Bu dosyalar kapsamında Yargıtay delillere yönelik açıklamalar yapmıştır. Bunlar:

“Bilirkişi raporu ve dosya kapsamına göre, B. Medikal firması tarafından teklif edilen E. marka STR 5510 d model buharlı sterilizatör cihazının teknik şartnameye uymadığı hususlarının mevcut ve gerçek olduğu kanaatine varılmıştır.”

“Davalıya ait iş yerinde 21.03.2012 tarihinde davacının şikâyeti üzerine arama yapılarak deliller elde edilmiştir.”

“Davalı taraf iş yerinde 04.12.2013 tarihinde yapılan keşifte elde edilen ürün (rulo makaraları) görselleri ile davacının TPE nezdinde tescilli 2013/01490 no’lu endüstriyel tasarım tescil belgesindeki tasarımların bilgilenmiş kullanıcı nazarında ayırt edilemeyecek derecede benzer olduğu, davalı ürününün kendi tescilli tasarımı kapsamında değil, davacının tescilli tasarımının koruması kapsamında kaldığı gerekçesiyle eylemin işlendiği sübut bulunmuştur.”

“Mahkemece, benimsenen bilirkişi raporu doğrultusunda; ... Fikri ve Sinaî Haklar Hukuk Mahkemesi’nin... D.İş sayılı dosyası kapsamında, davalının işyerinde 10.10.2013 tarihinde yapılan keşifte elde edilen ve "...” isimli kataloğunda... koduyla tanıtılıp satışa sunulan ürünler (uyku seti) ile davacının... nezdinde çoklu tescilli 2011/02725-(3) ve (19) numaralı tasarımlarının (tekstil deseni) ihlali olarak delil kabul edilmiştir.”

“Yargıtay İçtihatları Birleştirme Kararı’nda süresinden sonra yapılan temyiz istemleri hakkında yerel mahkeme bir karar verilebileceği gibi, Yargıtay’ca da bir karar verilebileceği öngörüldüğünden HUMK’ un 432/4. maddesi uyarınca davacı vekilinin katılma yoluyla temyiz isteminin süre yönünden reddine karar vermek gerekmiştir.”

“İlke olarak, davalı şirketin rekabet yasağı sözleşmesinin tarafı olmadığından akdi sorumluluğu bulunmadığından delil olarak görülmemiştir.”

“Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna göre, dava konusu ifadelerin bilgilendirme sınırını aştığı, beyanların davacı/karşı davalıları tarafların sözleşme kapsamında dahilinde beraber elde ettikleri müşteri portföyüne el koymakla suçladığı, yayınlanan ifadelerin 6102 sayılı TTK’ nın 55/1-a-1 maddesinde tanımlanan, başkalarının faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötüleme kapsamında olduğu, yasada tanımlanan haksız rekabeti

oluşturduğu, yanlar arasındaki sözleşmenin haksız olarak feshinden söz edilemeyeceği delil olarak kabul edilmiştir.”

“Mahkemece, davalının dava tarihinde tespit edilen fiyatların ve maliyetlerin ziyadesiyle altında satış yaptığı, hatta Ekmek Üreticileri Federasyonu tarafından davalıya noter kanalıyla haksız rekabet eylemine son vermesi gerekliliğiyle ihtar çekildiği delil olarak kabul edilmiştir.”

“Mahkemece, davacının endüstriyel tasarımına tecavüzün tespiti, bilirkişi raporunda da belirtildiği üzere sübut bulunmadığından bahisle delil yetersizliğine vurgu yapılmıştır.”

2016 yılındaki delil durumu değerlendirildiğinde 6 dosya mevcuttur. Bu dosyalar kapsamında Yargıtay delillere yönelik açıklamalar yapmıştır. Bunlar:

“Mahkemece bilirkişi raporunda belirlenen miktarın tamamı davalının zararı olarak kabul edilmiştir. Ancak davalının haksız rekabete konu hizmetler nedeniyle tahsil ettiği ücretlerin tamamının davacı zararı olarak kabulü mümkün değildir.”

“Mahkeme tarafından elde edilen tüm delillere göre ve dava açılan işletmenin turizm işletme belgesine sahip olduğu ve denetim bakımından ilgili bakanlığa tabi olduğu, davacının davalının haksız rekabetine ilişkin somut delil sunmadığı, nedeniyle dosyanın kabul edilmemesi uygun görülmüştür.”

“Mahkeme tarafından elde edilen bütün bilgiler ve delillere göre; davacı tarafın 709,2 KVA, 155 KVA, 48 KVA, 35 KVA, 715 KVA, 850 KVA jeneratör guruplarının modelleri kapsamında KVA belgeli olduğu, ihaleye konu güçleri kapsamadığı, davalının Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'ne hitaben yazdığı dilekçenin Ticaret Kanunu'nun 55. maddesi çerçevesinde yanlış veya yanıltıcı olmadığı anlaşılmıştır.”

“Mahkeme tarafından elde edilen delillere göre, davalının AVM bünyesinde fırın işlettiği, taraflar arasında bir üyelik ilişkisi bulunmadığı, davalının bünyesinde işlettiği fırından çıkan ekmekleri davacının belirlediği fiyatın altında sattığı, davalının aynen davacıya üye fırın işletmeleri için geçerli olduğu üzere ruhsat/çalışma izni aldığı, davacı odaya bağlı bir işletme olmamasına, ekmeğin mal edilmesinde davacı odaya bağlı fırınlarla aynı durumda olmasına, davacı hakkında da geçerli olan yasa, tüzük ve yönetmelik hükümlerine uymak suretiyle faaliyette bulunmasına nazaran münhasıran ucuz ekmek

satmasının haksız rekabet teşkil etmeyeceği nedeniyle davanın kabul edilmemesine hükmedilmiştir.”

“Mahkeme tarafından elde edilen delillere göre, reklamın kamu tüzel kişiliği yetkililerince de o dönemde ifade edilen çanak anten kirliliğine atıfta bulunarak kişiler üzerinde etki yaratmaya çalıştığı, reklamda gösterilen çanak antenler üzerinden davacı firma ya da dava dışı diğer firmaların isim ya da işaretinin bulunmadığı, doğrudan davacı firma ya da rakip firmaları hedef alıcı, aşağılayıcı, dürüstlük kuralına aykırı olarak aşağılayıcı bir ifadenin ya da görüntünün kullanılmadığı delil olarak kabul edilmiştir.”

“Mahkeme tarafından elde edilen delillere göre, iddiaların ispatlanamadığı sebebi ile dosyanın kabul edilmemesine hükmedilmiştir.”

2018 yılındaki delil durumu değerlendirildiğinde 1 dosya mevcuttur. Bu dosyalar kapsamında Yargıtay delillere yönelik açıklamalar yapmıştır. Bunlar:

“Müşteki ve suç işlediğinden şüphe duyulan kişinin ortak olduğu şirkete ait tüm defter ve belgelerin temini ile iddialar kapsamında uzman bilirkişiye tevdi ile rapor alınması, şüpheli ve eşi ile müşterinin şirketi adına açılmış bulunan tüm banka hesaplarının ve 2010 yılından bu yana hesap ekstrelerinin celbi ile incelenmesi ve müşterinin ve şüpheli ile şüphelinin eşinin ifadelerine başvurulması suretiyle, toplanacak deliller ve yapılacak inceleme neticesine uyarak şüphelinin hukuki durumunun belirlenmesi gerekmiştir.”

Yargıtay, (2012 - 2018) yılları arasındaki yerel mahkeme kararlarını bozmuş ise bu bozma ile ilgili bozma gerekçeleri nelerdir?

2012 Yılındaki Bozma Gerekçeleri:

“CMK. 'nun 193/2.maddesi kapsamında derhal beraat kararı verilebilecek bir durum bulunmadığı halde sanığın savunması alınıp sonucuna göre karar verilmesi gerekirken sanığın savunması alınmadan delil takdiri suretiyle yazılı şekilde suçun unsurları itibarıyla gerekli hallerin oluşmadığından bahisle beraat kararı verilmesi, Suça konu tüplerin müsaderesi veya iadesi hususunda bir karar verilmemesi, yasaya aykırı görülmüştür.”

2013 Yılındaki Bozma Gerekçeleri:

“6102 no’lu kanunun 62. hükmü haksız rekabet suçunu teşkil etmeyeceği gözetilerek, beraatı yerine delillerin takdirinde yanılığa gidilmesi isabetli olmamıştır.”

“Neticelerin birbiriyle mukayese edilmesi ve karar yerinde tartışılması suretiyle lehe olan yasanın belirlenmesi ve sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken, yanlış bir yol izlenmiş ve aleyhte bir karar alınmıştır.”

“Katılana ait ticari işletme için sunulan hizmette sanığa ait irtibat bilgilerinin yer almasının 6762 sayılı Yasa 64/2 ve 6102 sayılı Yasa 62 (l)-b maddeleri kapsamında haksız rekabet olarak değerlendirilmesi gerekirken delillerin takdirinde yanılığa düşülmüştür. Kendisini vekille temsil ettiren sanık yararına, karar tarihindeki 13/son maddesi nedeni ile ücrete hükmedilmesi gerektiğinin gözetilmemesi uygun olmamıştır.”

“Yargılamaya katılmasına karar verilen Likidgaz Dağıtım ve Endüstri A.Ş'nin karar başlığında katılan olarak gösterilmemesi, 3-Sanıkta Güneşgaz firmasına ait tüp ele geçmediği ve bu firmanın katılma talebi olmadığı halde 23.11.2010 tarihli duruşmada yargılamaya katılmasına karar vermek gerektiği icap etmektedir.”

“Tescilsiz ambalaj tasarımına yönelik tecavüzün önlenmesi talebiyle 6102 sayılı TTK. nun 55 vd maddeleri uyarınca dava açıldığına göre, uyuşmazlığın çözümünde genel mahkemeler görevli olduğu halde kararda yazılı gerekçe ile görevsizlik kararı verilmesi doğru olmamıştır.”

“Mahkeme tarafından her ne kadar davalı K.. B.. tarafından diğer davalıya verilen taşıma izninin idari bir işlem olduğundan bahisle bu tür davalarda idare mahkemelerinin görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmiş ise de ,davacı tarafça münhasıran davalılardan K.. B.. tarafından verilmiş bir kararın iptali istenilmeyip, davalıların birlikte gerçekleştirdikleri taşımacılık eylemlerinin 6102 sayılı TTK’ nin 55 vd. maddelerinde düzenlenen haksız rekabet oluşturduğu ileri sürülmektedir.”

“Mahkemece, davacının iddialarının, belirtilen maddeler kapsamında dürüstlüğe aykırılık ve neticede haksız rekabet teşkil edip etmediğinin gerektiğinde sektörden bilirkişinin de bulunduğu heyetten rapor alınmak suretiyle tartışılıp değerlendirilmesi ve yazılı gerekçeyle dava dosyasının reddi doğru olmamıştır.”

“Mahkemece, davacının iddialarının, belirtilen maddeler kapsamında dürüstlüğe aykırılık ve neticede haksız rekabet teşkil edip etmediğinin gerektiğinde sektörden bilirkişinin de bulunduğu heyetten rapor alınmak suretiyle tartışılıp değerlendirilmesi ve gerekçesiyle yargılama hakkaniyetli olmamış, hükmün bozulmasına karar verilmiştir.”

“Davalı gerçek kişinin şahsına ilişkin olarak haksız rekabette bulunduğu, davacı şirketlerin zararına hareket ettiği, hatta haksız rekabetin özel bir türü olarak düzenlenen ortağın sır saklama ve müdürün rekabet yasağı kuralını ihlal ettiğinin ileri sürüldüğü anlaşılmaktadır. Bu durum karşısında, davacının dava açmakta hukuki yararının olduğu, davalının kurduğu şirketlere yönelik değil, doğrudan kendisine yönelik iddiaların bulunduğu dikkate alınıp, taraf kanıtlarının toplanması ve neticelerine göre hüküm kurulması esas kabul edilmiştir.”

2014 Yılındaki Bozma Gerekçeleri:

“Karşıyaka 2. Ağır Ceza Mahkemesi”nin 17.01.2014 tarih ve 2014/152 D. Hükmünün yerinde görülmediğine bozma nedenine göre yapılacak işlerin yerinde ve o yer mahkemesince oluşturulmasına karar verilmiştir.”

“Mahkemece işin esasına girilerek oluşacak sonuç çerçevesinde bir karar vermek gerekirken yazılı şekilde görevsizlik kararı verilmesi doğru olmamış kararın bu nedenle bozulmasına karar vermek gerekmiştir.”

“Davalının yukarıda açıklanan eyleminin 6102 Sayılı TTK' nın 55/1-a-2. maddesi gereğince haksız rekabet teşkil ettiği kabul edilerek oluşacak sonuç çerçevesinde bir karar vermek gerekirken yanılığlı değerlendirme ile yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamış kararın bu sebeple davacı lehine olması icap etmiştir.”

“Uyuşmazlık TTK' nın 4. ve 5. maddeleri gözetildiğinde ticaret mahkemesinin görevi kapsamında bulunmaktadır. Bu nedenle mahkemece yazılı gerekçe ile görevsizlik kararı verilmesi doğru görülmemiş, davacı tarafının itirazlarının kabulü ile yerel mahkeme hükmünün bozulması gerekmiştir.”

“Mahkemece işin esasına girilerek oluşacak sonuç çerçevesinde bir karar vermek gerekirken yazılı olduğu şekilde görevsizlik kararı verilmesi doğru olmamış, kararın bu nedenle davacı faydasına ve hükmün bozulması uygun görülmüştür.”

“Mahkemece, davacının iddialarının, belirtilen maddeler kapsamında dürüstlüğe aykırılık ve neticede haksız rekabet teşkil edip etmediğinin gerektiğinde sektörden bilirkişinin de bulunduğu heyetten rapor alınmak suretiyle tartışılıp değerlendirilmesi ve neticesine uygun karar verilmediğinden, yazılı gerekçeyle dosyanın reddi doğru olmamış, kararın davacı taraflar lehine bozulmasına karar verilmesi uygun görülmüştür.”

“Dairemizin yerleşik kararlarında da belirtildiği üzere, sicilden terkin edilmediği sürece usulüne uygun olarak tescil edilmiş bir ticaret unvanının kullanımı haksız rekabet oluşturmaz. Somut uyuşmazlıkta 6102 sayılı TTK' nın 52 maddesinde sayılan terkin dışındaki diğer haksız kullanım halleri ile haksız rekabete ilişkin aynı kanununun 54. vd. maddelerindeki hususların varlığı da kanıtlanamadığına göre davalı kullanımı haksız rekabet oluşturmadığı halde mahkemece haksız rekabetin önlenmesine karar verilmesi uygun bulunmamış davalı faydasına olmak üzere hükmedilmesi uygun bulunmuştur.”

“Mahkemece, davacının marka hakkına dayanmadığı, 6102 sayılı TTK' da düzenlenen haksız rekabet hükümlerine dayandığı gözetilerek, işin esasının incelenmesi ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru olmamış, kararın bu nedenle davacı yararına bozulması gerekmiştir.”

2015 Yılındaki Bozma Gerekçeleri:

“Varlığı ileri sürülen haksız fiilin 6102 sayılı TTK' nın 55/a-2, 3 ve 4. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile davanın esasına girilmesi gerekirken, yazılı şekilde dava dilekçesinin görev nedeniyle kabul edilmemesi uygun görülmemiş, hüküm bozulmuştur.”

“Davalının web sayfasındaki ifadelerin, haksız rekabet oluşturup oluşturmadığı hususunda anılan madde uyarınca değerlendirme yapıp sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi de doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.”

“Somut uyuşmazlıkta, davalının "... ibaresini ticaret unvanının kılavuz sözcüğü olarak kullanmasının karıştırılmaya yol açacağı hususunda yeterli araştırma ve inceleme yapılmaksızın yazılı şekilde haksız rekabetin varlığı ile unvandan terkinine karar verilmesi doğru olmamış, hükmün bu bakımdan davalı yararına bozulması gerekmiştir.”

“Mahkemece, hüküm fıkrasının 2' nci paragrafında "davalı şirketin ticari faaliyetlerinde davacı şirketin ticari sırrı kapsamındaki bilgi ve belgelerden yararlandığı" denilmek

suretiyle haksız rekabetin varlığı kabul edilmiş ve bu şekilde oluşan haksız rekabetinin önlenmesine dair hüküm tesis edilmişse de, davalı şirketin yararlandığı, davacıya ait bilgi ve belgelerin, davacı ticari sırlarının neler olduğu, hangi üretim teknikleri ile satış stratejilerinin davalıda kullanıldığı hususunda gerek karar gerekçesinde, gerekse de hüküm fıkrasında bir açıklama yapılmaması suretiyle infazda tereddüde mahal verecek ve davalı şirketin tüm ticari faaliyetine engel olabilecek şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir. Yine mahkemece, 6102 sayılı TTK' nın 55/1/c/1, 2, 3 ve 1/d maddelerinin davalı şirket tarafından ihlal edildiği gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmişse de bu maddelerden gösterilen şartların ne surette gerçekleştirildiğinin irdelenmemesi, hangi eylemlerin anılan maddedeki ihlallere sebebiyet verdiğinin belirtilmemesi, davacı şirketin muhasebe görevlisi olan Y. Ş. ile davacı arasında 818 sayılı BK' nın 348. (6098 sayılı TBK' nın 444.) maddesi kapsamında bir rekabet yasağı sözleşmesinin bulunmamasının bu davaya etkisi hususunda bir değerlendirme yapılmaması da doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.”

“6102 sayılı TTK' nın 55/1-a-2 maddesi uyarınca, haksız rekabetin varlığı için haksız rekabet konusu eylemin ve eylemden doğan maddi zararın hemen gerçekleşmesi gerekmeyip, bizatihi eylemin varlığı yeterlidir. Somut olayda; davalının, davacıya ait ihale konusu ürünü, en azından bazı özellikleri itibariyle gerçeğe aykırı ve yanıltıcı beyanlarla kötülediği hususu bilirkişi raporuyla da tespit olunmuş olmakla, mahkemece, davalının eyleminin bu doğrultuda değerlendirilip, haksız eylemin gerçekleştiği kabul edilerek, davacı tarafın maddi ve manevi tazminat istemleri ile diğer istemlerinin incelenerek karara bağlanması gerekirken, yazılı şekilde haksız eylemin gerçekleşmediğinden bahisle davanın reddine karar verilmesi doğru olmamış, kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.”

“Her ne kadar TTK' nın 54. maddesi uyarınca davacı, iltibasa neden olan ticaret unvanının terkinini isteyebilme hakkına sahip ise de; Dairemizin yerleşmiş uygulamalarına göre, böyle bir davanın makul sürede açılması gerekir. Ticaret unvanları tescil ve ilana tabi bulunduğundan makul sürenin hesabında bunun da nazara alınması icap eder. Makul sürenin geçirilmesi halinde sessiz kalma nedeni ile hak kaybı oluşur. Somut uyuşmazlıkta, her ne kadar her iki tarafın ticaret unvanının esas unsurları benzer ise de, davalının unvanının tescilinden yaklaşık 10 yıl sonra dava açıldığından, kendisini mevcut unvanı ile tanıtan davalının unvanının terkinini istenemez. Bu itibarla mahkemece

davanın reddine karar vermek gerekirken kabulüne karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.”

“Öncelikle tarafların dava tarihinde yürürlükte bulunan 6762 sayılı TTK' nın 14 vd. (6102 sayılı TTK' nın 11 vd.) maddeleri kapsamında tacir ya da esnaf sayılıp sayılmayacakları belirlenmek suretiyle; uyuşmazlığa 818 sayılı BK' nun 48. veya 6762 sayılı TTK' nın 56 vd. maddelerinin uygulanıp uygulanmayacağı hususu tespit edilerek uyuşmazlığın hukuki niteliği saptandıktan sonra hâsıl olacak sonuca göre bir karar vermek gerekirken anılan husus nazara alınmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.”

“Mahkemece davanın kısmen reddine karar verilmiş olmasına rağmen yargılama sırasında vekille temsil edilen davalı yararına vekâlet ücreti takdir edilmemiş bulunması doğru olmamış, hükmün bu yönden bozulması gerekmiş ise de yapılan yanlışlığın giderilmesi yeniden yargılama yapılmasını gerektirmediğinden kararın anılan yönden düzeltilerek onanmasına karar vermek gerekmiştir.”

“Davalı tacir olup, basiretli şekilde hareket etmek ve ticari işlerinde daha dikkatli ve özenli davranmak durumundadır. Öte yandan, 6098 sayılı TBK' nın 58. maddesi manevi tazminata karar verilmesi için kusurlu olma hali yeterli görülmüştür. O halde, davalının eylemleriyle davacı markasına tecavüz ettiği sabit olduğuna göre, uygun bir manevi tazminata hükmedilmesi gerekirken, talebin 556 sayılı KHK' nın 68. maddesinde düzenlenen itibar tazminatı gibi değerlendirilmesi suretiyle, yazılı şekilde karar verilmesi isabetli görülmemiş ve hükmün davacı faydasına bozulmasına hükmedilmiştir.”

“Mahkemece davalının eyleminin aynı zamanda suç teşkil edip etmediği somut olay bakımından ceza zamanaşımı sürelerinin uygulanmasını gerektirir bir durumun var olup olmadığına dair bir değerlendirme yapılmaksızın yazılı gerekçeyle davanın reddi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.”

“Somut olayın özelliği, iddianın ileri sürülüş şekli, davalı şirket bünyesinde işe başlayan işçinin davacı şirketin ekonomik ve ticari sırlarını ifşaya yöneltildiğine dair iddialar dikkate alınarak; 6102 sayılı TTK' nın 54/ b-3 maddesi çerçevesinde, davalının eyleminin haksız rekabet teşkil edip etmediği üzerinde durularak, varılacak sonuca göre davacının maddi zararının tazmini gerekirken, yanılığılı değerlendirme ile yazılı şekilde davanın usulden reddi doğru görülmemiş, kararın bozulması gerekmiştir.”

“Her ne kadar tarafların ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılmış, bilançolarının istikrarlı olmadığı tespit edilmiş ve davacının uğradığı zarar tespit edilememiş ise de, davalının eylemlerinin haksız rekabet yarattığına kanaat getirilmekle davacının uğradığı zararı tazmin amacıyla 818 sayılı BK' nın 42. maddesi (6098 sayılı TBK m.50/2) kapsamında hakkaniyete uygun bir maddi tazminatın mahkemece tayin ve takdiri gerekirken, yazılı gerekçeyle talebin reddi doğru olmadığından, hükmün davacı yararına bozulması gerekmiştir.”

“Düzenleme uyarınca eylemin aynı zamanda suç olması halinde ceza zamanaşımı sürelerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Somut olayda, zamanaşımı süresinin belirlenmesi bakımından davalının eylemi aynı Kanun'un 64/1. maddesi delaletiyle 57/6. maddesi kapsamında (6102 sayılı TTK' nın 62/1-a delaletiyle 55/1-b-2. maddesi) cezayı gerektiren bir fiil olup, zamanaşımı süresi 5237 sayılı TCK' nın 66/1-e maddesi uyarınca sekiz yıl olacağından dava tarihi itibarıyla zamanaşımı süresinin dolduğundan bahsedilemeyecektir. Bu açıklamalar uyarınca mahkemece işin esasına girilip sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçeyle davanın zamanaşımı nedeniyle reddi uygun olmamış bozma işlemini icap ettirmiştir.”

“Mahkemece görüşüne başvurulmuş bilirkişi heyetince söz konusu haberde geçen, davalının kendi ürününün tuğlaya nazaran daha çevre dostu olduğu yolundaki beyanları ile davalının kendi ürününde kırmızı tuğlada olduğu gibi birinci sınıf tarım toprağı kullanmadığı ve bütün tuğla fabrikalarının domates, biber ve sebzelerin üretildiği kırmızı toprağı alıp kullandığı, şeklindeki beyanlarının haksız rekabet oluşturacağı belirtilmiştir. Bu durumda, mahkemece, 6102 sayılı TTK' nın 55. maddesi gereğince davalı eyleminin haksız yere incitici beyan niteliğinde olduğu halde, söz konusu haberin haksız rekabet oluşturmayacağından bahisle davanın reddi doğru görülmemiş, kararın bozulmasına hükmetmek icap etmiştir.”

“Davacının davalıya karşı ileri sürebileceği farklı istemlerini bu şekilde tek bir davada isteyebilmesi mümkün olup, objektif dava birleştirmesi söz konusudur. Öte yandan, mahkemece davaya fikri ve sınaî haklar hukuk mahkemesi sıfatıyla bakılmıştır. AAÜT de fikri sınaî haklar mahkemesi sıfatıyla bakılan davalarda hükmedilecek vekâlet ücreti genel mahkemelerden farklı olarak düzenlenmiştir. Bu durum karşısında, kabul edilen taleplerin her biri için davacı yararına ayrı ayrı ve hüküm tarihinde yürürlükte bulunan

AAÜT' nin fikri ve sınaî haklar hukuk mahkemesi için geçerli vekâlet ücretine hükmedilmesi gerekirken yazılı şekilde genel mahkemeler için geçerli vekâlet ücretine göre karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.”

“Mahkemece davalı eyleminin haksız rekabet oluşturduğu kabul edildiğine göre, tazminat belirlemesinin 6102 sayılı TTK. m. 56 vd. uyarınca yapılması gerekirken talebin niteliği gereği uyuşmazlık konusu yapılmayan 556 sayılı KHK. m. 66 ve 6098 sayılı TBK. m. 50'ye dayalı olarak maddi tazminat ve buna dayalı olarak manevi tazminat takdiri doğru görülmemiş kararın taraflar yararına bozulması gerekmiştir. Davacı tarafça, davalının tecavüz oluşturan eyleminin önlenmesi ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasını talep edildiğine göre, mahkemece davalının haksız rekabet oluşturan eylemi nedeniyle tecavüzün sona erdirilmesini sağlayacak uygun tedbirin belirlenmesine de hükmedilmesi gerektiği halde, bu hususta olumlu ya da olumsuz bir karar verilmemesi doğru görülmemiş, kararın davacı yararına bozulması gerekmiştir.”

2016 Yılındaki Bozma Gerekçeleri:

“Mahkemece, talebin fikri ve sınaî haklardan kaynaklandığı gerekçesiyle yazılı şekilde görevsizlik kararı verilmiştir. Ancak, davacı taraf TPE nezdinde tescilli tasarımı olduğunu iddia etmemiş ve 554 sayılı KHK'ye dayanmamıştır. Bu durumda, 554 sayılı KHK'nin 1/2. maddesinde tescilsiz tasarımların genel hükümlere tabi olduğu düzenlendiğine göre, davanın 6102 sayılı TTK' nin 54. ve devamı maddelerine dayanılarak açılan haksız rekabet davası olduğu anlaşılınca, yazılı gerekçeyle görevsizlik olarak tanımlanması nedeniyle bozulmasına karar verilmesi uygun görülmemiştir.”

“Bu uyuşmazlıkta 6102 TTK' nin m.55-a ve m.55-c maddeleri gereğince mutlak ticari dava niteliği taşımasına ve açık biçimde asliye ticaret mahkemelerinin görev alanında bulunmasına rağmen, mahkemece, iş mahkemesinin davaya bakmakla görevli olduğundan bahisle verilen görevsizlik kararı yerinde görülmemiş, bozma işlemini gerektirmiştir.”

“Mahkemece görevsizlik kararı verilirken Dairemizin 06.05.2013 tarihli 2012/11286 esas ve 2013/9171 karar sayılı ilamı karara dayanak gösterilmiş ise de, onama ilamına konu Fikrî Sınaî Haklar Hukuk Mahkemesi'nin bahsi geçen 2011/... esas sayılı dosyasında davacı tarafından eser sahipliğinden doğan haklarına dayanılarak... 66.

maddesi uyarınca vaki tecavüzün refi talep edildiğine göre, anılan karar ve ilamın işbu dosya yönünden emsal teşkil edemeyeceği de gözetilerek, mahkemece için esasına girilmesi gerekirken, davanın görev nedeniyle kabul edilmemesi uygun olmamış, bozma işlemi uygulanmasını gerektirmiştir.”

“Mahkemece, davanın markaya tecavüz iddiasına dayalı olarak açıldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmiştir. Ancak, davacılar vekili tarafından marka hakkına dayalı bir iddia ileri sürülmediği gibi, uyuşmazlık, basın organlarının ve bilişim kuruluşlarının sorumluluğunu düzenleyen ve 6102 sayılı TTK’ nın 58. maddesi gereğince, haksız eylemden kaynaklanan haksız rekabete dayanmaktadır. Bu durumda, mahkemece, uyuşmazlığa 556 sayılı KHK’ nin uygulanmasının mümkün olmadığı gözetilerek, için esasına girilip neticesine uygun bir hüküm uygulaması icap etmişken, görevsizlik kararı verilmesi uygun bulunmadığından, kararın bozulması gerekmiştir.”

“Mahkemece, öncelikle haksız rekabete konu hizmetler nedeniyle davalının elde ettiği net karın hesaplanması ve haksız rekabet tarihi itibarıyla taraflar dışında aynı hizmetleri veren başka firmaların olup olmadığı araştırılarak, davalının eylemi nedeniyle davacının uğradığı zararın tespit edilmesi, bu hususlar üzerinde durularak yapılacak inceleme sonucu davacının uğradığı zararın tespiti mümkün olmazsa bu durumda da Borçlar Kanunu’nun 42. maddesi uyarınca uygun bir tazminatın belirlenerek hüküm altına alınması gerekirken, anılan hususlar üzerinde durulmadan yapılan hesaplama sonucuna göre haksız rekabete konu hizmetler nedeniyle davalının tahsil ettiği ücretlerin tamamının tazminat miktarı olarak esas alınması suretiyle hüküm kurulması uygun bulunmamış ve davalı yararına bozmayı gerektirmiştir.”

“Her ne kadar otellerin Kültür ve Turizm Bakanlığında almış bulunduğu Turizm İşletme Belgesinin belediyelerin vermiş olduğu düğün salonu işletme ruhsatlarıyla aynı değerde bir belge olarak kabulü mümkün ise de, davacı tarafından, davalının almış bulunduğu Turizm İşletme Belgesinin, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 09.07.2012 tarihinde iptal edildiği ve dava tarihi olan 05.05.2014 tarihi itibarıyla böyle bir belgeye sahip olmadığı, ancak yargılamanın devamı sırasında 29.04.2015 tarihinde yeniden bu belgeyi aldığı ileri sürülmüş olmakla, mahkemece bu hususa ilişkin ticari kayıt ve belgelerini getirmesi için davalı tarafa mühlet tanınması HMK 220/3’e göre işlem yapılması

gerekirken, salt davalı tarafın sözlü beyanlarına dayalı olarak davanın reddi uygun görülmemiş ve kararın davacı şirket faydasına ortadan kaldırılmasına karar verilmiştir.”

“Bizzat ihale makamı tarafından TSE belgesi aranmadığı gibi, davalı tarafça Bakanlığa gönderilen yazıda belirtilen “ ...Ayrıca firmanın satın alması düşünülen bu güçlerde herhangi bir referansı ve tecrübesi yoktur...” şeklindeki beyanın da bizatihi gereksiz yere incitici nitelikte bir beyan olduğu, kaldı ki karar gerekçesinde adliyede çıkan yangın konusuna yer verilmesinin de bu yönde yapılmış bir tespit bulunmadığından yerinde olmadığı anlaşılmalı, yanlış değerlendirme ile hüküm kurulması uygun olmadığından davacı taraf lehine kanun yararına bozma işlemi uygulanması gerekmektedir.”

“Dosyanın yanlış değerlendirme ile hüküm kurulması uygun olmadığından davacı taraf lehine kanun yararına bozma işlemi uygulanması gerekmektedir.”

“Mahkemece, davalının kabulünde olan ve tespit edilen fiyattan daha ucuza ekmek satması eyleminin TTK’ nin 55/1-e maddesi uyarınca aynı işi yapanlara karşı haksız rekabet teşkil ettiği gözetilerek dosyanın işleme alınması gerekirken, yanlış değerlendirilmeye dayalı hüküm verilmesi uygun olmadığı için kararın davacı yararına bozulması gerekmiştir.”

“TTK'nin 55/1.a.1 kapsamında yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici mahiyette olmadığı gibi, TTK'nin 55/1.b.1 anlamında da müşterilerle kendisinin bizzat sözleşme yapabilmesi için, onları başkalarıyla yapmış oldukları sözleşmelere aykırı davranmaya yöneltmek mahiyetinde de sayılamayacağı ve bu itibarla haksız rekabet teşkil etmeyeceği nazara alınmaksızın yanlış değerlendirilmeye dayalı, yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.”

“Davalının e-mailinde geçen anılan ifadelerinin davacının ürünlerini kötüleme içerdiği sabittir. Ancak, ifade özgürlüğü çerçevesinde vakıa, olay ve şahsi fikirler kural olarak açıklanabilir, dolayısıyla prensip, gerçeklerin ve yorumların her zaman açıklanabileceğidir. Bir kişi ya da faaliyetleri ile ilgili yapılan olumsuz açıklama ya da beyanlar tek başına haksız rekabet teşkil etmez. Kötüleme içeren açıklama ancak yanlış veya yanıltıcı ya da gereksiz yere incitici ise haksız rekabet olarak nitelendirilebilir. Bu durumda mahkemece, tarafların iddia ve savunmaları ile delilleri bu kapsamda ele alınıp davalıdan sadır olan e-maildeki ifadelerin yanlış, yanıltıcı ya da gereksiz yere incitici

olup olmadığı, dolayısıyla haksız rekabet teşkil edip etmediğinin değerlendirilerek ulaşılabacak sonuç çerçevesinde yanlışlı değerlendirme yapılmıştır.”

2017 Yılındaki Bozma Gerekçeleri:

“Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca 03.09.2015 tarihli raporda sayılan eksikliklerin ikmal edilmesini takiben şüpheliler hakkında kamu davası açılması gerektiği gözetilmeden, itirazın uygun bulunması yerine kabul edilmemesi nedenleri ile kanun yararına bozma işlemine tabi tutulmuştur.”

“6102 sayılı ... ’nın 54. ve devamı maddeleri kapsamında dürüstlük kurallarına aykırı ve karışıklığa yol açmak suretiyle haksız rekabet oluşturacak bir ibare olup olmadığına ayrıca değerlendirilmesi gerekir. Mahkemece bu hususta bir değerlendirme yapılmaksızın sadece marka hakkına tecavüz oluşturan eylemlerin varlığından bahisle ticaret unvanında yer alan KTS ibaresinin de terkinine hüküm kurulması uygun olmadığından davalı taraf lehine bozulması gerekmektedir.”

“Davacının haksız uygulamalarına yönelik tepkiye bağlı nitelermelerin haksızlığa uğrayan davalının düşüncelerini açıklaması ve ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile dosyanın incelenmesi doğru bulunmamış, alınan hükmün davacı lehine yeniden incelenmesi gerektiği belirtilmiştir.”

2018 Yılındaki Bozma Gerekçeleri:

“Şikâyet dilekçesinden sonra hiçbir işlem yapılmadan kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar verildiği gözetilerek, itirazın bu yönden kabul edilmesi gerekmiştir. Dosya bu yüzden bozma işlemine tabi tutulmuştur.”

Araştırma sorularına göre ve elde edilen bulgular çerçevesinde; araştırmanın verilerini genel bir bakış açısı ile değerlendirecek olursak;

İşletmelerin haksız rekabetin oluşumu hakkında ve gerçekleştirdikleri rekabetin haksız rekabet olup olmadıkları konusunda bir farkındalık eksikliği bulunmaktadır. Bilgi eksikliğinin varlığı açılan davaların; aynı dava dosyasında birden fazla haksız rekabet hali arasına dahil edilmesi, haksız rekabet hallerinin çoğunun belirli haller üzerinde yoğunlaşması, haksız rekabet hallerinden bazıları ile ilgili bugüne kadar hiç dava açılmamış olması da bu belirtilen hususu desteklemektedir.

Yargıtay'ın gerekçeli kararlarında doktrinlere vurgu yapılmaması, doktrinsel altyapının tercih edilmemesi bir eksiklik olarak tespit edilmiştir. Kararlara karşı oy kullanan üyelerin bazılarında doktrinlere atıfla kararlara karşı çıkıldığı ve bu hususta haklı oldukları tarafımızca tespit edilmiştir ancak bu üyenin kararının tek başına etkisiz olması dosyaların neticesini de değiştirmemiştir. Bunun yanında bazı karşı oy kullanan üyelerin de gerekçelerini kanuni dayanakları veya doktrinindeki açıklamaları ile göstermeden ilgili çoğunluğun kararına katılmıyorum demesi de bir sorun olarak tespit edilmiştir.

Yerel mahkemeler, bilirkişi incelemelerine ve hazırlanacak teknik raporlar doğrultusunda kararlar vermeye titizlik göstermelidirler. Çünkü bu husus dosyalara ilişkin verilecek kararları da güçlendirmektedir.

Dava dosyalarına ilişkin hem yerel mahkemelerce hem de Yargıtay tarafından gerekçeli kararlar yazılırken elde edilmiş bulgular, deliller, bilirkişi ve diğer hususlar da daha açık ve karar özetlerinde yer alacak şekilde ifade edilmelidir. Nitekim yargı mensubu olmayan, araştırma yapan kimselerin de bu ticari davalar hakkında bilgi edinmesi de böylelikle kolaylaşabilecektir.

Öneriler

Haksız rekabeti incelerken elde edilen bilgiler ışığında; kavramın zaruret halinde olduğu ve özellikle gelişen piyasa sistemimizin dış dünya ile kanuni ve ticari entegrasyonu ile gerçekleştirilen ticari ilişkilerimiz için mevcut durumumuzu koruyan bir anlayışla oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Nitekim diğer kanunlarda olduğu gibi TTK da yabancı ülkelerden alınan kanun maddelerinin çevrilmesi ile ülkemizin piyasa durumuna uyarlanmıştır. Bu hususta top yekûn (bir bütün halinde) bir düzenleme yapmak yerine kanun koyucu ihtiyaç olan alanda ve konuda parçalı bir şekilde bir kısmını genel nitelikteki kanunlarımız (Borçlar Kanunu, Ticaret Kanunu) içerisine diğer bir kısmını özel nitelik taşıyan (FSEK, MARKHK, İTHHRÖK ve RK, TKHK) içerisine dâhil edilmiştir.

Oysaki Arkan'ın ve Yasaman'ın kitaplarında değindiği gibi haksız rekabet kavramının oluşan bu kavram karmaşasından kurtarılması için ilgili bütün kanunlarda yer alan maddeleri ile birlikte ve haksız rekabetin ulus ötesi ticari durumları ilgilendiren boyutları ile birlikte TBMM tarafından çıkarılacak tek bir 'Haksız Rekabet Kanunu' içerisinde

düzenlemek teorik düzen ve pratik ekonomik işlevsellik için daha uygun ve kullanışlı olacaktır.

Nitekim belirttiğimiz bu husus, haksız rekabet kavramını aldığımız ülkelerde başta Almanya, sonrasında İsviçre ve Fransa'da bu şekilde ayrı bir kanun şeklinde düzenlenmektedir.

Bu zarureti belirten bir diğer önemli hususta bu alandaki kanun karmaşasından kaynaklanan hususun; ticaret mahkemeleri tarafından, dava dosyalarına ilişkin olaylar incelenirken kararlarını da etkilediğini ve neredeyse açılmış dava dosyalarının birçoğunda Yargıtay'ca bozma işlemine konu olduğu incelenmiştir.

Yargıtay'a temyize gönderilen dosyalardan bazıları 01.07.2012 öncesinde meydana geldiği için ve bu tarihten sonra da temyiz de incelendiği için, Yargıtay yeni kanuni düzenlemeye göre inceleme yaparak yerel mahkemelerin bir kısım kararlarını düzenlemeye uymadığı için bozmuştur. Bir diğer husus davaların yoğunluğu ve yargının iş yükünün fazlalığı Yargıtay'ın kararlarının gecikmesine neden olmaktadır.

Nitekim bu yüzden de dava ilk açılış tarihi ile nihai karar tarihi arasında uzun bir dönem geçmekte ve bu süreç içerisinde de bazen yeni düzenlemelerin hayata geçirildiği görülmektedir.

Her yeni kanunun yürürlüğe girmesine müteakip Yargıtay'daki her bir daire kendi görev alanına giren konularda içtihat yayınlamalı ve daha isabetli kararların alınması için de özellikle haksız rekabet ile ilgili konularda Yargıtay Büyük Genel Kurulu tarafından içtihatları birleştirme kararları alınmalıdır. Böylelikle yerel mahkemelerin daha isabetli kararlar alacağını, Yargıtay'ın da iş yükünün azalabileceği düşünülmektedir.

Son olarak bu tez çalışması; ileriki süreçlerde haksız rekabet alanına ilgi duyacak olanlara veya bu alana yönelik genel bir literatür taraması yapacak olan; gerek yargı mensupları gerekse de akademik camia için benzer davaları ve bu davalara ilişkin kanaatlerin yanı sıra davalara ilişkin verileri bir araya getiren bir çalışma niteliği taşımaktadır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Arkan, S. (2004). *Ticari İşletme Hukuku*, bs. 7, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü (Ticari İşletme).
- Arkan, S. (2017/III). *Ticari İşletme Hukuku*, Son Değişikliklere Göre Hazırlanmış ve Genişletilmiş 23. Bası.
- Aslan, İ.Y. (2012). *6102 Yeni TTK'ya Göre Hazırlanmış Ticaret Hukuku Dersleri/ 6.Baskı* (Ticaret Hukuku).
- Ayhan, R. , Özdemir M. ve Çağlar, H. , (2012). *6102 TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar/ 5.Bası. , Ankara.*
- Bahtiyar, M. (2012). *Ticari İşletme Hukuku*, Yeni TTK'ya Uyarlanmış 12. Baskı, Beta Yayınları , İstanbul (Bahtiyar, Ticari İşletme Hukuku).
- Bahtiyar, M. (2013). *Ticari İşletme Hukuku*, Yeni TTK'ya Uyarlanmış 13. Baskı, Beta Yayınları İstanbul.
- Bilgili, İ. F. ve Demirkapı, E. (2014). *Ticari İşletme Hukuku*, 5. Baskı.
- Bozkurt, T. (2016). *Ticari İşletme Hukuku*, Tamamı Yenilenmiş 2. Baskı.
- Denzin, N. K. ve Lincoln, Y. S. (2005). *The Sage Handbook Of Qualitative Research. Thousand Oaks, CA Sage.*
- Dinçer, M. A. M. (2013). *T.C. Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü Anabilim Dalı Doktora Tezi , Kurumsal Kuram ve Rekabet Olgusu: İnovasyon ve Kümelenme Açısından Bir Değerlendirme*, Sakarya.
- Dirikkan, H. (1996). *Karşılaştırmalı Hukuk Açısından Damping ve Antidamping Önlemler*, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.
- Doğanay, İ. (2004). *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, C. I, 4. Bası, İstanbul, Beta.
- Domaniç, H. (1988). *Ticaret Hukukunun Genel Esasları*, İstanbul.
- Domaniç, H. ve, Ulusoy, E. (2007). *Ticaret Hukukunun Genel Esasları TTK Tasarısı ve Gereçekleri İle Birlikte*, Gözden Geçirilmiş 5. Bası, İstanbul.
- Düztepe, Ş. (1993). *Dış Ticarete Haksız Rekabet ve Haksız Rekabete Karşı Korunma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- Erdil, E. (2012). *Haksız Rekabet Hukuku*, Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik Analizi - Kuramsal ve Pratik Bilgiler*, Siyasal Kitabevi, Ankara.

- Güven, Ş. (2012). *Haksız Rekabet Hukukunun Amacı ve Koruduğu Menfaatler*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- İmregün, O. (2005). *Kara Ticareti Hukuku Dersleri*, 13. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Karahasan, M. R. (2003). *Sorumluluk Hukuku Birinci Kitap: Kusura Dayanan Sorumluluk Hukuku*, 6. bası, İstanbul.
- Kayar, İ. (2015). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku*, Gözden Geçirilmiş 3. Baskı.
- Kuşkonmaz, T. (2006). *Eğitimde Araştırma Yöntemleri Ders Ödevi*, Ankara.
- Merriam, S. (2015). *Qualitative Research: A Guide To Design and Implementation*.
- Orhan, U. (2018). *T.C. Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Kurumsal Uzaklık Temelli Sorunların Çözümünde Yerli Yöneticilerin Rolü: Türk Yöneticiler Ekseninde Nitel Bir Araştırma*, Sakarya.
- Oruç, M. (2008). *T.C İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Haksız Rekabette Maddi Tazminat Davası*, İstanbul.
- Okan, N. (2005). Avrupa, *Avrupa Birliği ve Alman Hukukunda Haksız Rekabet*, Eskişehir Barosu Dergisi, S.8, Ekim.
- Özdemir, G. T. (2005). *Roma Haksız Rekabet Hukukuna İlişkin Olarak Actio Servi Corrupti*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 80. Yıl Armağanı, C: 54.
- Özkan, A. F. (2017). *TBB dergisi*; s.267.
- Sarıkaya, S. (2014). *Haksız Rekabet Hukukunda Sözleşmeyi İhlale Veya Sona Erdirmeye Yönelme. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Özel Hukuk Bilim Dalı*, İstanbul.
- Tekeli, R. ve, İlman, T. , *Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 1, (s.393).
- Ülgen, H. , Teoman, Ö. , Helvacı, M. , Kendigelen, A. , Kaya, A. ve, Ertan, F. N. (2009). *Ticari İşletme Hukuku*, Vedat Kitapçılık, İstanbul (Ülgen, Ticari İşletme Hukuku).
- Yasaman, H. (2009). *Haksız Rekabet Hukukunun Amacı ve Kapsamı İsviçre Borçlar Kanunu'nun İktibasının 80. Yılında İsviçre Borçlar Hukuku'nun Türk Ticaret Hukuku'na Etkileri*, Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Yasan, M. ve, Kayıhan, Ş. (2017). *Ticari İşletme Hukuku*, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Yavaş, M. (2006). *Haksız Rekabet Kavramı ve Bu Alandaki Koruyucu Dava ve Tedbir Türleri*, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Armağan Özel Sayısı, Yayın No: 1397, Armağan Dizisi: 8, Cilt: 12, S.: 1-3, 2004-2006, Dizgi: Beta Basım Yayım, Kurtiş Matbaacılık, İstanbul.

Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2004). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Diğer Yayınlar

- Yargıtay 7.Ceza Dairesi 2012/30995 E. 2014/2262 K. Şubat 2014 s.1-2
- Yargıtay 7.Ceza Dairesi 2013/5258 E. 2013/11967 K. Mayıs 2013 s.1
- Yargıtay 7.Ceza Dairesi 2013/5259 E. 2013/11761 K. Mayıs 2013 s.1
- Yargıtay 7.Ceza Dairesi 2013/17900 E. 2014/11109 K. Haziran 2014 s.1
- Yargıtay 7.Ceza Dairesi 2013/12553 E. 2014/11609 K. Haziran 2014 s.1
- Yargıtay 7.Ceza Dairesi 2013/3960 E. 2014/14689 K. Temmuz 2014 s.1
- Yargıtay 7.Ceza Dairesi 2013/12892 E. 2014/21408 K. Kasım 2014 s.1
- Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2013/8957 E. 2013/12548 K. Haziran 2013 s.1
- Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2013/17735 E. 2014/237 K. Ocak 2014 s.1
- Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2013/12216 E. 2014/2346 K. Şubat 2014 s.1
- Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2013/14322 E. 2014/3814 K. Şubat 2014 s.1-2
- Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2013/15130 E. 2014/4923 K. Mart 2014 s.1
- Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2013/2768 E. 2014/7162 K. Nisan 2014 s.1
- Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2013/15672 E. 2014/7471 K. Nisan 2014) s.1
- Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2013/18035 E. 2014/12710 K. Temmuz 2014) s.1
- Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2013/9844 E. 2014/13669 K. Eylül 2014) s.1
- Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2013/12796 E. 2014/14333 K. Eylül 2014) s.1-2
- Yargıtay 15.Ceza Dairesi 2014/12538 E. 2014/17204 K. Ekim 2014 s.1
- Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2014/7306 E. 2014/9849 K. Mayıs 2014 s.1
- Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2014/4049 E. 2014/11107 K. Haziran 2014 s.1
- Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2014/5946 E. 2014/11805 K. Haziran 2014 s.1
- Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2014/5617 E. 2014/11950 K. Haziran 2014 s.1
- Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2014/10388 E. 2014/13493 K. Eylül 2014 s.1
- Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2014/9641 E. 2014/13926 K. Eylül 2014 s.1
- Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2014/5701 E. 2014/14302 K. Eylül 2014 s.1

Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2014/7722 E. 2014/14445 K. Eylül 2014 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2014/10324 E. 2014/15501 K. Ekim 2014 s.1-2
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2014/11131 E. 2014/18910 K. Aralık 2014 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2014/15336 E. 2015/610 K. Ocak 2015 s.1-2
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2014/15833 E. 2015/1028 K. Şubat 2015 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2014/17124 E. 2015/2127 K. Şubat 2015 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2014/17924 E. 2015/2925 K. Mart 2015 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2014/18426 E. 2015/3474 K. Mart 2015 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2014/18802 E. 2015/3922 K. Mart 2015) s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2014/19194 E. 2015/4355 K. Mart 2015 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2014/19065 E. 2015/13291 K. Aralık 2015 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/260 E. 2015/1031 K. Şubat 2015 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/1519 E. 2015/7130 K. Mayıs 2015 s.1-2
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/1682 E. 2015/7289 K. Mayıs 2015 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/1898 E. 2015/7377 K. Haziran 2015 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/2674 E. 2015/7615 K. Haziran 2015 s.1-2
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/2334 E. 2015/7893 K. Haziran 2015 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/2572 E. 2015/8392 K. Haziran 2015 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/4006 E. 2015/11039 K. Ekim 2015 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/4509 E. 2015/12220 K. Kasım 2015 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/2141 E. 2016/474 K. Ocak 2016 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/6374 E. 2016/716 K. Ocak 2016 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/6439 E. 2016/688 K. Ocak 2016 s.1-2
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/6937 E. 2016/1074 K. Şubat 2016 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/7249 E. 2016/1583 K. Şubat 2016 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/14144 E. 2016/2966 K. Mart 2016 s.1-2

Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/8030 E. 2016/3067 K. Mart 2016 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/7809 E. 2016/3831 K. Nisan 2016 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/11787 E. 2016/5844 K. Mayıs 2016 s.1-2
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/11728 E. 2016/9020 K. Kasım 2016 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/12293 E. 2017/343 K. Ocak 2017 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2015/12851 E. 2017/2255 K. Nisan 2017 s.1-2
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2016/7857 E. 2016/7449 K. Eylül 2016 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2016/12344 E. 2016/8982 K. Kasım 2016 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2016/12240 E. 2016/9015 K. Kasım 2016 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2016/12246 E. 2016/9151 K. Kasım 2016 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2016/12168 E. 2016/9641 K. Aralık 2016 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2016/5604 E. 2017/7451 K. Ocak 2017 s.1-2
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2016/563 E. 2017/3253 K. Mayıs 2017 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2016/862 E. 2017/3893 K. Haziran 2017 s.1-2
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2016/3835 E. 2017/5898 K. Ekim 2017 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2016/12821 E. 2017/6321 K. Kasım 2017 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2016/13675 E. 2017/6672 K. Kasım 2017 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2016/8790 E. 2017/7058 K. Aralık 2017 s.1-2
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2016/10735 E. 2018/1343 K. Şubat 2018 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2016/8038 E. 2018/2182 K. Mart 2018 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2016/11557 E. 2018/3347 K. Mayıs 2018 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2016/12373 E. 2018/4011 K. Mayıs 2018 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2016/12322 E. 2018/3983 K. Mayıs 2018 s.1
Yargıtay 15.Ceza Dairesi 2017/15524 E. 2017/8553 K. Nisan 2017 s.1-2
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2017/368 E. 2018/5633 K. Eylül 2018 s.1
Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2017/16 E. 2018/5974 K. Ekim 2018 s.1

Yargıtay 11.Hukuk Dairesi 2017/2370 E. 2018/8090 K. Aralık 2018 s.1-2

Yargıtay 11.Ceza Dairesi 2018/4543 E. 2018/6899 K. Eylül 2018 s.1-2

İnternet Ekleri

<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb>, (11 Ocak 2019)

<http://www.usemb-ankara.org.tr/ABDAAnaHatlar/Ekonomi.htm>, (13 Şubat 2019)

http://www.erdem-erdem.av.tr/yayinlar/hukuk-postasi/yttk_haksiz_rekabet_hukumleri,

(18 Şubat 2019)

ÖZGEÇMİŞ

Yazar, Bingöl'ün Genç ilçesi kütüğüne kayıtlıdır. 05.04.1990'da Hani'de doğmuş, ilk orta ve lise eğitimini Diyarbakır merkezde; 2008 yılında lisans eğitimini İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme bölümünde tamamlamıştır. İkinci üniversite kapsamında Eskişehir Anadolu Üniversitesi Adalet önlisans programını da başarıyla tamamlayan yazar, iyi derecede İngilizce ve orta derecede Almanca bilmektedir. Ziraat Bankasında Servis Görevlisi olarak 5 ay görev yapan yazar, MEB bünyesindeki Anadolu Liselerinde İngilizce ve Almanca öğretmenliği de yapmıştır. Şu an eğitimine Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü'nde Yönetim ve Organizasyon bilim dalında tezli yüksek lisans yaparak devam etmektedir.